

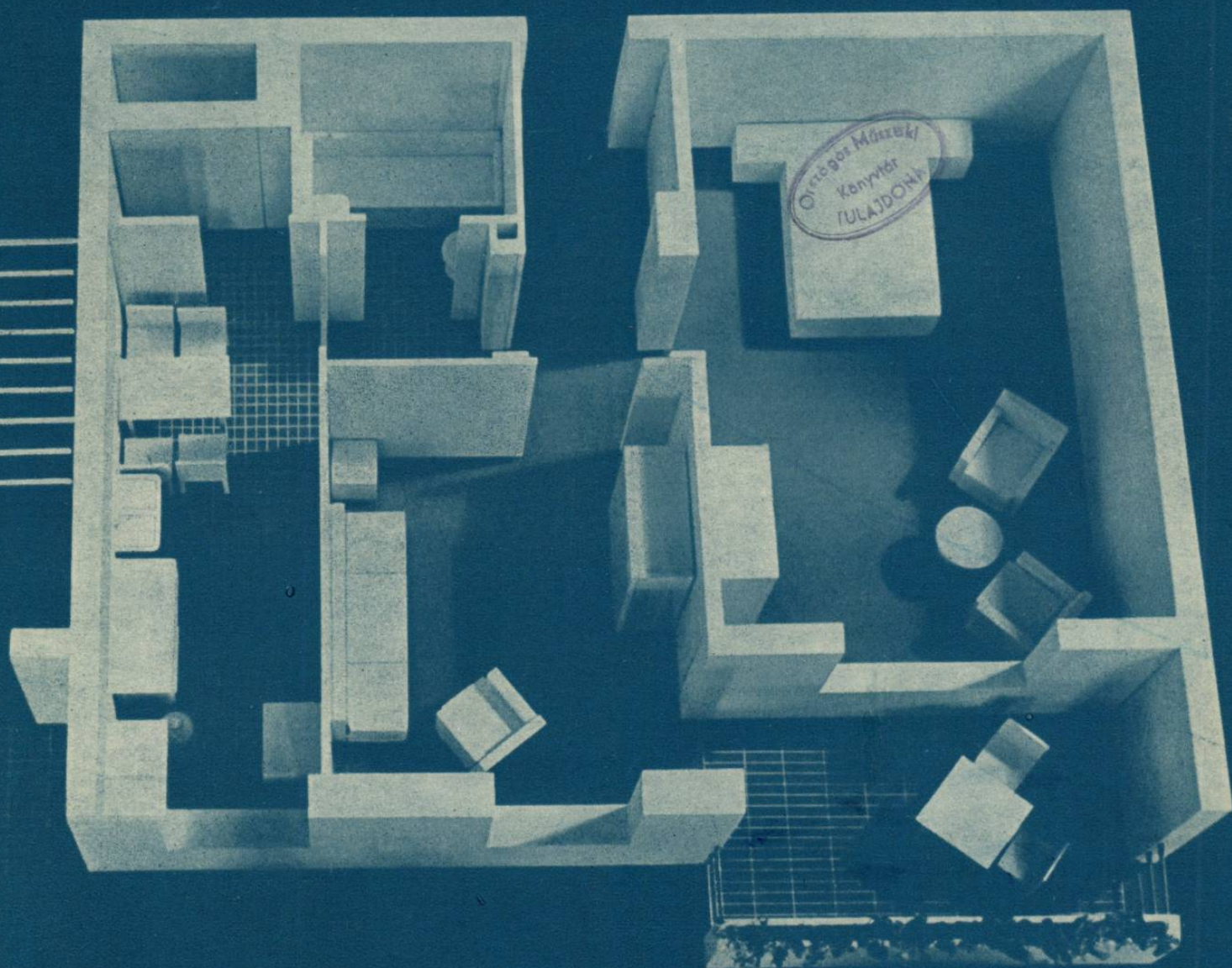
E 1689

ARCHITECTURA

2129

R P R

172

1958 1-2

ARHITECTURA

R P R

ORGAN AL UNIUNII
ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

S U M A R

ȘEDINȚA PLENARĂ LĂRGITĂ A COMITETULUI
UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. 2

Prof. arh. Nicolae Lupu
60 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA ȘCOLII DE ARHI-
TECTURĂ 8

P R O I E C T A R E A T I P

Arh. Tiberiu Ricci, arh. Mircea Dima,
arh. Zoltan Grundl, ing. Garabet Aznavorian
CONTRIBUȚIE LA REZOLVAREA CLĂDIRILOR
DE LOCUIT DIN ORAȘUL BUCUREȘTI ÎN CURSUL
ANULUI 1958 16

L O C U I N Ț E

Arh. Dumitru Oculescu, arh. Irena Ghițulescu ș.a.
UN NOU CVARTAL DE LOCUINȚE ÎN BUCUREȘTI. 24

ARHITECTURA INDUSTRIALĂ

Arh. Valentin Stratu
CENTRUL DE CERCETĂRI AL ACADEMIEI R.P.R.,
FILIALA TIMIȘOARA 29

DIN ACTIVITATEA INSTITUTELOR REGIONALE DE PROIECTARE

Arh. Nicolae Grigorcea
CONSTRUCȚII NOI ÎN REGIUNEA AUTONOMĂ
MAGHIARĂ 33

T E O R I A A R H I T E C T U R I I

Arh. Mihai Ricci
ACUSTICA ȘI PLASTICA SĂLILOR DE SPECTACOL. 35

V. Masleev
DESPRE PROBLEMELE CARE ÎI FRĂMÎNTĂ ÎN PRE-
ZENT PE ARHITECȚI 41

Arh. M. Șaronov
CÎTEVA PROBLEME ÎN LEGĂTURĂ CU RECONSI-
DERAREA METODEI DE CREAȚIE ÎN ARHI-
TECTURĂ 45

ARHITECTURA POPULARĂ

Paul Stahl, Paul Petrescu
ARHITECTURA DE LEMN A MAKAMUREȘULUI. 48

D O C U M E N T A R

PROBLEMELE PROIECTĂRII LOCUINȚELOR ÎN
U.R.S.S. (I) 58

C R O N I C A

B I B L I O G R A F I E 63

1958 1-2

ANUL VI Nr. 1—2 (44—45)
IANUARIE—FEBRUARIE 1958

ȘEDINȚA PLENARĂ LĂRGITĂ

A COMITETULUI DE CONDUCERE AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R. P. R.

În cursul lunii noiembrie 1957 a avut loc ședința plenară lărgită a comitetului de conducere al Uniunii Arhitecților. Pe baza unor referate prezentate de arhitecții R. Laurian, A. Grimberg, V. Iorga, C. Moșinschi, W. Juster, Grigore Ionescu, V. Sebestyen și P. Macovei s-au pus în discuție unele probleme care frământă în cea mai mare măsură pe arhitecții din țara noastră: despre economia și tehnica nouă în construcții, orientarea în arhitectură, monumentele istorice, organizarea profesională a arhitecților, învățământul de arhitectură.

Atingând diferite laturi ale acestor probleme foarte ample, care îmbrățișează aproape totalitatea aspectelor profesiunii noastre, referatele și discuțiile care au urmat au prilejuit luări de poziții și puncte de vedere foarte variate ale participanților la discuții. Ținând seamă de importanța problemelor dezbătute, prezentăm în cele ce urmează unele dintre ideile principale exprimate în cadrul acestor discuții.

*

În referatul său, conf. arb. R. Laurian s-a ocupat de problemele învățământului de arhitectură, referindu-se la unele aspecte ale orientării în domeniul urbanismului, precum și la chestiuni de organizare și metodologie. În cadrul expunerii d-sa a prezentat câteva informații asupra învățământului de arhitectură din R. D. Germană, țară în care, de curând, a făcut o vizită de studii, dînd amănunte asupra programei analitice și a metodelor folosite în școlile de arhitectură de la Weimar și Dresda. Continuînd tradițiile înaintate ale școlii de la Weimar, înființată de Goethe acum 100 de ani și care a avut în conducerea sa profesioniști remarcabili ca Van de Velde, Walter Gropius, Ernst Neufert, școala germană de arhitectură pune un deosebit accent pe tehnică și practică, fără a subestima însă latura artistică a formației tinerilor arhitecți. În continuare, arb. Laurian a analizat tendințele marcate de aceste școli în concepția urbanistică, tendințe care azi coincid cu poziția generală a arhitecților din R. D. Germană.

«Conducerea acestor școli consideră că în ultimul timp a existat o înțelegere greșită a realismului socialist, care s-a manifestat în urbanism prin compoziții rigide, greoaie, de o grandoare forțată; s-a căutat să se realizeze monumentalul cu orice preț, avînd ca rezultat ansambluri cu caracter rece, închis, necorespunzător unor cartiere de locuit și care, de multe ori, nu ținneau seama deajuns de problemele de igienă și de circulație. Ei consideră că ceea ce s-a făcut pe această linie este un aspect nou al formalismului».

Tendențele noi urbanistice ale arhitecților germani pleacă de la analiza critică, atît a acelor compoziții haotice în care practic se lichidează latura artistică a ansamblului, cît și a ansamblurilor cu axe rigurose trasate și limitate, dar impersonale și obositoare. Ei promovează o nouă concepție a spațiului, dinamică, nu statică, obținută prin «contraste între spațiul liber și cel construit, între construcțiile înalte și cele joase, contraste de lumină, contraste de culoare, cu perspective conduse, stăpînite, dar nu neapărat limitate de pereți în formă de coridor. Se obțin astfel spații în care circula liber aerul, lumina, vegetația și în special omul». Proiectele recentului concurs pentru cartierele Hoyerswerda sau Fempfuhr din Berlin ilustrează pe deplin această concepție. În fine, referentul a arătat, în legătură cu frământările importante ale profesiunii noastre, că în școlile germane de arhitectură, studenții, alături de profesori, urmăresc îndeaproape rezolvarea lor. Ei sînt astfel pregătiți pentru ca, intrînd în producție, să atace cu curaj problemele profesionale ale meseriei pe care și-au ales-o.

Arb. A. Grimberg s-a ocupat în referatul său de problema materialelor de finisaj, a decorației de interior și a mobilierului tip pentru locuințele de masă, sector rămas în urmă în țara noastră.

Neglijarea acestei probleme la noi apare evidentă din faptul că nu există nici un organism care să coordoneze aceste probleme și nici unitățile de proiectare necesare. Anumite unități care luaseră ființă (un centru de creație al Ministerului Industriei Ușoare, o secție de mobilier la I.P.C.) au fost apoi desființate, astfel că astăzi nu se ocupă nimeni de aceste probleme. Este de părere că Uniunea Arhitecților ar trebui să se preocupe de aceasta și să propună organizarea unui colectiv de cercetare și proiectare tip și întărirea unității de proiectare pentru arhitectură de interior, mobilier și echipament din cadrul I.P.C.T.

În afara îngustării sortimentului materialelor de finisaj și echipament, trebuie relevată și îngustarea sortimentului la unele materiale de bază în construcții, precum și o slabă calitate a multor materiale.

O altă problemă care trebuie subliniată este continua organizare și reorganizare a sectorului de proiectare la noi, care creează multe prejudicii producției: pierderi de timp cu organizarea, cu sonajul unor forme și metode de lucru, nașterea unor serii de dificultăți pentru proiectanți etc.

În călătoria făcută în R.D.Germană a fost impresionat de seriozitatea și priceperea cu care sînt rezolvate problemele arhitecturii de interior. Arhitecții specializați din facultate în arhitectura de interior precum și numeroși artiști decoratori se ocupă de obținerea unor materiale de finisaj de echipament al locuinței și mobilier de bună calitate, care ridică confortul apartamentelor și le dau un aspect armonios și plăcut.

În continuare, tov. arb. Grimberg arată spiritul în care se fac avizările proiectelor în R.D.Germană, unde, spre deosebire de metodele utilizate la noi, avizele nu se ocupă de detaliile rezolvării în plan și de plastica fațadelor. «Avizările se referă la utilitatea construcției, la integrarea corectă în soluția urbanistică a orașului, la respectarea unor indici spațiali. Aceasta mărește responsabilitatea proiectantului».

În încheiere, propune să se facă mai multă publicitate lucrărilor noastre de arhitectură, prin expoziții, machete, panouri etc., pentru atragerea unui număr important de oameni la dezbaterile problemelor legate de construcția și reconstrucția orașelor noastre.

Arb. V. Iorga s-a ocupat în prima parte a referatului său de problema organizării, restaurării și conservării monumentelor istorice, făcînd o serie de propuneri pentru o mai bună cunoaștere, folosire și întreținere a bogatului tezaur al trecutului din țara noastră, ca de exemplu: reînființarea unei comisii, asemănătoare fostei comisii a monumentelor istorice, care ar funcționa pe lângă Ministerul Învățămîntului și Culturii sau Consiliul de Miniștri; crearea unei școli de maiștri și muncitori specializați în restaurări de monumente; retipărirea sub o formă mai completă (folosind și releveele studenților Institutului de arhitectură) a Buletinului Comisiei monumentelor istorice; amenajarea construcțiilor de valoare istorică ca muzee sau case de odihnă pentru artiști, arhitecți, literați și muzicieni; altele ar putea foarte bine să fie folosite pentru găzduirea turiștilor sau cercetătorilor de artă care ne vizitează țara. În cadrul referatului prezentat, arb. V. Iorga a relatat unele observații din călătoria de studii făcută în Cehoslovacia, unde se acordă o deosebită grijă restaurării și conservării monumentelor istorice.

În continuare, el a expus unele principii de organizare a proiectării și învățămîntului de arhitectură în Republica Cehoslovacă, arătînd, printre altele, că «în institutele de proiectare ale capitalei sau provinciei, colectivele restrînse, perfect sudate, lucrează cu plăcere și spor». Proiectarea este larg descentralizată și se acordă un sprijin deosebit organizării concursurilor de arhitectură, ai căror cîștigători au posibilitatea elaborării proiectelor de execuție. Propune crearea în orașele din provincie a unor școli superioare tehnice de pregătire a cadrelor ajutoare proiectării, care ar contribui la ridicarea nivelului tehnic general și la descentralizarea proiectării în țara noastră.

În referatul său arb. C. Moșinschi s-a ocupat de unele aspecte ale organizării proiectării, precum și de tendințele în concepția arhitecturală.

Arhitectura pe care o căutăm — a arătat referentul — va trebui să îmbine esența de gîndire a clasicismului (simplitate, claritate și armonie), cu mijloacele tehnice contemporane și satisfacerea nevoilor specifice societății noastre, țării noastre. Trebuie însă asigurate condiții de creație mai bune, materiale și organizatorice, pentru a degaja arhitectul de griji preoccupied lăturale, nefavorabile creației.

«Cred că noile posibilități tehnice, organizate după esența gîndirii clasice și purtînd pe cît posibil amprentele spiritului nostru specific, ne pot duce la rezultate» a spus arb. C. Moșinschi.

Referentul a prezentat în cadrul expunerii și o serie de învățăminte desprinse din călătoria făcută în R.P.Polonă. Apreciînd pozitiv seriozitatea și nivelul tehnic înalt la care se realizează proiectele de către arhitecții polonezi, vorbitorul a remarcat accentul pus pe problemele de sistematizare

și rezultatele obținute pe linia descentralizării. Referatul expus a insistat apoi asupra unor metode mai larg răspândite, cum sînt concursurile de arhitectură, tipizarea în special a elementelor constitutive ale clădirilor și mai puțin a construcțiilor înseși ș.a.

Criticînd unele excese de influență occidentală, referatul subliniază însă tendința generală pozitivă de « abandonare a imaginii orășenești și stradale rigide și ermetice ». Concepția nouă se orientează net către înfrățirea complexelor de muncă, locuire și agrement, cu natura, cu spații verzi generoase, într-o tratare mai liberă și mai variată, ca înspre o formulă mai umană, corespunzătoare timpurilor noastre.

În cadrul discuțiilor, arh. C. Moșinschi și-a expus părerea asupra tendințelor actuale în concepția arhitectonică și urbanistică: « Urbanistica constituie pentru arhitectură preocuparea centrală de mare cuprindere, căreia ar trebui să-i subordonăm consecvent proiectările de regiuni, orașe, ansambluri și obiecte. Ar trebui pus un accent mult mai puternic pe sistematizare.

Ar trebui să determinăm o concepție proprie, specifică, în urbanistică, pe baze mai științifice, cu orientare spre umanizarea imaginilor orășenești și stradale, depărtîndu-ne de rigiditate și ermetism, revenind la tradițiile noastre de înfrățire cu spațiile verzi, în compoziții mai libere, mai aproape de scara omenească și de specificul nostru propriu de viață.

Concepția arhitecturală, în general, are o platformă ideologică comună justă, către care tindem sau de la care pornim.

Baza teoretică este clară, dar drumurile de urmat sînt confuze pentru marea majoritate a arhitecților noștri, de vreme ce, alături de multe realizări valoroase, au putut să apară și realizări pe bună dreptate criticate.

Discuții mai largi și mai deschise apar necesare asupra realizărilor noastre și asupra căilor realismului socialist, așa cum au fost înțelese și practicate pînă acum ».

Făcînd apoi unele aprecieri asupra stadiului în care se află la noi tehnica construcției, producția materialelor de construcție și proiectarea tip, a arătat « că în materie de tipizare ar trebui să ne concentrăm eforturile pe elementele constitutive esențiale ale clădirilor și nu pe clădiri, tinzînd la ușurarea construcțiilor și extinzînd preocupările la finisaje, cu folosirea celor mai operative și economice sisteme constructive, inclusiv a celor tradiționale, cu raționalizare și mică mecanizare, cu industrializare la nivelul posibilităților noastre.

Pentru materialele de construcție apare necesară o reconsiderare de fond a întregii probleme, dacă trebuie să construim mai mult, mai bine și mai economic.

În general, producția de masă ar trebui separată net de producția de experimentare, care stabilește prototipuri verificate științific ».

În legătură cu învățămîntul de arhitectură, arh. C. Moșinschi a arătat că, după părerea sa, « Îndrumarea estetizantă și subiectivistă și intervenirea prea activă a corpului profesoral la elaborarea proiectelor sînt criticabile și ar trebui reconsiderate, pentru că derutează sau frînează munca proprie de elaborare, a studenților. Studiile de urbanism ar trebui amplificate ».

În continuare, vorbitorul a făcut o serie de propuneri privind probleme de organizare a proiectării, ca de exemplu: reconsiderarea sistemului de organizare, care asimilează creația de arhitectură cu activitățile funcționărești de tip curent; reducerea, simplificarea și reglementarea avizărilor; organizarea pe scară mult mai largă a concursurilor de arhitectură; stimularea justă a muncii de concepție în proiectare.

Arh. W. Juster s-a ocupat în referatul său de organizarea proiectării și de tendințele actuale în concepția de arhitectură.

Scumpirea excesivă a construcțiilor — a arătat referentul — se datorește în bună parte faptului că industrializarea construcțiilor a constituit adeseori un scop în sine și nu a fost pusă pe baze reale, corespunzătoare specificului situației noastre, precum și faptului că s-a neglijat în mod nepermis industria materialelor de finisaj.

După părerea sa, pentru a depăși acest moment de șovăială și dezorientare a proiectanților asupra căii de urmat în proiectarea de arhitectură trebuie analizate critic realizările de pînă acum și stabilite unele concluzii de principiu. Pe baza acestor concluzii trebuie apoi stimulate încercările proiectanților pentru găsirea unei arhitecturi socialiste corespunzătoare realităților noastre.

În acest sens, este necesar să se schimbe modul actual în care se face îndrumarea și avizarea proiectelor, care, « pe lângă că părăsește deseori linia principală și pătrunde în detalii, se înfăptuiește pe o linie foarte îngustă de exprimare, care limitează spiritul de inițiativă și căutările creatoare ».

În afară de aceasta, arhitecții trebuie să pună un accent mult mai serios pe rezolvarea problemelor tehnico-economice, să intervină cu autoritate și inițiativă în problemele tehnicii noi, să sugereze și să ceară industriei materialele de construcție de care avem nevoie. Să se facă auzit punctul de vedere al arhitecților la nivelul rolului pe care trebuie să-l aibă în societatea noastră.

În cadrul expunerii sale, arh. W. Juster a prezentat și o serie de constatări pe care a avut prilejul să le facă cu ocazia călătoriei de studii în R.P. Polonă.

Pentru înlăturarea greșelilor făcute în trecutul apropiat, în R.P. Polonă s-au luat o serie de măsuri privind: descentralizarea proiectării, execuției, avizării și aprobării proiectelor, punerea execuției pe baze reale, folosind prefabricarea și mecanizarea lucrărilor în măsura în care duc efectiv la ridicarea productivității muncii și reducerea prețului de cost; trecerea de la o mentalitate excesivă a construcțiilor de mase la rezolvări simple, în care accentul se pune pe confort și intimitate; industrializarea materialelor de finisaj de bună calitate.

Prof. arb. Grigore Ionescu s-a ocupat în referatul său de problema monumentelor istorice, făcînd propuneri de organizare mai bună, pe baza învățămîntului desprins din călătoria făcută în U.R.S.S.

În Uniunea Sovietică, grație atenției și mijloacelor materiale importante acordate conservării și restaurării monumentelor istorice, s-au obținut rezultate importante. Comitetele speciale de pe lângă Consiliul de Miniștri elaborează instrucțiuni și avize asupra proiectelor de restaurare care se realizează în fiecare republică sovietică. La noi în țară funcționează în momentul de față patru organe diferite, cu atribuții similare. Se impune trecerea la un organism unitar, asemănător fostei Comisiuni a monumentelor istorice, formată din personalități competente și ajutată de o întreprindere specializată în lucrări de restaurare.

A doua problemă asupra căreia a insistat prof. Grigore Ionescu este necesitatea așezării pe baze temeinice a studiilor privind istoria arhitecturii. Cercetările izolate făcute de foarte puțini sînt cu totul insuficiente și văd cu greutate lumina tiparului cu bunăvoința singurei edituri care se ocupă de aceste probleme — Editura Tehnică — în al cărei profil nu sînt cuprinse publicații cu caracter artistic.

Arh. V. Sebestyen a înfățișat pe scurt tendințele actuale ale proiectării și execuției construcțiilor, căutînd să tragă învățăminte din cercetarea experienței sovietice. Căutarea largă, pe toate planurile, caracterizează activitatea colegilor noștri sovietici. Industrializarea construcțiilor în U.R.S.S., foarte dezvoltată, duce efectiv la economie și la reducerea manoperei necalificate, pentru că prefabricatele sînt produse în uzine bine utilate și sînt utilizate în ansambluri vaste. În paralel, pe bază de cercetări și experimentări se tinde la reducerea greutateii construcțiilor prin crearea de materiale noi.

În concepția de arhitectură și urbanism, după revizuirea ponderii laturii artistice și criticarea exagerărilor estetizante din trecut, se pune accentul pe latura economică și funcțională, se subliniază și se stimulează personalitatea autorului.

Accentuarea personalității creatoare este stimulată, nu numai de producție, ci și în facultate, constituind cea mai bună cheazăie a succeselor viitoare ale arhitecților sovietici.

Arh. V. Sebestyen propune ca și la noi Uniunea Arhitecților să se preocupe mai mult ca fiecare arhitect să-și dezvolte personalitatea și să susțină în fața organelor de stat măsurile cele mai potrivite pentru ca șeful de proiect să i se acorde autoritatea necesară « pentru a-și îndeplini rolul pe care arhitectul trebuie să-l joace într-o investiție ».

Prof. arb. P. Macovei neputînd participa la ședință, referatul său a fost prezentat de arh. T. Benedek. În cadrul referatului s-au făcut cîteva propuneri pentru îmbunătățirea activității arhitecturale din țara noastră: descentralizarea efectivă a proiectării și ridicarea corespunzătoare a competenței tehnice

și ideologice a organelor locale la nivelul atribuțiilor lor; dreptul proiectanților de a interveni în execuție, legarea proiectării de cercetare, prin crearea în cadrul institutelor principale, a unor poligoane proprii de experimentare a materialelor, metodelor, utilajelor și tipurilor de clădiri; o reducere serioasă a costului materialelor și execuției, promovându-se o industrializare reală, pe toate treptele și în toate procesele, nu unilaterală ca până acum.

«În orice caz, trebuie perfecționate toate mijloacele tradiționale, care nu trebuie părăsite numai pentru feteșul macaralei, ci numai când pot fi înlocuite cu metode industriale mai ieftine, mai economice, mai rapide și sigure de procurat». În concepția arhitecturală și urbanistică, «linia exprimării plastice, ca și întreaga orientare a arhitecturii și urbanismului, promovate prin îndrumarea de stat trebuie să rezulte și din convingeri proprii, formate prin confruntarea diferitelor păreri în discuții largi și libere».

Un rol principal revine în acest sens Uniunii Arhitecților, care trebuie «să promoveze o poziție mai activă și combativă, pentru ca discuțiile și părerile diverse să devină publice și să fie lămurite pe calea confruntării active».

Expunerea s-a referit apoi la învățămintele desprinse cu prilejul călătoriei de studii în R.P.Chineză.

*

În discuțiile ample care au urmat pe marginea referatelor prezentate, majoritatea celor prezenți au salutat faptul că în cadrul sesiunii Uniunii Arhitecților se dezbate probleme care interesează în cel mai înalt grad masa arhitecților din țara noastră. Majoritatea vorbitorilor au apreciat ca pozitivă poziția curajoasă și sinceră în care au fost înfățișate și discutate problemele complexe ale profesiei noastre.

Arh. I. Silvan a subliniat în cuvântul său rolul pe care trebuie să-l capete Uniunea Arhitecților în afirmarea unui punct de vedere al arhitecților.

Pentru ca arhitecții să-și mențină poziția de coordonatori ai procesului de construcție, trebuie ca ei înșiși să stăpânească tehnica. Uniunea Arhitecților va trebui să se preocupe mai mult de poziția în producție și de calificarea necesară a arhitectului, mai ales acum, când se iau măsuri privind organizarea proiectării. Tot Uniunii Arhitecților îi revine rolul principal în clarificarea problemelor ideologice; trebuie stabilită o linie clară, care să orienteze pe fiecare arhitect în munca sa.

În opoziție cu cele afirmate de arh. Juster, nu consideră că în ultima perioadă avizarea s-ar face în limite prea rigide, ci cu destulă libertate, iar limitările care se produc apar din motive economice.

Arh. M. Maller arată că, fără a subestima importanța problemei monumentelor istorice sau a învățămîntului de arhitectură, trebuie, după părerea sa, dezbătută întreaga problemă a arhitecturii și arhitectului, angrenarea arhitecturii în cultura epocii noastre. După părerea sa, noțiunea de arhitect trebuie să aibă astăzi alt conținut decît cel pe care-l avea acum 50—60 de ani. Ea trebuie să se adapteze progresului tehnicii, adică materialelor noi, metodelor noi de lucru și în special formelor noi pe care le-a născut și face să se nască mereu continuile cuceriri ale staticii. Arhitectul trebuie să țină pasul cu aceste expresii noi ale tehnicii, să le stăpânească cu autoritate și competență, dacă nu vrea să devină un element cu totul secundar în domeniul construcției.

Dacă vrem să proiectăm «simplu», trebuie să dispunem de «materiale care să confere simplității o noblete deosebită». La noi însă s-a făcut foarte puțin în problema materialelor de construcție.

Fărămițarea răspunderilor în proiectare face ca rezultatul final să nu mai corespundă unei concepții unice.

Arhitecții și uniunea noastră au făcut prea puțin pentru așezarea arhitecturii în cadrul fenomenului de cultură din țara noastră; ne-am închisat ca o breaslă din evul mediu, «n-am știut să înnobilăm creația noastră cu participarea și a celorlalți oameni de cultură». Problema arhitecturii, care ar trebui să intereseze pe fiecare cetățean, nu și-a găsit pînă acum ecoul în presa de cultură și de mare tiraj. Revine Uniunii Arhitecților sarcina să pășească serios la ridicarea poziției arhitecturii și arhitectului.

Prof. arb. G. Gusti începe prin a aprecia aceste discuții ca foarte pozitive, prin caracterul lor critic și constructiv și își manifestă încrederea că ele vor constitui un început de acțiune. De asemenea, i se pare pozitiv și semnificativ faptul că în toate referatele prezentate, cu toată diversitatea de aspecte tratate, se reflectă o unitate de vederi în ce privește poziția principală față de problemele actuale în domeniul arhitecturii din R.P.R.

Consideră ca o cauză a rămîinerii în urmă, lipsa de suficientă inițiativă și de combativitate, atît a maselor de membri ai uniunii, cît și a organelor de conducere profesională: «În loc să fim în continuă căutare pentru o arhitectură corespunzătoare cerințelor actuale, așteptăm ca soluțiile să fie elaborate fără aportul nostru, noi rămînînd astfel tot timpul în urma acestor cerințe și aceasta din cauză că lipsește unitatea de vederi și de acțiune în cadrul uniunii noastre, din cauză că există o slabă legătură între cei care conduc masa arhitecților și membrii uniunii».

Lipsa elaborării bazei teoretice constituie de asemenea o piedică importantă în găsirea drumului just al practicii arhitecturale. Nu este posibil ca activitatea teoretică să revină ca preocupare doar unui grup extrem de limitat de arhitecți. Ea trebuie să constituie o sarcină esențială a întregii Uniuni a Arhitecților».

Propune ca, fiind sfîrșitul anului, biroul Uniunii Arhitecților să alcătuiască un plan de acțiune pentru anul 1958 care (spre deosebire de conținutul planurilor anterioare) să-și pună ca prioritate ca sarcină rezolvarea acestor chestiuni stringente. Acest plan să fie supus discuției și însușirii lui de către membrii uniunii, pentru a duce cu adevărat la o cotitură în viața organizației noastre. Trebuie totodată reactivizate cercurile, dintre care unele au avut realizări sporadice în trecut.

Numai printr-o largă acțiune în care va fi antrenată masa arhitecților și a tuturor celor ce se preocupă de arhitectură, problemele care ne preocupă

astăzi își vor găsi rezolvarea corespunzătoare, contribuind la ridicarea prestigiului profesiei arhitectului în țara noastră și aducînd, totodată, o contribuție rodnică la dezvoltarea economiei noastre naționale.

Arh. D. Farb analizează cauzele care fac ca în institutele noastre de proiectare să nu lucreze toți proiectanții cu entuziasmul necesar, cauze atît obiective, cît și subiective. Cauza principală, a cărei rezolvare stă la îndemîna noastră, o constituie faptul că șeful de proiect nu poate acționa cu toate posibilitățile sale de afirmare profesională în realizarea construcției, după cum a gîndit-o. «Această posibilitate este astăzi fărîmițată și preluată treptat de diferite foruri de avizare. Acest sistem duce pe proiectant, chiar fără voia lui, la lipsa de răspundere și pînă la urmă îl transformă în funcționar care execută desene și detalii, după cum le culege și le sistematizează din diferitele avize pe care le primește. Afirm necesitatea unei avizări, dar simplificată și de principiu». După părerea sa, trebuie să existe un for unic de avizare a proiectelor de masă, iar Departamentul de Arhitectură și Urbanism să intervină numai la proiectele de sistematizări mari și la unicele de importanță republicană.

«Problema expresiei arhitectonice, a plasticii, implică o mare răspundere, dar ea nu poate fi stabilită prin avize, ci numai prin confruntări, dezbateri, discuții și acestea cît mai multe la fața locului, în producție, în institute, prin cercurile Uniunii Arhitecților».

Uniunea Arhitecților are astăzi prilejul să intervină direct în luarea măsurilor ce se pregătesc privind responsabilitatea proiectantului, a șefului de proiect și a altor organe de proiectare. Trebuie mult simplificate și grăbite formele de avizare, pentru a nu continua sistemul actual în care proiectarea se face în trei săptămîni, iar avizarea durează pînă la un an! O problemă foarte discutată și în publicațiile din alte țări este faptul că arhitectul «nu este suficient de pregătit pentru a face față exigențelor extrem de complicate ale tehnicii moderne în general» și de aceea riscă să piardă poziția de coordonator al construcției pe care a elaborat-o. În parte, această observație este justificată și trebuie recunoscut că mulți dintre șefii de proiecte nu sînt pregătiți în problemele complexe ale proiectării și execuției. Nu putem da, în general, vina pe școală pentru această situație, ci este vorba în special de pregătirea multilaterală a arhitectului, care se face mai ales după ce termină facultatea.

Uniunii Arhitecților îi revine de asemenea sarcina să popularizeze mai larg, în mase, problemele arhitecturii, folosind presa, expoziții și alte metode.

Arh. N. Nedelescu consideră că nu se poate cere școlii de arhitectură să formeze profesioniști perfecți în 5—6 ani, ci doar să-i înarmeze cu un sistem de gîndire, urmînd ca practica meseriei să le completeze cunoștințele. Ceea ce se reproșează însă școlii este faptul că absolvenții vin în producție «cu o mentalitate de generali sau de mareșali» și «abia ieșiți din școală se simt profund ofensați dacă nu li se încredințează proiectarea celor mai mari lucrări». Este necesar ca tinerii arhitecți să fie educați «în spiritul respectului profesiei, care se exercită cu răbdare, devotament, muncă asiduă și continuă». Există tendința de a se considera că desenul în sine este esențialul în măiestrie, mentalitate alimentată și de expozițiile uniunii (desene, acuarele, fotografii) care încurajează diletantismul artistic. Grație acestui fapt, unii arhitecți tineri sînt împinși spre lucrări de grafică sau expoziție — lucrări efemere — care au și calitatea că sînt mai bine remunerate.

De asemenea, se constată în producție o mare lipsă de cadre medii bine calificate. «Școlile noastre medii tehnice, în loc să prepare elemente utile producției, care să știe bucătăria proiectării și numai aceasta, produc un fel de semiarhitecți».

Ocupîndu-se în continuare de unele probleme ale organizării proiectării, arh. Nedelescu arată că, pe lîngă responsabilitățile proiectantului — despre care se tot vorbește — ar trebui precizate și drepturile lui. Nu se poate cere arhitectului să suplinească toate lipsurile beneficiarilor, începînd chiar de la întocmirea temei și suportînd pe parcurs toate fluctuațiile acestor beneficiari.

Trebuie simplificate numeroasele forme legale, regulamente, dispoziții etc. care «fac ca întocmirea unei documentații să fie mai puțin o muncă tehnică și mai mult o operă de interpretare juridică».

Arh. C. Rado își exprimă acordul pentru constatarea făcută de alți antevorbitori după care absolvenții arhitecți vin în producție insuficient pregătiți pentru a face față proiectării. Referindu-se la importanța descentralizării proiectării, consideră că Uniunea Arhitecților ar trebui să sprijine efectiv această acțiune, încurajînd chiar materialicește pe arhitecții care se duc în provincie.

În același timp însă atrage atenția asupra efectelor dăunătoare ale deselor reorganizări, reprofîlări, comasări ale institutelor: «Sînt proiecte care trec ca un satelit prin 2—3 institute și nimeni nu mai știe cine le-a conceput, cine le termină și cine răspunde pentru greșeli». Această impersonalizare a proiectelor este caracteristică, de altfel, proiectării noastre; «12 pînă la 18 semnături pe o planșă desenată este cam mult și cam tot atîtea foruri sînt și la avizare». Toate aceste aspecte demobilizează pe proiectanți și-i duc la lipsa de interes pentru munca lor. După părerea sa, conducerea Uniunii Arhitecților, chiar dacă a cunoscut aceste aspecte, s-a mulțumit cu o muncă mai comodă, de suprafață, fără a lua atitudine pentru rezolvarea lor. Este necesar ca Uniunea Arhitecților să treacă de îndată la o muncă susținută în acest sens.

Arh. I. Berindei consideră că tinerii absolvenți vin în proiectare plini de bunăvoință, dar se izbesc de lipsa cunoștințelor practice, iar arhitecții cu experiență nu-i sprijină suficient. După părerea sa, absolvenții ar trebui să-și înceapă profesiunea pe șantier și numai după oarecare practică de construcții să intre în proiectare.

Proiectanților ar trebui să li se acorde mai mult timp de proiectare, pentru că rapiditatea în proiectare duce uneori la scumpirea construcției.

Uniunea Arhitecților ar trebui să intervină atunci când unele foruri fixează amplasamente necorespunzătoare unor construcții, neținând seama de opinia arhitecților.

O legătură mai strânsă între arhitecți și ingineri este necesară și nu s-au folosit asemenea prilejuri cum au fost Congresul A.S.I.T. și alte manifestări asemănătoare.

Pentru popularizarea problemelor arhitecturii prin presă, propune crearea unui birou de presă în cadrul Uniunii Arhitecților, care să urmărească această chestiune și să furnizeze articole competente și autorizate.

Arh. Gh. Pavlu se referă la activitatea celor două foruri principale, Comitetul de Stat pentru Arhitectură și Construcții și Uniunea Arhitecților, care aveau rolul să se ocupe de problemele profesiunii noastre. După părerea sa, datorită lipsei de hotărâre și de inițiativă, aceste foruri au dezamăgit așteptările arhitecților, ceea ce a îndepărtat de ele pe mulți proiectanți. O serie de probleme care-i frământă pe arhitecți—organizatorice, profesionale—au scăpat atenției și preocupării acestor foruri, care n-au știut să țină legătura cu masa.

Avizarea, deși s-a îmbunătățit față de trecut, mai creează încă nemulțumiri, care ar putea fi evitate dacă ar fi consultați arhitecții și li s-ar cunoaște opiniile.

În problemele învățământului, critică atenția insuficientă acordată în școală urbanismului. Abia în anul V se fac primele proiecte de urbanism, adică prea târziu.

Nu întimplător, și în producție problemele de sistematizare sînt, fie subestimate, fie tratate fără competență suficientă.

Pentru a trece la remedierea lipsurilor arătate în aceste discuții, consideră necesar ca Uniunea Arhitecților să-și lărgască sfera preocupărilor actuale și metodele de muncă, consultînd și antrenînd prin cercuri un număr cît mai mare de arhitecți, în toate problemele pe care aceștia le consideră nerezolvate.

Prof. arb. Horia Maicu consideră că problema orientării în arhitectură este o problemă de bază a dezvoltării arhitecturii noastre, în jurul căreia se polarizează frământările masei de arhitecți. În această privință, vorbitorul are ferma convingere că vom putea ajunge să clarificăm, pe baza unor principii și a unor concluzii teoretice comune, care este linia justă ce trebuie promovată în creația de arhitectură contemporană.

Principiile de bază comune de la care trebuie să pornească discuțiile noastre sînt principiile realismului în general și ale realismului socialist în special.

«Sînt convins că sîntem cu toții de acord că în arhitectură trebuie să reflectăm realitatea noastră în dezvoltarea ei revoluționară», a spus tov. Maicu, «că în arhitectură, la fel ca în artă și știință, trebuie să ne situăm pe poziții partinice; să gîndim și să elaborăm arhitectura cu căldură umanistă și romantism revoluționar; să dezvoltăm înnoitor tradiția; să luptăm consecvent pentru economicitate, confort și calitate; să dezvoltăm tehnica nouă; să combatem arhaismul și eclecticismul ca poziții formaliste ce împiedică realizarea în practică a principiului leninist de dezvoltare creatoare a tradiției; să combatem curentele formaliste care sub diferite forme și la adăpostul așa-zisei promovări a «tehnicii noi» nesocotesc condițiile reale de viață, de climă, de funcțiune, de aspect și tradiție, dezumanizînd arhitectura și scoînd-o cu totul în afara sferei artei și culturii; să aplicăm cu consecvență și cu înțelegere justă teza leninistă despre *nou și vechi*».

Trebuie să fie antrenată în discuții teoretice masa arhitecților, pentru a putea crea astfel o platformă de gîndire comună de pe care să se poată dezvolta pe diferite căi creația de arhitectură a epocii socialiste în R.P.R., sub lozincă justă a înfloririi celor 100 de flori, dar cu condiția de a fi răsărite din sămînță sănătoasă și avînd rădăcini în pămînt sănătos.

Concluziile teoretice care trebuie să stea la baza platformei noastre comune sînt: rolul arhitecturii de a satisface nevoile de muncă, de viață, de educație și recreație a oamenilor, deci un caracter primordial, util, afirmat încă de teoreticienii din antichitate; legătura indisolubilă a arhitecturii cu tehnica construcției, prin intermediul căreia se realizează; în sfîrșit, rolul arhitecturii ca formă a culturii societății, prin influența ei artistică-ideologică asupra oamenilor.

Trebuie precizate—la început, desigur, numai în linii mari și poate chiar schematic, urmînd ca printr-un efort comun să fie dezvoltate și adîncite—noțiunile esențiale, legile, regulile, categoriile care acționează în mod obiectiv în procesul de elaborare a operei de arhitectură.

Trebuie reluate și adîncite prin studiu individual și colectiv, ca să poată fi însușite de masa arhitecților, principalele teze ale esteticii marxist-leniniste, ca de exemplu: teoria reflectării, problema conținutului și a formei, a tradiției și inovației etc.

Toate acestea vor duce, printr-un efort comun, care poate fi realizat în cadrul Uniunii Arhitecților, la acea unică platformă de gîndire, bazată pe învățătura marxist-leninistă despre lume și societate, platformă de pe care se va putea dezvolta o multitudine de flori în arhitectura noastră contemporană.

În ceea ce privește practica proiectării și a construcțiilor, vorbitorul a spus:

«Trebuie să recunoaștem că și la noi s-au făcut o serie de greșeli serioase în interpretarea realismului socialist în arhitectură, datorite, pe de o parte, unei slabe pregătiri teoretice, și mai ales dorinței de a combate pozițiile formalismului funcționalist și constructivist promovate pe scară largă în revistele din apus. Pe acest drum s-a ajuns în unele lucrări la poziții arhaizante sau eclectice.

Astăzi, unii, căutînd să fugă de formalismul arhaizant sau eclectic, nimeresc direct în formalismul nud și dezumanizat al constructivismului și funcționalismului, proiectînd la adăpostul lozincii tehnicii noi, lucruri care nu pot fi realizate sau care, chiar atunci cînd se pot realiza, sînt neraționale, costisitoare și incomode funcțiunilor respective.

Totuși, între aceste două curente extreme s-au realizat în ultimul timp și o serie de proiecte juste din punct de vedere funcțional și al tehnicii

constructive și cu aspect arhitectural corespunzător țării noastre și epocii noastre. Se pot cita o serie de proiecte tip ale I.P.C.T. și altele.

Pot afirma că din vizitele și din discuțiile purtate în Franța am constatat că marea majoritate a construcțiilor de arhitectură sînt fără excese formaliste, cu tehnică corespunzătoare (nouă unde e cazul și tradițională de asemenea), pozițiile excentrice fiind singulare și condamnate de masa arhitecților și de public.

Noi am făcut de asemenea greșeli serioase, împingînd industrializarea construcțiilor pe drumul prefabricatelor grele, părăsind drumul perfecționării metodelor tradiționale, în loc de a rezerva metoda industrializării și a mecanizării grele numai în cazurile cînd volumul mare de construcții de serie îl poate face rentabil.

Investițiile mari și nerentabile în sectorul prefabricatelor grele și al macaralelor mari ar fi fost mai bine utilizate în dezvoltarea industriei de materiale de construcție tradiționale și noi, dar de bună calitate, a micii mecanizări și raționalizări a șantierelor de tehnică tradițională.

Paralel, prin institute de cercetări și șantiere experimentale trebuie pregătită științific industrializarea mare a șantierelor, a prefabricatelor de tot felul, a mecanizării mari, care să intre în funcțiune cu eficiență tehnică și economică atunci cînd volumul de construcții va fi suficient de mare pentru aceasta.

În privința tipizării, această problemă este legată de precedentă. Astăzi consider că ar fi mai util să avem proiecte tip cu caracter directiv pentru proiectanți, decît să se consume un volum imens de muncă de proiectare în alcătuirea unor proiecte tip exagerat de dezvoltate, în detalii de construcții, în cotări și trimiteri fără sfîrșit, care devin inoperante, căci nu pot fi citite, nu numai de executant, dar de multe ori nici de cel ce le-a întocmit.

În ceea ce privește problema avizării și îndrumării, ea trebuie să fie simplificată și mai ales făcută de pe poziții principale și de colaborare colegială cu proiectantul autor».

Arb. P. Inbu consideră că dintre părerile exprimate este justă aceea care se pronunță pentru îmbunătățirea metodelor folosite pînă în prezent, intrucît nu principiile sînt greșite, ci greșeala a constat în înțelegerea mecanică, în aplicarea lor necreatoare. Ne găsim într-o fază în care putem să analizăm drumul parcurs și să tragem învățăminte și concluzii. Trebuie să găsim drumul pe baza propriei noastre experiențe și nu numai să căutăm rezolvarea în ceea ce se întîmplă în alte țări, căzînd într-o copiere mecanică.

Proiectarea în cadrul institutelor trebuie simplificată, avizarea diverselor foruri de răspundere comasată pe cît posibil, pentru a da proiectanților o libertate și un timp de studiu mai mare. Învățînd din greșelile trecute, care au adus atîtea prejudicii profesiunii, trebuie asigurată unitatea de vederi între conducători și masa de arhitecți.

În învățămînt trebuie îmbunătățită pregătirea tehnică a studenților, legătura cu practica, o linie unitară care să nu-i dezorienteze pe studenți și să le dea încredere în profesorii lor. Învățămîntul trebuie să dea pregătirea de bază, verificată de o experiență valoroasă, să deschidă perspective, urmînd ca practica ulterioară a studentului să-i întregască pregătirea, să-i dezvolte personalitatea.

Arb. L. Schwarz, în munca sa pe linia documentării și a propagandei tehnice, a avut ocazia să cunoască multe lucrări reușite făcute în țara noastră și foarte puțin cunoscute. Aceasta îl face optimist cu privire la posibilitățile noastre și nu i se pare justificat scepticismul unor arhitecți.

După părerea sa, deși nimeni nu contestă rolul tradiției în arhitectură ca fundament necesar pentru dezvoltarea operei de arhitectură, la noi s-a acordat o importanță exagerată acestui rol, preluîndu-se, mai ales, unele forme ale trecutului în mod necreator. În epoca energiei atomice și a zborurilor interplanetare, arhitecții au proiectat fără convingere, în stilul Renașterii, ajungîndu-se la inadverente tehnice și estetice.

Călătorind în alte țări, a văzut, în general, realizări de arhitectură modernă fără exagerări, care se încadrau foarte bine, prin contrast, în arhitectura orașelor construite în decurs de secole.

Trebuie făcut totul ca să renască entuziasmul arhitecților sceptici, fără de care adevărata creație nu este posibilă. Să scriem în presă, să colaborăm cu A.S.I.T., să discutăm cu curaj realizările noastre.

Arătînd că apreciază foarte mult realizările maestrului Doicescu în lucrări cum sînt centrala telefonică din b-dul Banu Manta sau cartierul de locuințe de la șosea, nu se poate opri de a critica orientarea greșită a proiectului clădirii Teatrului de operă și balet; după cum capacitatea profesională recunoscută a arhitectului N. Nedulescu nu l-a împiedicat să realizeze o lucrare, după părerea multora nereușită, cum este blocul de pe b-dul Bălcescu.

«În concluzie, aș vrea să arăt că nu este cazul ca oamenii să se demoralizeze, să încătușeze arhitectura și să se pretindă, de exemplu, arhitectului Doicescu să facă arhitectura prof. D. Marcu. Arhitecții trebuie să spună mai bine ca oricine cum trebuie să fie arhitectura».

Prof. arb. O. Doicescu a înfățișat în cuvîntul său, într-o formă alegorică, existența în Europa a unui particularism spiritual pentru fiecare țară, sintetizat în decursul timpului în anumite figuri de eroi legendari.

Evocînd aceste figuri, pe care transformări profunde le schimbă în ultima vreme, face o paralelă între activitatea eroilor legendari—banul Mărăcine și meșterul Manole—în trecut și în prezent.

Constată, analizînd situația noastră, că societatea noastră socialistă nu înfrimă nimic din ceea ce a format adevăratul conținut al arhitecturii și al creației în trecut; îi adaugă posibilități noi, scoînd-o din izolare și dîndu-i un rol activ în desfășurarea vieții.

Problemele care-l preocupă sînt păstrarea atributelor umane ale activității de cultură în general și a arhitecturii în special.

«Desigur, în orice artă, tehnica este punctul de plecare, nu există nici un fel de artă, nici cea mai simplă, care nu are înainte tehnica. Ei îi

urmează ca pas superior măiestria, care diferențiază pe oameni între ei, și după aceea vine creația, care confirmă celorlalți oameni perfecția lor ».

... « Acestea au fost reflecțiile mele și de pe această poziție fac o rezervă la reflecțiile apărute în referate. Nu pot să nu remarc într-unul dintre referate că apare șocul originalității și noutății ca bază creatoare. Mi se pare că nu este o poziție dintre cele mai laudabile culese în străinătate, pentru că arhitectura nu este o problemă de moment. Arhitectura este, dintre celelalte probleme de creație, cea de continuitate. Ea depășește omul cu mult, nu numai în ce privește ciclul lui vital, dar în ce privește și criteriile lui omenești ».

După părerea sa, învățământul trebuie să rămână pe această bază a perfecției omului, adăugându-și toate posibilitățile tehnice pe care inventivitatea oamenilor le aduce și păstrând un echilibru între toate aspectele. Nu toți studenții pot deveni buni meseriași în cele 4000 de ore în care trebuie să învețe această meserie, dar important este « să-și poată găsi chemarea proprie în progresul comunității ».

În ce privește organizarea proiectării, deși nu este de conceput astăzi un sistem individualist, trebuie însă să se permită, în cadrul organizării generale existente, oarecare particularisme, ca să se înlăture unele tendințe necorespunzătoare. « Prin faptul organizării tipice a muncii în aceste mari palate ale vieții de gândire și creație, rînd pe rînd au fost luate foarte multe aspecte și arhitectura este refugiată în cel mai mic salonaș ». La aceasta se mai adăugă unele subaprecieri ale profesiei pe planul societății întregi. Avizarea este necesară, însă ea trebuie să urmărească perfecția omului față de ceilalți oameni și nu perfecția mașinii. Printre sarcinile uniunii noastre, pe lângă cele legate de relațiile ei în afară, trebuie să tindă spre o unitate, să aibă o bază morală în interior, care să corespundă numelui său.

Arh. T. Niga analizează în prima parte a cuvîntului său cauzele care au dus la știrbirea prestigiului profesiei noastre.

În primul rînd, aceasta se datorește lipsei de solidaritate profesională a arhitecților.

În al doilea rînd, faptului că nu am știut să facem din uniunea noastră un organ activ, care să preia și să rezolve problemele stringente ale arhitecților, legate de organizarea lor, folosind mai rațional fondul de arhitectură pentru încurajarea creației, organizarea de concursuri, tipărirea de publicații ș. a.

În ce privește pregătirea arhitecților în școală, din ceea ce cunoaște, apreciază că studenții de azi au mult mai bune posibilități de a învăța decît a avut generația sa și consideră că nivelul învățămîntului este ridicat.

Nu consideră întemeiate rezervele făcute de unii vorbitori asupra necesității proiectării tip, mai ales în condițiile descentralizării proiectării. Practica dovedește utilitatea proiectelor tip și ea va apărea din ce în ce mai necesară pe măsura creșterii volumului de construcții.

Problema, atît de controversată, a liniei de urmat în arhitectură, o consideră « direct legată de cunoașterea, însușirea și respectul valorilor noastre de artă moștenite din trecut și sînt perfect de acord cu tov. prof. Grigore Ionescu cînd afirmă că fără aceasta nu putem privi în viitor ».

... « Ce cred despre orientarea de urmat în viitor? Eu cred și aș dori ca operele noastre de arhitectură să fie frumoase, umane și să corespundă scopului de folosință pentru care sînt create, ca și mijloacele tehnice prin care sînt realizate. Ele trebuie să corespundă condițiilor naturale și climatului nostru spiritual și să contribuie, prin forța, grația și tot limbajul subtil al frumosului, la îmbogățirea vieții și la dezvoltarea spirituală și morală a cetățenilor acestei țări ».

Acest scop se poate atinge prin analizarea activității noastre de pînă acum și prin confruntarea ideilor noastre în cadrul uniunii.

Arh. M. Alifanti, secretar al Uniunii Arhitecților, s-a ocupat în intervenția sa de unele dificultăți ale muncii în cadrul uniunii, atît cu membrii săi, cît și cu organele din afară: lipsa de unitate a arhitecților, pozițiile prea individualiste ale unora, tendința altora de a pune problemele personale înaintea intereselor generale, anumite suspiciuni între generații și încă multe altele au îngreunat munca uniunii.

În relațiile Uniunii Arhitecților cu Comitetul de Stat pentru Arhitectură și Construcții nu a existat totdeauna ajutorul reciproc care ar fi fost de dorit. Comitetul de Stat pentru Arhitectură și Construcții nu a folosit just potențialul masei de arhitecți grupați în uniune, deși unele planuri ale acesteia au arătat că masa de arhitecți angajați efectiv în proiectare poate face observații, critici și propuneri juste, care să ajute indiscutabil la îmbunătățirea realizărilor noastre.

Dintre problemele discutate aici, unele (monumentele istorice, învățămîntul de arhitectură), cu toată importanța lor, sînt mai puțin urgente decît celelalte, care privesc creația arhitecturală, tehnica în construcții costul construcțiilor sau rezolvarea problemelor organizatorice ale profesiei.

În ceea ce privește avizarea, atît timp cît ea se va referi numai la aspecte de natură estetică, va însemna o frînare a scopurilor urmărite; dimpotrivă, atunci cînd ea va urmări o linie generală de economie, de tehnicitate, de realitate a temelor, o îmbunătățire a realizărilor noastre este sigur posibilă.

Considerînd specificul profesiei și legăturile ei cu aspectele atît de diferite ale vieții sociale, economice și culturale ale unei țări este aproape firesc să apară opinii diferite asupra problemelor arhitecturii și mai ales în ceea ce privește latura artistică a arhitecturii.

Definirea specificului profesiei noastre pentru epoca noastră ne poate duce la lămurirea problemelor celor mai spinoase dezbătăi aici.

Păstrarea în realitate prin dezbateri largi, prin lupta de opinii, folosirea întregii valori de cunoaștere și de sensibilitate a tuturor colegilor, ne va feri de greșeli.

Orice încercare nouă, valoroasă a unui coleg poate fi considerată ca o treaptă spre îmbunătățirea activității arhitecturale, ca un impuls pentru viitoarele noastre încercări proprii.

Acad. prof. arb. P. Antonescu s-a ocupat de problemele orientării ideologice în domeniul arhitecturii, foarte necesară astăzi, cînd arhitecții se pot ușor rătăci în fața diferitelor curente și sisteme contradictorii ale arhitecturii contemporane.

Noi trebuie să rămînem pe drumul indicat de ultimul Congres al Partidului Muncitoresc Român creației artistice, drumul realismului socialist, ca metodă fundamentală a artei noi și ca treaptă calitativ nouă în dezvoltarea artei în România.

Angajați pe această linie, arhitecții noștri s-au îndemnat ușor în a-și însuși cît mai adînc cunoștințele despre o arhitectură de formă națională și reflectînd asupra-i, cu părăsirea pozițiilor conformiste, au putut s-o înțeleagă și s-o iubească pînă a căuta s-o continue, preînnoind-o prin valorificarea calităților ei de ordine și simplitate, de logică constructivă, de sinceritate în exprimarea funcției, de armonia raporturilor și jocul culorilor, valori care toate se regăsesc în moștenirea noastră artistică, reușind astfel a înzestra cu un caracter propriu arhitectura nouă românească.

Rezultatele acestui drum s-au văzut în proiectele și realizările arhitecților noștri ridicate sub semnul unui specific nou și original care oglindește fidel sensibilitatea și gîndirea adevărată a poporului nostru.

Pe aceeași linie de preocupări, vorbitorul a ținut să amintească de recente publicații privitoare la vechea arhitectură din țară, dintre care unele au un caracter cu adevărat revelator, cum sînt acelea despre arhitectura populară « care anunță și deschid noi orizonturi de inspirație către o arhitectură nouă, simplă și puternică purtînd laolaltă calitățile de noblețe, pitoresc și monumentalitate, proprii unei arte dedicate poporului ».

Arh. T. Evolveanu, în cuvîntul său, face o caldă pledoarie pentru o arhitectură vie, umană, care să emoționeze, elemente care lipsesc arhitecturii noastre. Pentru a încăpea în « patul procustian » al greutăților legate de materiale, tehnică, economie, « i se taie, i se ciuntesc proiectului diverse elemente atît de esențiale, încît clădirea moare, sufletul dispare »...

Tehnica nouă, care ni se propune ca o salvare, prezintă « pericolul pentru creatori de a nu mai putea pierde luciditatea, ci de a rămîne reci ». Iată de ce « cred că trebuie redată încrederea în existența arhitecturii. Cred că trebuie create condiții noi și înlăturate cel puțin o parte din greutăți. Cred că trebuie recreată răspunderea și drepturile arhitectului asupra operei sale », a încheiat *Arh. Evolveanu* intervenția sa.

Acad. prof. arb. Duiliu Marcu, președintele Uniunii Arhitecților, s-a ocupat la început de lipsurile în muncă, datorite înțelegerii insuficiente găsite la unele foruri de stat cărora li s-au semnalat problemele ridicate de arhitecți, cum a fost, de exemplu, după plenara a IV-a (proiectarea tip). Recunoaște lipsa de inițiativă a uniunii într-o serie de probleme (sistemizarea Capitalei, construcția de locuințe, tehnica nouă în construcții), cu toate că au existat preocupări pentru aceasta. Biroul Uniunii Arhitecților și d-sa personal, ca președinte, poartă o vină principală pentru lipsa de prezență a Uniunii Arhitecților în toate aceste probleme esențiale, dintre care pentru unele nu au fost consultați.

Trecînd la celelalte probleme ale discuției, consideră și d-sa că școala noastră de arhitectură este bună și că nu i se poate pretinde mai mult decît poate da, adică o orientare generală viitorului arhitect.

Privitor la monumentele istorice de care se ocupă în ultimii ani, consideră că dacă ar fi fost mai perseverent, cu sprijinul uniunii, s-ar fi putut face mai multe lucruri bune, dacă ar fi avut un mai larg sprijin din partea conducerii C.S.A.C. și D.A.U.

Despre avizare, *prof. D. Marcu* arată printre altele:

« Cine conduce avizarea are o mare răspundere. Nu este nevoie să se ajungă la clișee care ar fi pe placul Comisiei de avizare. Trebuie să se lase mai multă libertate proiectanților, deoarece din jocul liber al citorva zeci sau sute de proiecte vor ieși cele cîteva vîrfuri care ar putea avea rolul unor făclii luminoase ».

I s-a cerut părerea asupra arhitecturii moderne. Răspunsul său se găsește în cei 45 de ani de activitate, pe care îi periodizează pe scurt. Factura lucrărilor realizate în ultimii 20 de ani (printre care transformarea hotelului Athenée Palace, Palatul Consiliului de Miniștri, Biblioteca Academiei R.P.R., Palatul Ministerului Transporturilor și Căilor Ferate, clădirea Comitetului de Stat al Planificării ș.a.) exprimă foarte bine punctul său de vedere.

După părerea sa, dacă în orașele mici, cu o viață încă patriarhală, trebuie să predomină arhitectura tradițională, în Capitală « tonul îl dă urbanismul, adică amplasarea unei clădiri devine mai importantă decît stilul și ornamentația ei ». Dar și aci « cultul frumosului trebuie oficiat cu multă discreție și cu distincție. Să nu se uite că proporția are mai mare importanță decît ornamentația ».

Arh. H. Delavrancea, într-o scurtă luare de cuvînt, atrage atenția asupra unor condiții strict necesare care trebuie asigurate arhitectului pentru ca să i se ofere mediul necesar creației arhitectonice: spațiul corespunzător pentru lucru, atît la birou, cît și acasă.

De asemenea, cere să fie legiferată problema dreptului de autor, atît asupra lucrărilor în curs, cît și asupra celor executate mai de mult, pentru a se evita modificări greșite, făcute fără știrea sau aprobarea autorului.

Prof. arb. M. Locar arată în cuvîntul său complexitatea problemelor de arhitectură și legăturile reciproce dintre aspectele economice, tehnice, funcționale și estetice ale arhitecturii. Sarcina arhitecților este de a satisface, în primul rînd, nevoile de viață, de a înțelege nevoile practice, materiale ale societății, fără a se sacrifica însă conținutul ideologic al arhitecturii.

Analizînd lipsurile pe care le consideră mai importante în activitatea arhitecților, constată că față de ascuțimea cu care se pun astăzi problemele materiale, arhitecții nu și-au înțeles pe deplin rolul. Ei s-au desprins adesea de problemele economice ale proiectării, n-au știut să folosească conlucrarea cu inginerii spre stimularea inventivității și gîndirii lor tehnice.

Proiectele ajung cu mari lipsuri pe șantier, legăturile cu locul construcției sînt slabe, condițiile reale ale construcției nu sînt îndestul de bine cunoscute, iar arhitectul nu are rolul cuvenit în dirijarea construcției. Toți acești factori negativi aduc o scădere a prestigiului arhitectului față de beneficiar, organe de stat și față de constructori.

Pentru ridicarea prestigiului profesiei este necesară o atență analiză a acestor cauze și eliminarea lor, mai ales cînd sînt legate de factori subiectivi.

În problema orientării în arhitectură putem spune că, în linii mari, principale, avem o poziție limpede, expresie a ideologiei noastre și a principiilor de dezvoltare a economiei noastre. În aplicarea acestei linii s-au făcut greșeli, ajungîndu-se la o șablonare, la o îngustare a posibilităților noastre de expresie. Sîntem împotriva estetismului și arhaismului, după cum sîntem împotriva formalismului occidental, expresie a unei ideologii străine nouă. Realismul socialist dă posibilitatea desfășurării unei largi varietăți de expresie a arhitecturii timpului nostru, oglindire a societății noastre socialiste.

În problemele organizatorice trebuie remarcat că lipsurile institutelor noastre de proiectare nu se datorează unor baze principale greșite. Sectorul de stat al proiectării răspunde unor necesități reale și este singura formă care corespunde organizării noastre de stat.

De aspectele negative în îndrumarea și organizarea proiectării răspund, nu numai forurile respective în aparatul de stat, dar și conducătorii institutelor de proiectare, care nu totdeauna și-au îndeplinit rolul cu inițiativă și deplină răspundere.

În ceea ce privește învățămîntul nu se poate pune astăzi problema unei noi revizuirii a planului de învățămînt. Școala națională de arhitectură urmează o lungă tradiție. Planul actual este rezultatul unei lungi experiențe proprii și a țărilor prietene. Trebuie să lăsăm liberă inițiativa conducerii și a catedrelor în realizarea unei unități mai strînse între diversele aspecte ale învățămîntului, în ridicarea muncii educative a studenților.

În încheiere, arată că noi nu putem accepta o arhitectură a societății capitaliste. De altfel, criza arhitecturii occidentale se accentuează; cercuri din ce în ce mai largi de oameni cinstiți, de arhitecți realiști, resping manifestările acestei arhitecturi.

Criticînd unele interpretări greșite date «noului» care își cere dreptul la viață, atrage atenția că de multe ori «vechiul» îmbracă haina «noului», inducînd în eroare pe cei neavizați. Nu orice pare «nou» triumfă, ci numai ceea ce răspunde ideii de progres a omenirii. Noi sîntem pentru nou, pentru o arhitectură nouă a timpului nostru, legată de tradiția noastră progresistă, o arhitectură corespunzătoare nevoilor de viață, materială și culturală, a poporului.

Arh. S. Ungureanu se ocupă în special de lipsurile în metodele de muncă ale Uniunii Arhitecților, care au contribuit la lipsurile generale discutate în această ședință.

«Caracteristica activității Uniunii Arhitecților a fost o activitate centralizată, acțiuni numai la centru: discuții, conferințe, sezișuri la forurile superioare, ceea ce a dus pînă la urmă la slăbirea legăturii conducerii uniunii cu masa arhitecților.

S-a tergiversat timp îndelungat găsirea obiectivelor activității cercurilor. Secretariatul, biroul, membrii comitetului, nu au luat contact cu oamenii din institute, ca să nu mai vorbim de provincie.

«Uniunea Arhitecților nu a stabilit climatul pentru desfășurarea criticii, pentru lupta de opinii și cred că atmosfera aceasta trebuie schimbată; putem face mult mai mult decît am făcut.

În cuvîntul său, arh. S. Ungureanu a subliniat, de asemenea, importanța strîngerii legăturii cu inginerii constructori prin A.S.I.T. Între ingineri și arhitecți nu pot exista contradicții esențiale. În regimul nostru, ambele categorii de profesioniști au de îndeplinit același țel: clădiri posibil de realizat, bune și frumoase.

Arh. M. Bercovici consideră că în acest moment este necesară o clarificare care să deschidă orizontul etapei care urmează.

«Eu cred că cea mai importantă greșeală care s-a făcut în etapa de pînă acum constă în deplasarea centrului de interes al arhitecților spre preocupările de estetică, în detrimentul problemelor majore ale arhitecturii, de ordin funcțional și tehnico-economic».

Oamenii au în primul rînd nevoi materiale și apoi cerințe de ordin estetic. Arhitecții au datoria de a-și concentra atenția asupra soluționării problemelor legate de ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului, fără ca prin aceasta să negăm importanța aspectului artistic al arhitecturii.

În practică însă, se uită prea des acest lucru, se vorbește despre arhitectură în special ca despre o ramură a artei. «Așa se ajunge să se caute orientarea în problemele arhitecturii, nu în sarcinile specifice sectorului de arhitectură și construcții în etapa dată a construirii socialismului, ci prin deducții și similitudini, din îndrumări date artei în general, picturii,

muzicii sau literaturii în particular. Și este semnificativ că numai în acest sens, al laturii artistice a arhitecturii, se vorbește de obicei despre creație sau despre spiritul de partid în arhitectură. Eu cred că partinitatea în arhitectură constă în silința continuă de a răspunde mereu mai satisfăcător sarcinilor obiective ce stau în fața noastră, așa cum sînt ele arătate de partid: de a realiza construcții confortabile și economice, folosind o tehnică adecvată și care să aibă o plastică corespunzătoare».

Deși formulăm necesitatea unei forme naționale în arhitectură, rezultatul obținut prin metodele folosite pînă acum este «o arhitectură eclectică, de un fals monumentalism și de o artificială prețiozitate», puțin diferențiată de arhitectura realizată în aceeași etapă în alte țări. Cum putem ieși din această arhitectură arhaizantă, închistată în formule? Desigur, nu prin recomandarea «de a respecta legile compoziției» preconizată de unii tovarăși, deoarece aceste legi sînt valabile în orice arhitectură. «Linia concretă a arhitecturii nu poate fi rezultatul unei activități de cabinet», ci rezultatul eforturilor creatoare ale tuturor arhitecților în munca concretă. Nu este vorba de a se nega de aci înainte principiul îndrumării, ci de a crea condiții «care să nu frîneze, ci să dea aripi tuturor celor care vor să se avînte în lupta pentru soluționarea sarcinilor de astăzi ale arhitecturii noastre».

Prof. arb. N. Bădescu a susținut că pentru a se putea face o apreciere justă asupra efortului constructiv de la noi, nu este concludent să se ia în considerare numai problemele locuințelor și clădirilor social-culturale, care constituie preocuparea predominantă a arhitecților. Este necesar să nu se piardă din vedere ansamblul realizărilor, efortul deosebit făcut în construcțiile necesare dezvoltării industriei și agriculturii. Aceste sarcini principale ale construirii bazei socialismului au făcut să nu se poată pune accentul, în această perioadă, pe construcția masivă de locuințe.

Afirmînd necesitatea îndrumării arhitecturii de către partid și guvern, arată că, intrucît atît Uniunea Arhitecților, cît și conducerile institutelor de proiectare n-au intervenit pentru a defini o poziție unitară și justă, întreagă sarcina îndrumării a revenit forurilor de avizare. Activitatea acestora, rigidă la început, s-a îmbunătățit treptat și nu constituie astăzi o frînă pentru creații cu adevărat valoroase. Propune ca unele proiecte să fie supuse, anterior avizării, unei discuții largi în cadrul uniunii.

Vorbind despre problema formei naționale în arhitectură, consideră că pasiunea de la începutul secolului pentru crearea unei școli naționale de arhitectură trebuie să se regăsească și la noi în fața sarcinii puse de partid de a încerca elaborarea unei arhitecturi specifice țării noastre în mers spre socialism. Crede că precizarea obiectivelor și justetea acestei cauze nu pot să nu stîrnească entuziasmul.

În continuare, sugerează ca uniunea să inițieze acțiuni prin care să sprijine forurile de stat în rezolvarea unor probleme organizatorice (funcțiile în proiectare, răspunderea proiectantului, dreptul de autor), precum și a problemelor tehnicii și industrializării construcțiilor, a materialelor de construcții ș.a.

După ce a subliniat importanța esențială a preocupărilor pentru economie și pentru satisfacerea nevoilor de viață și confort, care trebuie să fie în centrul atenției, vorbitorul a trecut la unele probleme ale expresiei. Dacă tehnica, materialele etc. pot servi în egală măsură atît societatea capitalistă cît și cea socialistă, aceasta nu este valabil pentru aspectul plastic al arhitecturii, care este și o artă, integrîndu-se ca atare în domeniul culturii în care acționează metoda de creație a realismului socialist. Exprîmînd ideile, concepțiile a două culturi ideologic antagonice, arhitectura noastră nu poate fi identică în expresia ei, cu aceea a capitalismului. De altfel, arhitectura extremistă, propagată în revistele apusene, nu este nici cantitativ frecventă, nici prețuită decît de un număr infim de «rafinăși» admiratori ai artei abstracte, lipsită de idei și ruptă de mase. Nu pe această cale poate fi găsită justa orientare a arhitecturii, ci prin aprofundarea serioasă a legilor ce guvernează dezvoltarea culturii și artei umaniste a socialismului și a tezelor marxist-leniniste în acest domeniu, prin combaterea influențelor ideologice opuse acestei culturi.

După cîteva propuneri în legătură cu învățămîntul și monumentele de arhitectură, face apel la solidaritatea principală a arhitecților în munca din cadrul uniunii.

«Cred că din aceste discuții trebuie trasă concluzia că sînt lipsuri, dar nu există motive de deprimare. Dacă vom ataca toate problemele cu calm, în cadrul posibilităților reale de rezolvare și vom persevera, vom găsi condițiile unei cotituri în viața Uniunii și a arhitecților».

★

În încheierea ședinței, *acad. prof. arb. D. Marcu*, președintele Uniunii Arhitecților, a mulțumit participanților la discuții pentru contribuția adusă și a anunțat că biroul uniunii va prezenta, la viitoarea ședință a comitetului, un plan de măsuri în vederea concretizării și traducerii în viață a propunerilor făcute.

Prof. arh. Nicolae Lupu

Directorul Institutului de arhitectură „Ion Mincu”

60 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA ȘCOLII DE ARHITECTURĂ

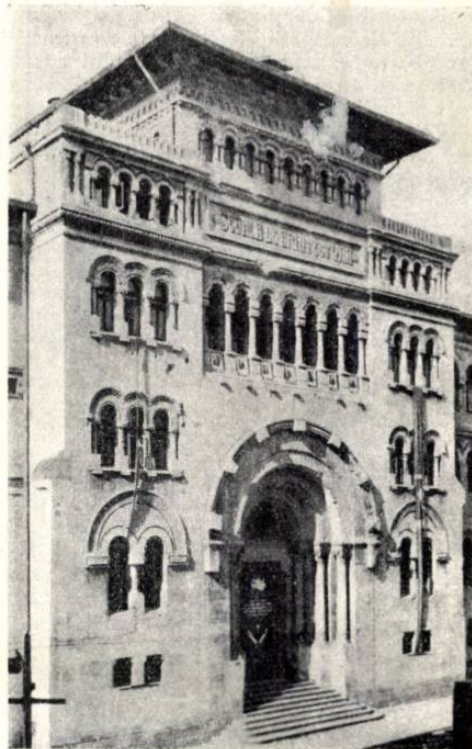
Au trecut peste 120 de ani de când pe meleagurile țării românești s-a înfiripat ideea realizării unui învățământ de arhitectură și 60 de ani de când, în toamna anului 1897, a fost înființată Școala de arhitectură.

Începuturile modeste ale manifestărilor arhitecturale din primele decenii ale veacului al XIX-lea nu puteau determina climatul favorabil pentru înfăptuirea mai devreme a învățământului în «arta de a construi».

Cercetarea istorică dovedește faptul că apariția învățământului în domeniul arhitecturii în diferite țări coincide cu o perioadă în care societatea este antrenată într-o vie activitate constructivă. În felul acesta, învățământul apare ca o necesitate strict legată de evoluția societății și în același timp ca un sprijin și un indemn în dezvoltarea arhitecturii.

Datorită acestei legături strinse dintre societate și arhitectură, în Rusia se înființează pe la mijlocul secolului al XVII-lea prima școală de arhitectură din Moscova și în Franța prima școală publică de arhitectură inițiată de Colbert în anul 1671.

La noi în țară, o dată cu alcătuirea și aplicarea Regulamentului Organic (1831 — 1859) sub îndrumarea guvernatorului general, contele Pavel Kiseleff, se pune pentru prima oară în Principatele Românești problema organizării unui învățământ special tehnic.

2

În 1832, în cadrul Colegiului Sf. Sava din București, se predă, pe lângă geometria descriptivă, și un curs special de desen arhitectural și perspectivă. Aceste începuturi timide se găsesc și în Moldova, în cadrul Academiei Mihailene.

Totuși, despre organizarea unui învățământ sistematic în care să se predea noțiunile complexe cerute de meseria de arhitect nu poate fi vorba încă mulți ani de zile.

Abia în 1864, sub impulsul organizării noului stat român în urma unirii principatelor, o dată cu întocmirea Regulamentului școlilor, ia ființă la Iași și la București cite o școală de belle-arte pentru studiul special al arhitecturii, picturii și sculpturii.

Crearea secției de arhitectură în cadrul acestor școli fiind condiționată de existența a cel puțin 5 candidați «absolvenți ai matematicilor din facultate» și întrucât această condiție nu a putut fi îndeplinită, secția de arhitectură nu a funcționat în anii 1866—1867.

În 1872, se încearcă, fără rezultat, să se înființeze o secție de arhitectură pe lângă Facultatea de științe din București.

Această situație grea este curmată în 1892, când Societatea arhitecților români, abia după un an de la înființarea sa, în urma acțiunii rodnice a conducătorului ei Alexandru Orăscu, rector al Universității din București, reușește să obțină aprobarea Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice pentru funcționarea unei școli de arhitectură sub conducerea și îngrijirea societății. Un grup restrâns de entuziaști, în frunte cu arhitectul Alexandru Orăscu, nu precupește nici un fel de efort și conduce cu fermitate, dar și cu greutate, destinele acestui început organizat de învățământ de arhitectură, fără sprijinul statului.

1. Vechea clădire a Școlii de arhitectură din București
 2. Noua clădire a Școlii de arhitectură (construită în 1912-1927)
 3. Corpul didactic al Școlii Superioare de arhitectură
- Fotografie luată la 28 iunie 1912 cu prilejul aniversării a 15 ani de la înființarea școlii (1897-1912)

3

Între timp, arhitectul Ion Mincu este ales deputat în Parlament. În această calitate intervine de mai multe ori cu scopul creării unei opinii pentru acordarea însemnătății ce se cuvine dezvoltării arhitecturii în țara noastră.

În ședința din 29 ianuarie 1897, Ion Mincu face un apel plin de căldură în Parlament, arătând situația inadmisibilă în care se găsea arhitectura ca urmare a desființării învățământului de stat de arhitectură și pledează pentru reînființarea lui. În sprijinul afirmațiilor sale, el spune: «aproape totalitatea monumentelor ce ridicăm și pe care le destinăm cu orgoliu să vorbească urmașilor de starea culturii noastre, sînt opere exclusiv străine», adăugînd mai departe: «că autorii tuturor acestor monumente nu aveau alte titluri care să-i facă preferabili pămîntenilor decît acela de străini».

Susținut cu căldură de puținii arhitecți care în acea vreme se aflau în țară, glasul autorizat al lui Ion Mincu este ascultat și în toamna anului 1897, ministrul Instrucțiunii Publice fiind Spiru Haret, se reînființează pe lângă Școala de arte frumoase din București, o secție de arhitectură în care sînt admiși, pe baza unui examen de selecționare, și elevii fostei școli de arhitectură a Societății arhitecților.

Învățământul de arhitectură devine astfel învățămînt de stat, cu toate drepturile și obligațiile ce-i revin.

Primul director al secției de arhitectură a fost numit pictorul C. Stăncescu, urmat imediat de pictorul Gh. D. Mirea, iar corpul didactic se compunea din patru profesori: Grigore Cerchez, Ermil Pangrati, G. Chirilov și Ion Georgescu, la care s-au adăugat în anii următori arhitecții Ion Mincu, N. C. Mihăescu, sculptorii Valbudea și Filip Marin, arh. I. G. Pompilian, arh. I. D. Berindey,

arh. St. Burcuș, arh. Eracle Lăzărescu și arh. Petre Antonescu. În 1904, învățămîntul de arhitectură este scos de sub tutela Școlii de arte frumoase și devine o instituție independentă de învățămînt superior, purtînd titulatura de Școală superioară de arhitectură, avînd în fruntea sa pe prof. Ermil Pangrati ca director.

O perioadă mai îndelungată de liniște și de activitate intensă se așterne peste încercata și zbuciumata cale a școlii, care avea menirea să creeze cadre pregătite pentru breasla arhitecților.

În acest interval de timp ia ființă în cadrul Școlii superioare de arhitectură și o secție de conducători, care a funcționat din 1912 pînă în 1936.

În 1932, pe baza unei legi speciale învățămîntul de arhitectură este reorganizat în cadrul unei Academii de arhitectură cu grad universitar și după modelul Școlii de belle-arte de la Paris.

Șapte ani mai tîrziu, este înglobat în ramurile de învățămînt ale Politehnicii din București, purtînd denumirea de Facultatea de arhitectură.

După reforma învățămîntului superior din 1948, învățămîntul arhitecturii funcționează în cadrul unei facultăți a Institutului de construcții, nou înființat prin reorganizarea învățămîntului politehnic.

Noi perspective se deschid învățămîntului nostru o dată cu apariția Hotărîrii Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român și a Guvernului privind organizarea activității în domeniul arhitecturii.

Recunoscîndu-i-se învățămîntului de arhitectură rolul însemnat de creare a cadrelor de arhitecți necesare construcțiilor societății socialiste, pentru care se reclamă o temeinică pregătire multilaterală, se hotărăște crearea, în noiembrie 1952, a Institutului de arhitectură ca instituție de învățămînt independentă.

Un an mai tîrziu, la cererea studenților și a corpului didactic, pe frontispiciul institutului apare numele marelui înaintaș și inițiator al înființării învățămîntului de stat de arhitectură, numele arhitectului Ion Mincu.

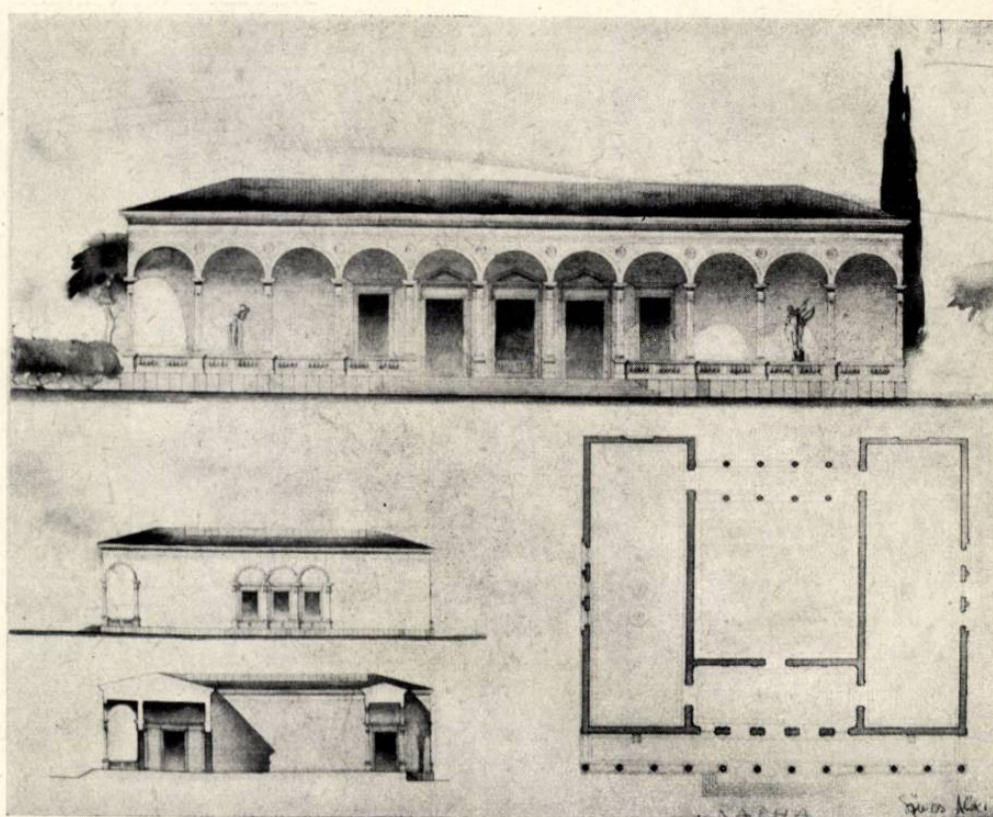
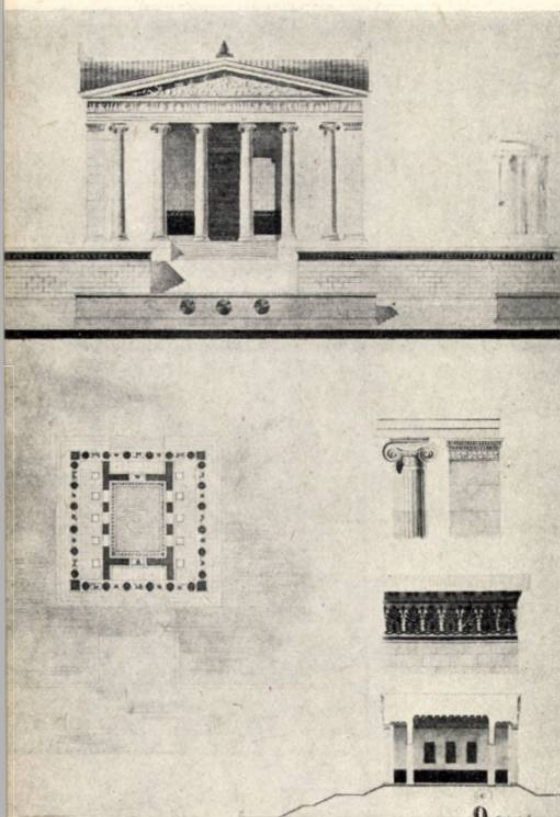
★

De-a lungul anilor, metodele de învățămînt, eșalonarea materiilor, orientarea spre un învățămînt mai mult sau mai puțin inspirat din școala franceză sau din cea germană, s-au succedat în mod diferit.

O cotitură în evoluția învățămîntului de arhitectură a constituit-o reforma învățămîntului superior din anul 1948.

Datorită acestei legiuri profund democratice, porțile institutului au fost larg deschise unui număr mare de studenți proveniți din clasa muncitoare și din țărănimea muncitoare. Punîndu-se bazele materiale ale învățămîntului, serii de studenți care altfel nici nu ar fi putut visa să frecventeze cursurile institutului au putut pătrunde în el. În perspectiva dezvoltării economiei naționale a sporit totodată simțitor numărul studenților admiși în anul I.

Urmînd îndeaproape exemplul școlii sovietice, se introduce acum organizarea procesului de învățămînt pe baza unui plan, cu precizarea tuturor sarcinilor didactice menite, împreună, să dea absolventului un număr de cunoștințe generale și speciale indispensabile pregătirii sale pentru necesitățile producției. Se ajunge astfel la stabilirea unui profil larg în pregătirea noilor promoții de absolvenți.

Acum se introduce studiul științelor sociale, ajutătoare înțelegerii științifice a fenomenului complex al arhitecturii.

Tot acum se stabilește corelația strânsă dintre teorie și practică, corelație care trebuie să stea la baza unui învățământ superior de arhitectură. Pe acest principiu se bazează întocmirea planului de învățământ.

Dintre toate măsurile preconizate de reformă, sigur că cea mai importantă este constituită de ideea stabilirii unui plan de învățământ unitar și stabil, care să îmbine într-un tot cerințele de bază ale învățământului de specialitate cu exigențele sporite prin lărgirea orizontului de cunoaștere.

Astfel, s-a pus problema înlăturării învățământului abstract și s-a stabilit îndrumarea lui pe căile firești ale legăturii sale cu societatea în care se dezvoltă.

Incertitudinea asupra căilor concrete care trebuiau urmate a dus în ultimii ani la prea multe schimbări în acest plan de învățământ, fără a se lăsa timpului verificarea rezultatelor aplicării sale.

Însă după o folositoare experiență de un deceniu, Ministerul Învățământului și Culturii a pășit, în anul care s-a scurs, la stabilirea unui plan definitiv în urma unei largi consultări cu cele mai competente foruri.

În discuțiile Consiliului științific al Institutului de arhitectură s-a ajuns la concluzia că planul de învățământ trebuie să reflecte ideea formării unui arhitect cu un larg profil de cunoaștere profesională, cu maturitatea de abordare a tuturor problemelor legate de profe-

siune. Deci, nu un arhitect cu o specializare strimă și limitată, ci un constructor și artist în același timp, care să participe cu succes la înflorirea orașelor și satelor de pe tot cuprinsul țării, la ridicarea arhitecturii pe o treaptă mereu mai înaltă.

Noul plan de învățământ prevede o reducere de 13% față de cele 5163 ore existente de contact al studenților cu corpul didactic (cu excepția fazei a doua a proiectului de diplomă), cu toate că printr-o mai bună distribuție s-a realizat un spor substanțial de ore afectate învățământului de proiectare. S-a statornicit rolul primordial pe care îl are în formația arhitectului activitatea de proiectare, însemnătatea atelierului de arhitectură, laborator în care se contopesc cunoștințele teoretice și practice, în care se stimulează și se dezvoltă puterea de creație a tinerilor dornici de a-și da contribuția lor la dezvoltarea arhitecturii.

Desființarea specializării de la diplomă urmărește înglobarea cunoștințelor de specialitate în bagajul general de cunoștințe al studentului, pe care acesta trebuie să-l folosească la elaborarea proiectului de diplomă, tratind un subiect din orice ramură a arhitecturii: urbanism, arhitectură generală, industrială sau agricolă.

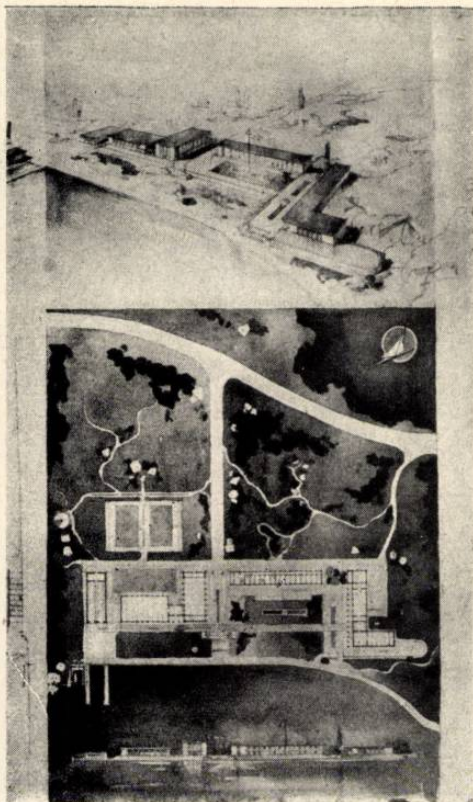
Limitarea seminariilor numai la unele materii cu caracter tehnic, la care apare evidentă necesitatea exemplificării cunoștințelor de la cursuri, transformarea altora în lucrări practice, suprimarea colocviilor și reducerea substanțială a examenelor din sesiunea de iarnă, degajează un număr sporit de ore pentru activitatea de proiectare și pentru acumularea mai largă a cunoștințelor din domeniul vast al culturii generale.

Considerăm că situarea proiectului de construcție la începutul anului IV, după parcurgerea materiilor cu caracter tehnic din primii ani de studiu, constituie o bază serioasă și un ajutor prețios pentru îndrumarea proiectării de arhitectură din ultimii trei ani, pentru că dă posibilitate studentului de a îmbina mai bine creația artistică cu exigențele științei construcțiilor.

Introducerea excursiilor de studii documentare pentru cunoașterea tezaurului de artă arhitectonică națională de pe cuprinsul țării, introducerea unor cursuri cu frecvență facultativă, sporirea duratei de practică, introducerea cursului de materialism dialectic și materialism istoric, a cursului de stereotomie și altele sînt tot atitea jaloane pe drumul tradițional al progresului pe care pășește de peste șase decenii învățământul de arhitectură din țara noastră.

Astăzi, în Institutul de arhitectură « Ion Mincu » își însușesc cunoștințele despre arta de a construi peste 650 de studenți.

Dacă ne întoarcem cu gândul la cei cîțiva studenți care se înscriau în Școala de arhitectură la începutul acestui secol, ca să nu vorbim de anii 1904 și 1905, cînd abia cîte un singur student intra în anul I, ne

3

dăm seama de radicala schimbare care s-a produs în opinia românească asupra însemnătății acestei profesii. La aceasta sigur că trebuie să adăugăm, în primul rând, volumul de lucrări și dezvoltarea sectorului de construcții din ultimii ani, ca urmare a impulsului creat de noile cerințe materiale sporite ale societății. A contribuit de asemenea recunoașterea meritului și locului de frunte ce revine arhitecturii în făurirea culturii noastre naționale.

Probleme noi și ample se pun în organizarea desfășurării procesului de învățământ.

Recrutarea studenților se face, potrivit unei tradiții înscăunată de la înființarea școlii, prin examenul de admitere în care materiile de profil sînt desenul arhitectural și ornamental, dată fiind importanța aptitudinilor pe care trebuie să le aibă un candidat la studiul arhitecturii.

Probele de matematici și fizică întregesc verificarea cunoștințelor minime necesare unei baze de pornire în studiul complex al tehnicii în construcție.

În felul acesta, examenul de admitere își păstrează caracterul său de selecționare și verificare, pentru ca cei ce intră în institut să fie capabili să se înscrie pe linia constantă de acumulare de cunoștințe în vederea pregătirii pentru profesiunea de arhitect.

O dată intrați în institut, studenții au de parcurs următoarele materii de învățământ:

Anul I — Curs de matematici superioare (cu seminarii).

— Curs de geometrie descriptivă (cu lucrări practice).

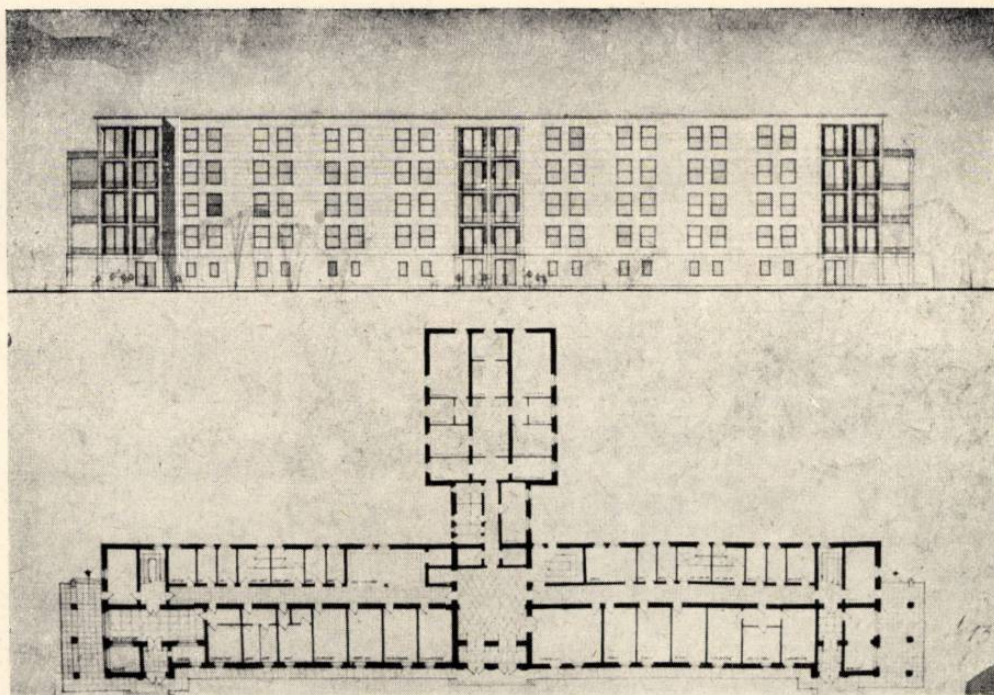
— Curs de elemente și programe de arhitectură.

— Curs de socialism științific (cu seminarii).

— Curs de istoria artelor (curs facultativ).

— Introducere în proiectare (studiul elementelor clasice).

— Desen ornamental.

4

1. Un muzeu arheologic — Proiect de promovare
Popescu Aurelia, studentă anul I
— Atelier conf. arb. Gheorghe Petrașcu

2. Un pavilion pentru expoziții
Szűcs Alexandru, student anul II
— Atelier șef de lucrări arb. Valentin Iorga

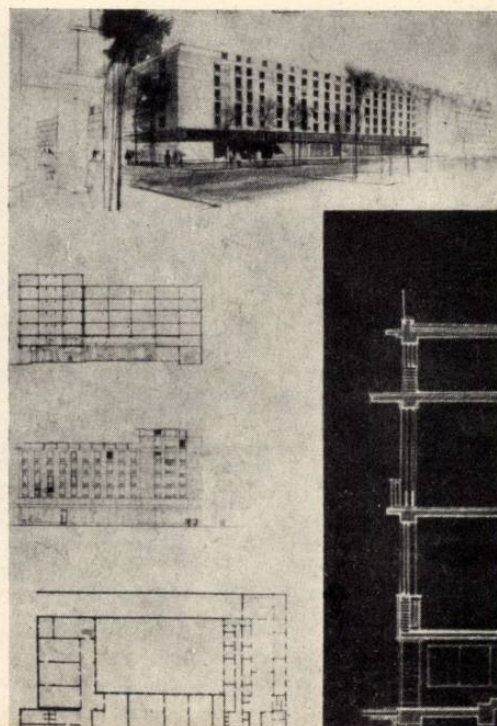
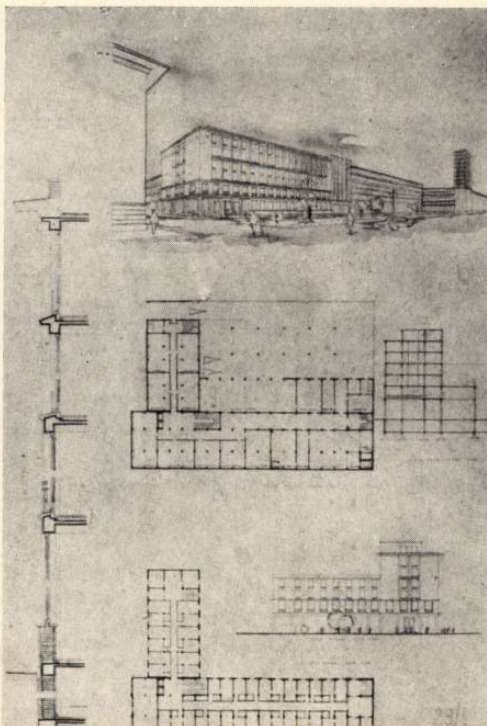
3. O tabără pentru sportivi
Popov Vladimir, student anul IV
Atelier șef de lucrări arb. Ludwig Staadecker

4. Un spital
Marinescu Draga, studentă anul IV
— Atelier șef de lucrări arb. Mircea Alifanti

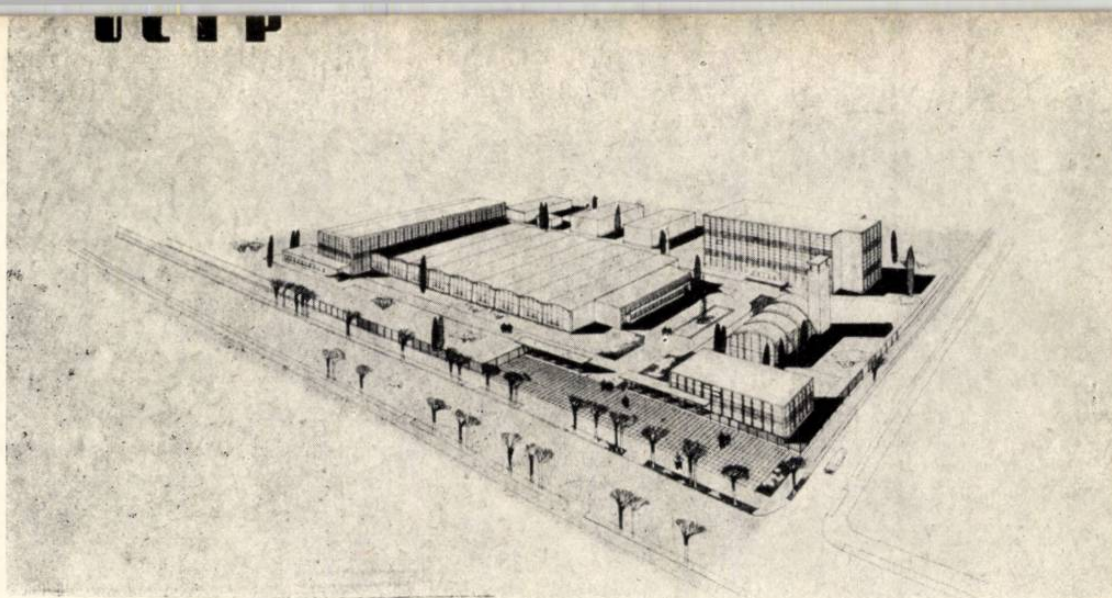
5. Un hotel
Swoboda Petre, student anul V
Atelier prof. arb. Octav Doicescu

6. Un hotel
Wiesel Gabriel, student anul V
Atelier șef de lucrări arb. Tiberiu Ricci

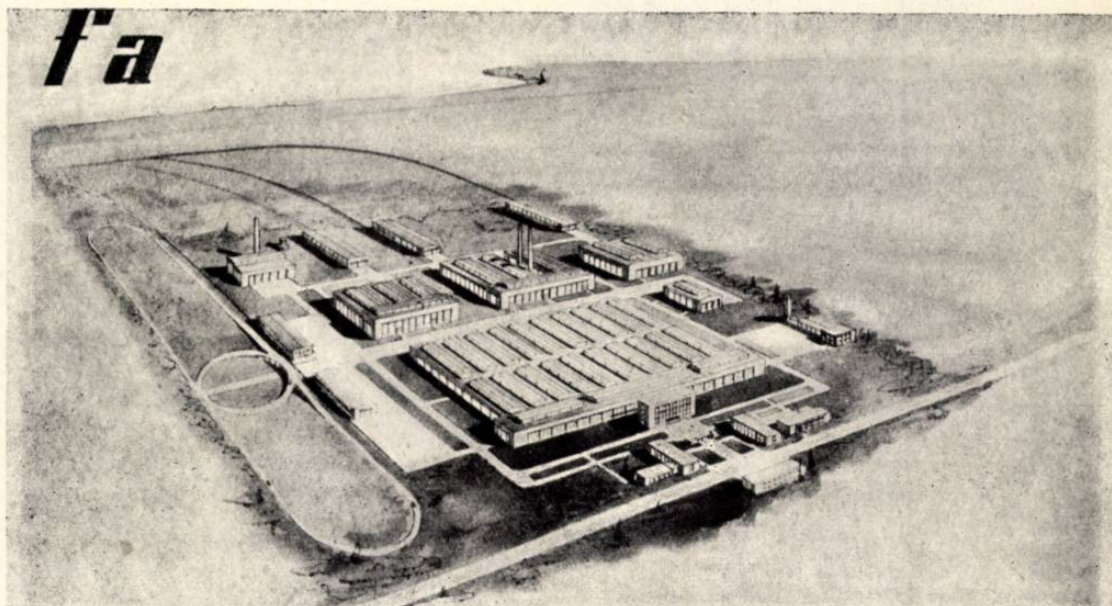
5-6

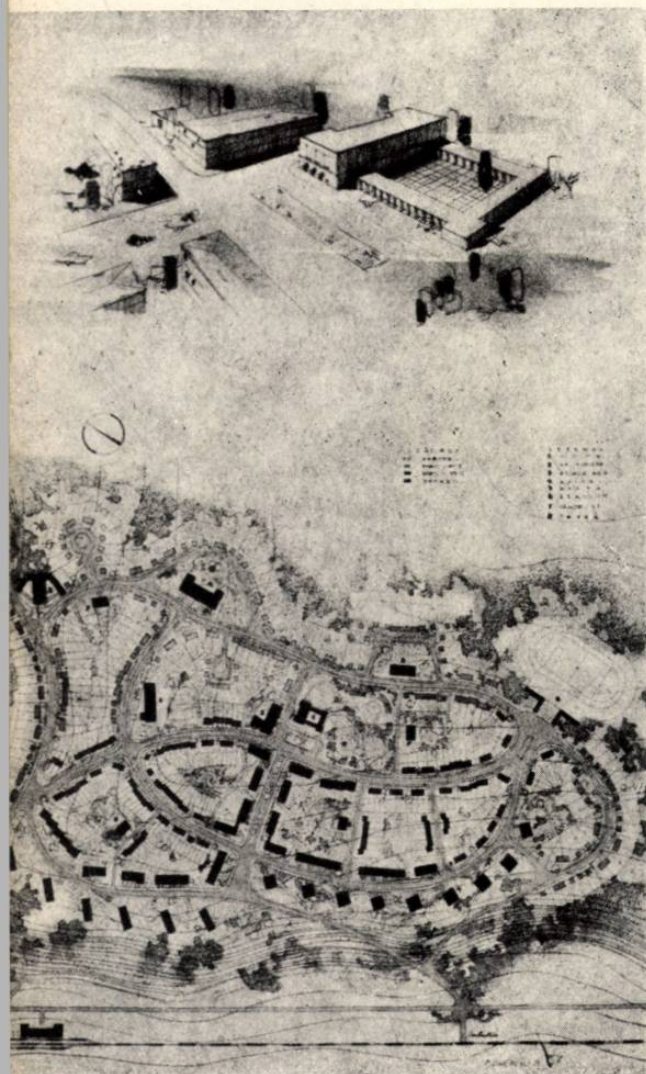
1. Un combinat textil de perlon — Proiect de diplomă
Bărbulescu Maria, studentă anul VI — Conducător de diplomă, conf. arb. Niculae Ghika-Budești
2. O fabrică de automobile — Proiect de diplomă
Sefchi Lufsi, student anul VI — Conducător de diplomă, prof. arb. Ladislau Adler
3. O colonie muncitorească — Proiect de urbanism
Opreanu Nicolae, student anul V — Atelier prof. arb. Gustav Gusti
4. Centru civic la Tohan — Proiect de diplomă
Voiciulescu Constantin, student anul VI — Conducător de diplomă, șef de lucrări arb. Cezar Lăzărescu
5. Un cartier de locuințe la Sighișoara — Proiect de diplomă
Glatz Henriette, studentă anul VI — Conducător de diplomă, asistent arb. Anton Moisescu

2

3

— Practica de construcții I (atelier de lăcătușerie, tâmplărie, pietrărie).

Anul II — Curs de mecanică și rezistență (cu seminarii).

— Curs de stereotomie, perspectivă și umbre (cu lucrări practice).

— Curs de elemente și programe de arhitectură.

— Curs de istoria arhitecturii universale și a evoluției orașelor (curs facultativ cu lucrări practice).

— Modelaj.

— Desen ornamental.

— Proiectare de arhitectură (în ateliere de arhitectură cu studenții anilor II și III).

— Practica de construcții II (muncă efectivă în construcție, pe șantier).

Anul III — Curs de calculul structurilor (cu seminarii).

— Curs de construcții (cu seminarii).

— Curs de finisaj (partea I).

— Curs de istoria arhitecturii universale și a evoluției orașelor (curs facultativ).

— Curs de istoria arhitecturii R.P.R. (curs facultativ cu lucrări practice).

— Proiectare de arhitectură (în ateliere de arhitectură cu studenții anilor II și III).

— Desen ornamental.

— Practica de construcții III (lucrări de roșu).

Anul IV — Curs de materialism dialectic și istoric.

— Curs de arhitectură agricolă.

— Curs de arhitectură industrială.

— Curs de teoria urbanismului.

— Curs de finisaj (partea a II-a).

— Curs de instalații tehnico-sanitare.

— Studiul machetelor.

— Proiect de construcție.

— Proiectare de arhitectură (în ateliere de arhitectură cu studenții anilor IV, V, VI).

— Practica de construcții IV (finisaj).

Anul V — Curs de estetică și teoria arhitecturii.

— Curs de teoria urbanismului.

— Curs de economia, legislația construcțiilor și organizarea șantierelor.

— Aplicații de decorație.

— Proiectare de arhitectură (în ateliere de arhitectură cu studenții anilor IV, V, VI).

— Proiecte de arhitectură industrial-agricolă.

— Proiecte de urbanism.

— Practica de construcții V (lucrări complexe, organizarea șantierului).

Anul VI — Curs de mobilier.

— Prelegeri de specialitate (construcții și finisaj).

— Prelegeri de specialitate (istoria artelor și a arhitecturii).

— Prelegeri de specialitate (urbanism).

— Prelegeri de specialitate (clădiri industriale și agricole).

— Relevee după monumente de arhitectură (măsurătorile pe teren se execută la sfârșitul anului V).

— Aplicații de decorație.

— Practica de proiectare.

— Proiect de prediplomă.

— Proiect de diplomă.

Pentru cunoașterea monumentelor de arhitectură națională, pentru lărgirea cunoștințelor și dezvoltarea îndemnării artistice, au fost prevăzute în planul de învățământ excursii de studii în diferite localități și regiuni bogate în monumente de arhitectură (Histria, Sarmisegetuza, Curtea de Argeș, Tîrgoviște, monumentele din valea Oltului, din Moldova de nord, Sibiu, Orașul Stalin).

Studenții din ultimul an de studiu obțin deplasări gratuite în diferite localități din țară pentru a cunoaște amplasamentul și pentru a stabili tema proiectului de diplomă, căutându-se în felul acesta să se imprime un caracter mai realist proiectelor de diplomă care se întocmesc în școală.

Numeroase sînt vizitele și deplasările studenților sub conducerea cadrelor didactice la șantierele de construcții, la ateliere de prelucrare a materialelor de construcții, în scopul legării noțiunilor teoretice de la curs cu realizările practice.

Una din activitățile de bază în Institutul de arhitectură o constituie elaborarea și susținerea proiectelor de diplomă.

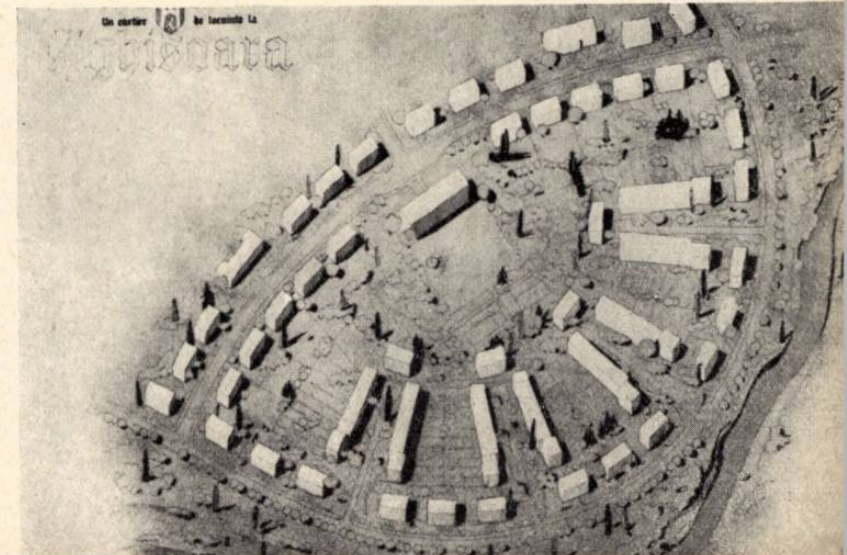
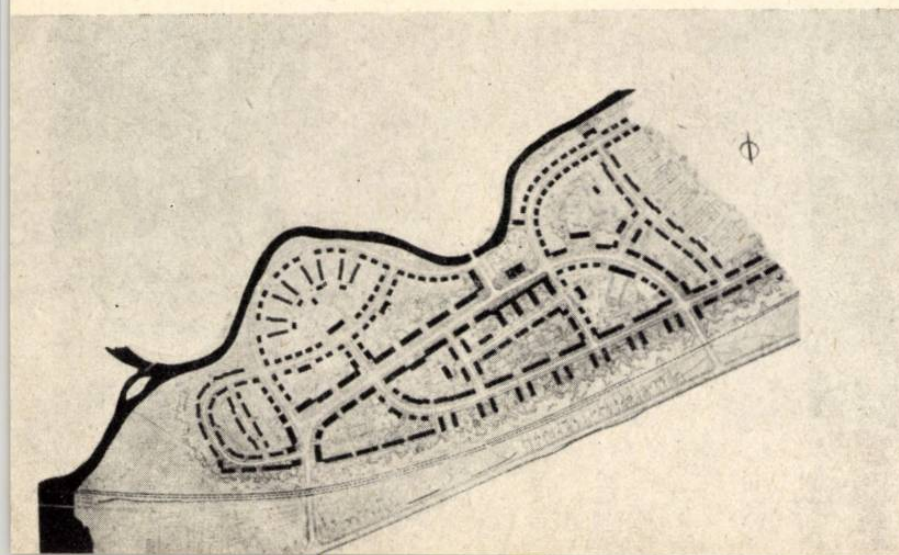
Ele prilejuiesc studenților ocazia de a face dovadă printr-o lucrare personală, de sinteză, a tuturor cunoștințelor însușite în cei 6 ani de studiu din institut.

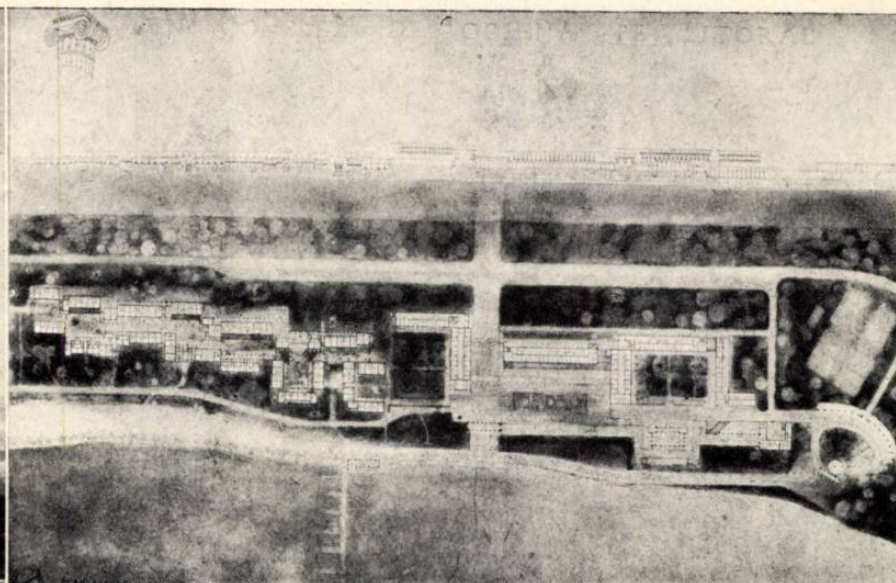
Pentru aceasta, pe baza unui program stabilit de studenți și aprobat de catedră, ei execută un proiect de absolvire împărțit în două faze: o fază de prediplomă care corespunde cu sarcina de proiectare din producție, urmată, după aprobare, de o fază de diplomă, corespunzătoare proiectului tehnic detaliat, la scara care permite timpul și stadiul pregătirii studenților.

Lucrarea de absolvire trebuie să reprezinte rezolvarea la nivelul actual al științei și tehnicii, a unei teme de arhitectură din domeniul vast al arhitecturii generale, urbanismului, arhitecturii industriale și agricole. Nu sînt excluse nici teme care privesc studii de reconstituiri a unor monumente istorice.

Expoziția anuală de proiecte organizată la sfârșitul anului școlar pentru prezentarea proiectelor de diplomă a demonstrat cu prisosință maturitatea de gândire și serioasa pregătire la care au ajuns mulți dintre autorii proiectelor expuse.

Proiecte ca: «Un complex de odihnă pe litoral», «Gara București-Sud», «Fabrica de sticlă de ambalaj», «Un centru civic la Sf. Gheorghe» și altele dovedesc nivelul înalt la care

au ajuns aceste lucrări, atât în ceea ce privește soluțiile de principiu, cât și plastica arhitecturală.

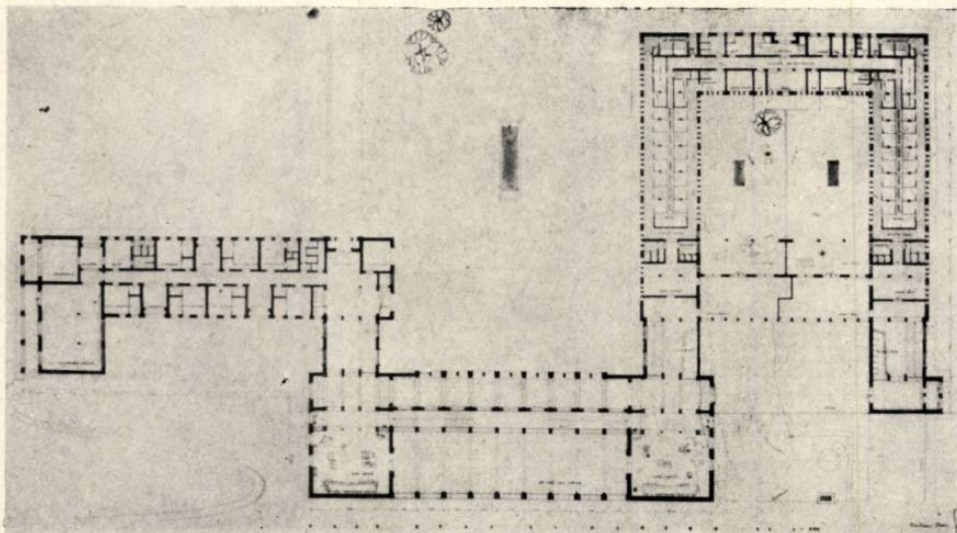
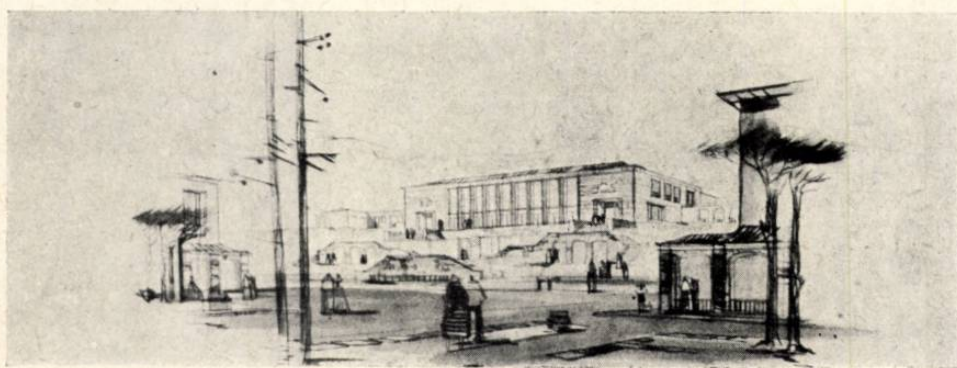
La acest bilanț îmbucurător, se cuvine să situăm în loc de frunte contribuția, atașamentul și activitatea rodnică a corpului didactic, a celor 84 de profesori șefi de catedră, profesori, conferențieri, șefi de lucrări, asistenți și preparatori — care activează zilnic în institut.

Fără munca plină de abnegație, de devotament, pe care membrii corpului didactic o desfășoară în institut, la catedră sau atelier, nu ar fi posibile rezultatele frumoase, de cele mai multe ori necunoscute în afara zidurilor institutului, la care a ajuns învățământul arhitecturii. Și legătura lor strânsă cu practica proiectării îi ajută să aducă în școală suflul viu și plin de învățăminte al producției, ceea ce determină și mai mult caracterul realist al învățământului.

Pe lângă activitatea didactică, devine tot mai importantă contribuția corpului didactic la rezolvarea problemelor de educație patriotică, de culturalizare a studenților.

Problemele vieții studenților, cu tot freamțul inerent tinereții lor, cu toate idealurile, grijile, nu pot rămâne indiferente profesorului care le luminează mintea și le încălzește sufletul.

2

Una din cele mai importante realizări ale reformei învățământului superior din 1948 a fost și ridicarea nivelului științific al învățământului superior, prin planificarea activității științifice a cadrelor didactice. Cadrele noastre didactice au răspuns cu însuflețire acestei nobile preocupări.

În cadrul activității de cercetări științifice, o serie de cursuri scrise au putut să fie puse la dispoziția studenților, numeroase sînt lucrările cu caracter teoretic și practic care contribuie la rezolvarea unor probleme de producție și de învățămînt. Cea de-a treia sesiune științifică a cadrelor didactice, ținută la 10 și 11 mai 1957, a demonstrat cu prisosință nivelul înalt al referatelor prezentate. Între cele 15 referate înscrise în programul sesiunii, cele intitulate «Analiza unor proiecte de școală din anul 1955—1956» al prof. M. Alifanti, «Compușarea volumelor» al prof. O. Doicescu și altele s-au situat în centrul atenției și debaterilor generale. Sperăm ca în curînd să se poată scoate primul număr din buletinul institutului, care ar prilejui publicarea acestor lucrări prețioase care astăzi rămîn prea puțin cercetate și valorificate.

Alături de activitatea științifică a corpului didactic a început, nu de mult, să se dezvolte o preocupare tot mai susținută a studenților pentru problemele științifice, în cadrul celor 5 cercuri științifice care funcționează azi în institut. Această preocupare extrașcolară are menirea să formeze studenților, încă de pe băncile școlii, un interes pentru cercetările științifice și o metodă clară de gîndire. Ultima sesiune științifică a cercurilor studențești a dovedit seriozitatea cu care studenții au răspuns directivelor Ministerului Învățămîntului pentru susținerea acestei munci, a dovedit mai cu seamă că acolo unde cadrele didactice au îndrumat această activitate, s-au putut culege roadele cele mai bune.

Prezentarea unor referate ca «Leon Battista Alberti» al studentei Murariu Ofelia, «Construcții de locuințe din panouri mari» al studentului Ilie Spiridon sau referatele cu caracter monografic despre arhitecții romini înaintași se situează printre cele mai bune realizări în acest domeniu și demonstrează din plin pregătirea lor serioasă.

Expozițiile cercului plastic cu subiecte din atelier, din excursiile pentru cunoașterea

monumentelor istorice sau a marilor șantiere de construcții se plasează între cele mai elocvente preocupări ale studenților institutului, dovedind măiestria artistică la care au ajuns și care, dealtminteri, se evidențiază și în prezentarea proiectelor.

Această variată și continuă activitate nu ar fi fost posibilă fără existența unei baze materiale corespunzătoare.

În această direcție trebuie semnalat că față de vitregia vremurilor trecute, când cel ce venea la studii era lăsat la voia întâmplării în găsirea condițiilor de existență, astăzi studenților Institutului de arhitectură li se oferă condiții bune de locuit în cele două cămine ale sale în care sînt găzduiți confortabil peste 180 de studenți.

De asemenea, institutul a fost dotat cu o cantină proprie în imediata apropiere a institutului, în care pot lua masa 300 de studenți, în cele mai bune condiții.

Din totalul de peste 650 de studenți, 300 de studenți cu situația bună la învățătură și ai căror părinți au venituri mici, primesc burse de studii, 20 de studenți primesc indemnizații de merit, două burse republicane cînstesc pe cei mai buni studenți și 22 de studenți locuiesc gratuit în cămine sau iau masa fără plata regiei la cantină.

În aceste condiții asigurate prin baza materială creată Institutului de arhitectură, cele mai frumoase căi se deschid învățămîntului de arhitectură.

Cu un plan de învățămînt care ține seama de experiența anilor trecuți, cu un corp didactic competent și devotat, cu o bază materială corespunzătoare, învățămîntul de arhitectură are toate premisele necesare pentru continua sa dezvoltare pe o linie ascendentă.

În felul acesta el va putea să contribuie din plin la formarea unor cadre care în exercitarea profesiei lor să creeze cu succes acea «arhitectură care să răspundă cliimei, obiceiurilor, ideilor și simțirilor noastre» cum spunea Ion Mincu acum 60 de ani.

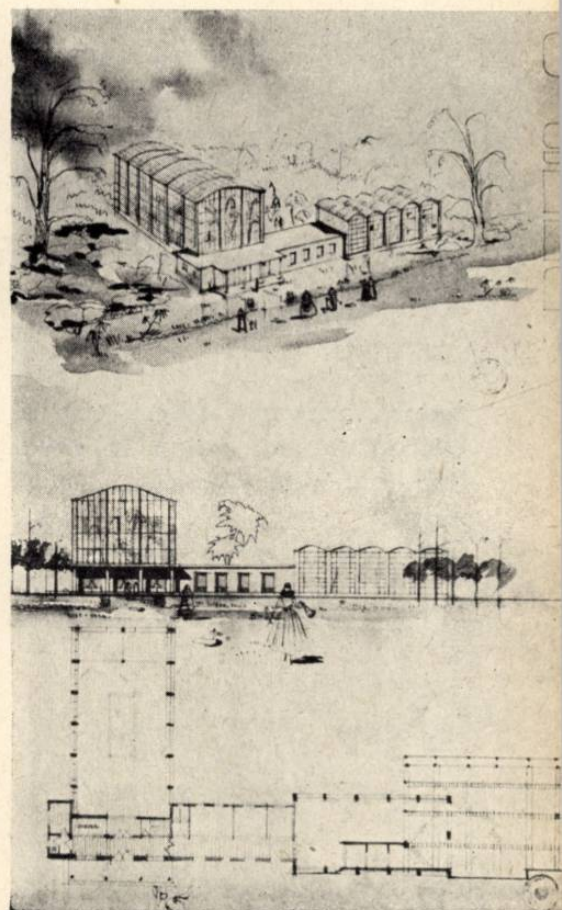
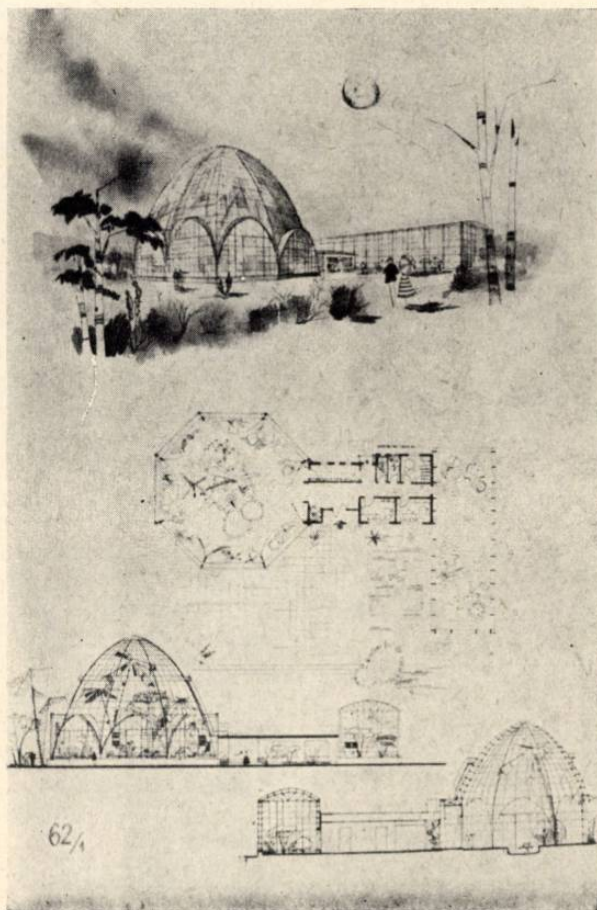
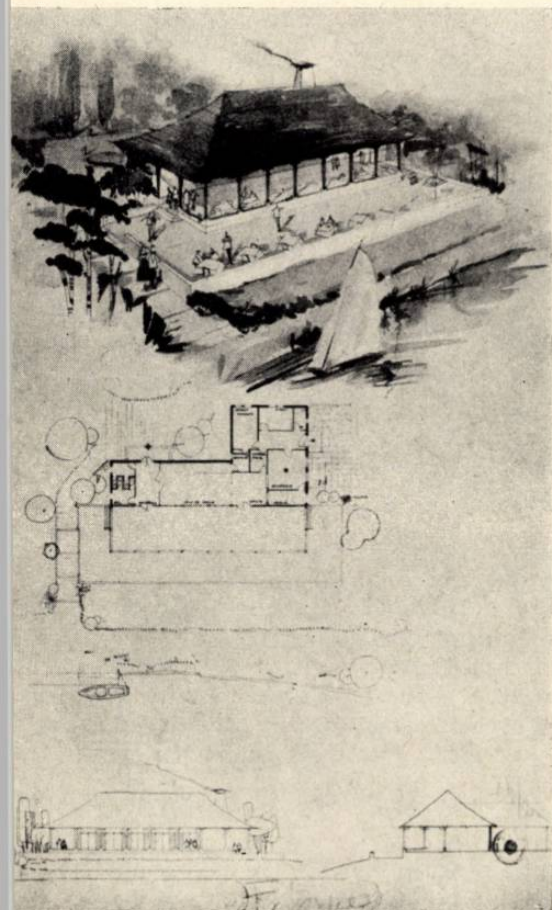

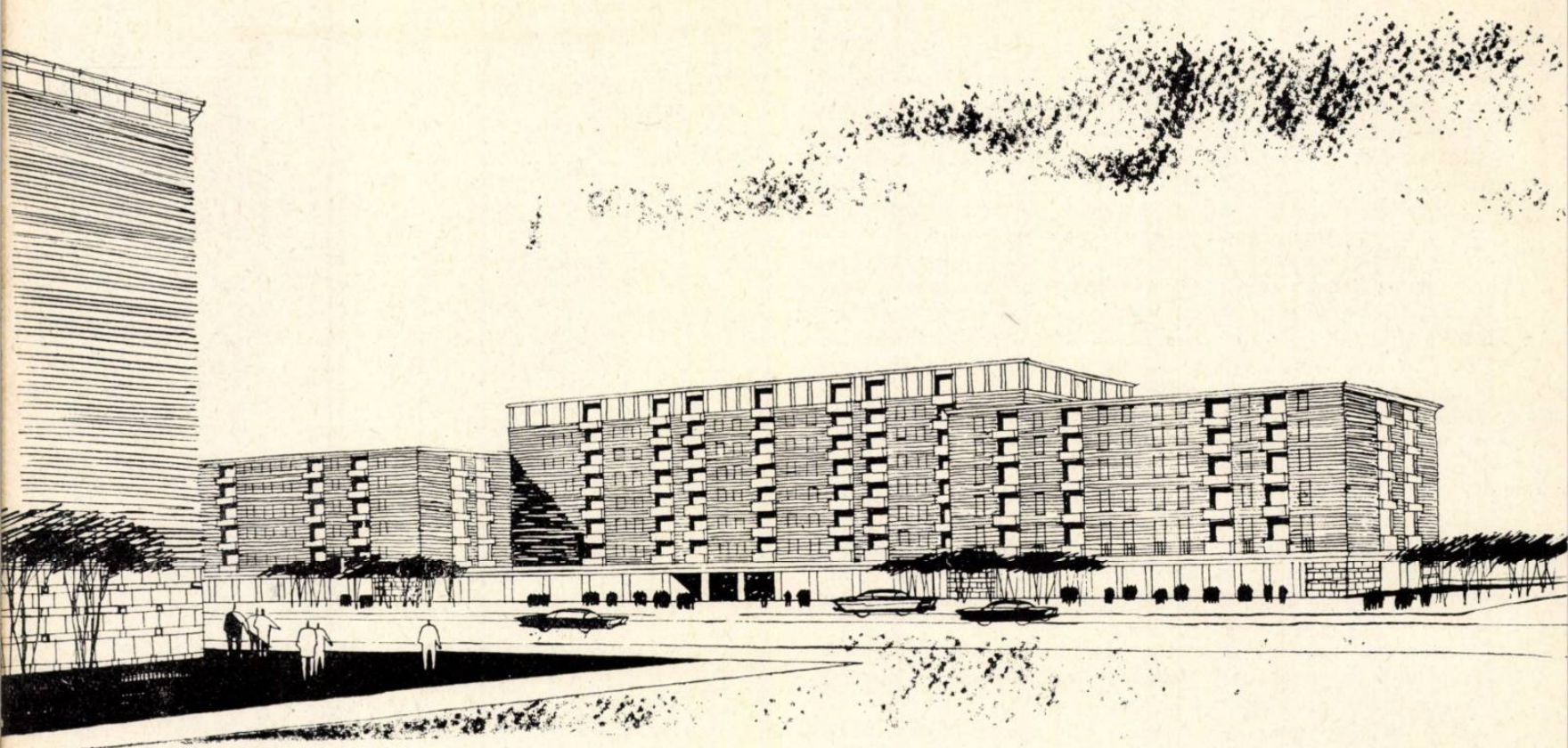
3

1. Un complex de odihnă pe litoral — Proiect de diplomă — Dan Atrel, student anul VI — Conducător de diplomă șef de lucrări arb. Tiberiu Ricci. 2. Un centru de cură la Olănești — Proiect de diplomă — Hartman Eduard, student anul VI — Conducător de diplomă șef de lucrări arb. Mircea Alifanti. 3. Victoria de la Samotrake — Desen după model de ipsos, cu durată de 8 ore — Hanciu Sanda, studentă anul IV — Atelier prof. arb. George Simotta. 4. Un bufet pe malul unui lac — Schiță de 12 ore — Vișan Valentin, student anul III — Atelier șef de lucrări arb. Ludwig Staadecker. 5. O seră — Schiță de 12 ore — Vișan Valentin, student anul III — Atelier șef de lucrări arb. Ludwig Staadecker. 6. O seră — Schiță de 12 ore — Grigorescu Ilie, student anul III — Atelier prof. arb. Octav Doicescu.

4

5 6

proiectarea tip

CONTRIBUȚIE LA REZOLVAREA CLĂDIRILOR DE LOCUIT DIN ORAȘUL BUCUREȘTI ÎN CURSUL ANULUI 1958

**Autori, arhitecții Tiberiu Ricci,
Mircea Dima, Zoltan Grundl.
Coautor, inginer Garabet Aznavorian
Institutul Proiect - București**

Problema construcției de locuințe în orașul București, în cursul anului 1958, îmbracă două aspecte.

Pe de o parte, se vor continua șantierele mari începute în anii precedenți în cartierele Grivița, Vatra Luminoasă, Floreasca, precum și pe bulevardul Muncii și șoseaua Mihai Bravu, în scopul terminării lor; paralel, se va proceda la amenajarea și dotarea cu lucrări edilitare a altor spații mari, pregătind astfel deschiderea noilor șantiere pentru construcțiile de locuințe.

Pe de altă parte, vom construi pe terenurile izolate, rezervate clădirilor de locuit, situate de-a lungul magistralelor sau pe străzile importante din cadrul inelelor I și II ale orașului. Terenurile alese sînt rezervate clădirilor de locuit și dispun de toate lucrările edilitare necesare, fapt care va permite deschiderea acestor șantiere chiar din primele luni ale anului 1958. Aceste completări vor asigura — paralel cu șantierele în curs semnalate mai sus — numărul necesar de apartamente care urmează a se da în folosință la sfîrșitul anului 1958 și începutul anului 1959.

Dacă primul aspect, acela al marilor ansambluri de locuințe în curs de execuție, nu ridică probleme noi principale, avînd în vedere că, atît unitatea arhitecturală a acestor ansambluri, sistemele constructive adoptate, cît și lucrările de organizare a șantierelor existente impun continuarea proiectării și execuției după principiile adoptate prin sarcinile de proiectare inițiale pentru fiecare ansamblu în parte, în schimb, cel de-al doilea aspect, al completării magistralelor orașului cu clădiri de locuit, ridică o serie întregă de probleme noi, care cer o rezolvare corespunzătoare. Printre acestea, în primul rînd se situează cerințele Comitetului executiv al Sfatului popular al Capitalei, pe care Institutul Proiect-București trebuie să le satisfacă:

- asigurarea întocmirii în timp scurt a proiectelor tehnice necesare deschiderii majorității acestor șantiere noi;

- reducerea prețului de cost al construcției de locuit cu cca. 7%, menținînd o frecvență maximă pentru apartamentele unifamiliale de două camere (65—70%).

La aceste deziderate trebuie adăugate cerințele impuse de particularitățile acestor clădiri de locuit, care de fapt deschid seria de probleme noi puse spre rezolvare proiectării din acest an, și anume:

- amplasamentele sînt răspîndite în toate cele opt raioane ale orașului;

- fiecare amplasament permite, în general, executarea unei singure clădiri;

— suprafețele terenurilor și fronturile de fațadă sînt diferite; de asemenea sînt diferite regimurile de înălțime și tratare, cu sau fără calcan, ale clădirilor respective;

— beneficiarii de investiție și deci temele acestor clădiri diferă simțitor.

La toate acestea trebuie adăugat faptul că trusturile de execuție sînt, la rîndul lor, diferite și deci posibilitățile lor de organizare a șantierelor sînt diverse și costisitoare, raportate la numărul de apartamente proiectate.

Iată-ne, deci, puși în fața unei situații similare cu cea de anul trecut, care, dat fiind volumul mic de construcții izolate, a putut fi rezolvată tratînd în mod separat fiecare caz în parte, considerînd lucrările respective ca pe un unicat.

Repetarea aceleiași metode de lucru, de data aceasta pe scară mare, nu putea duce la rezultate satisfăcătoare din punct de vedere economic-organizatoric, atît în proiectare, cît și în execuție.

De aceea, conducerea Institutului Proiect-București a trecut la o serie de măsuri organizatorice menite să asigure prin proiectare cererile Comitetului executiv al S.P.C., precum și pe ale celorlalți beneficiari de investiție, și să permită totodată o bună organizare și desfășurare a lucrărilor pe șantier.

S-a impus astfel, dintru început, ideea unificării temelor beneficiarilor, astfel încît să fie posibilă o rezolvare arhitecturală de plan, capabilă de a fi adaptată la fiecare caz în parte, în ciuda particularităților impuse de amplasament și de regimul de construcție. Această rezolvare arhitecturală va trebui să permită de asemenea, unificarea elementelor constructive și a metodelor de execuție, condiție indispensabilă pentru a obține o bună și economică organizare a execuției.

Pentru realizarea într-un timp scurt a tuturor acestor deziderate s-a recurs la formula creării unui colectiv complex constituit ad-hoc, economisind astfel efortul dus paralel în diferitele secții și ateliere de proiectare ale institutului, asigurînd totodată coordonarea întregii proiectări. Trebuie subliniat că în acest moment proiectarea nu dispune de secții sau clădiri tip care să corespundă cerințelor de mai sus, în special pentru clădirile cu 6—7 niveluri.

Metoda de lucru adoptată trebuia să permită, deci, realizarea unor studii efectuate pe bază științifică, capabilă de a conduce la rezultate optime pentru anul 1958, precum și la obținerea unor criterii mai puțin subiective, care să constituie viitorii termeni de comparație, în vederea îmbunătățirii continue a proiectării din cadrul institutului nostru. Planul de lucru propus a constat din:

— analiza producției I.P.B. din anii 1954—1957 și selecționarea materialului valoros, cu rezultate practice corespunzătoare;

— schimbul de experiență cu Institutul de proiectare a construcțiilor tipizate (I.P.C.T.);

— cercetarea documentației de specialitate din U.R.S.S., din țările de democrație populară și din alte țări;

— analize și discuții în cadrul institutului pe parcursul proiectării, precum și analiza și discutarea rezultatelor finale într-un cadru lărgit, cu beneficiarii, forurile de avizare (D.A.U., S.A.S. și C.S.P.), trusturile executante și cu proiectanții de specialitate din alte institute.

Trecînd la aplicarea primelor acțiuni propuse mai sus, privind cercetarea și analiza producției institutului, s-a ajuns la următoarele concluzii principale:

În cursul ultimilor ani s-au proiectat unele ansambluri și majoritatea unicatelor, utilizînd scheme de apartamente avînd indicii de locuibilitate și construcție pe persoană-locatar defavorabili, fapt care a dus la o creștere simțitoare a prețului de cost pe apartament și deci a prețului de cost pe persoană-locatar, deși aparent prețurile pe m² construit și locuibil erau acceptabile. Astfel, de exemplu, în ansambluri avînd 3—4 niveluri de tipul Grivița Roșie și b-dul Muncii s-au utilizat respectiv cca. 24,60 și 21,70 m² suprafață construită pe persoană-locatar, în clădiri cu 3—4 niveluri și apartamente folosite de cele mai multe ori de două familii.

Nu a existat o preocupare bine conturată în găsirea unor travee și adîncimi ale construcției care să ducă la alegerea celor mai economice soluții în proiectare și la restrîngerea sortimentului de prefabricate, astfel încît să permită o concentrare a producției și a execuției, în scopul aprovizionării

la timp a șantierelor, factor determinant în buna desfășurare a procesului de execuție.

De asemenea, nu au fost create condiții suficiente în ceea ce privește unificarea unor detalii de execuție: tipuri de izolări, tipuri de învelitori, noduri sanitare, baie-bucătărie, care să impună, prin numărul lor, executarea sau asamblarea în serie.

Față de aceste constatări s-au propus următoarele măsuri menite a duce la economie în proiectare și la scurtarea timpului necesar asigurării documentației:

I. Precizarea unor elemente de temă în vederea reglementării spațiului locuibil și util, astfel încît să se respecte dispozițiile în vigoare privind norma de locuit și să se asigure un grad de confort corespunzător și unitar pentru toți beneficiarii de investiție. Astfel, s-au precizat următoarele deziderate:

1. Camerele de locuit vor fi dimensionate așa încît să asigure norma medie locuibilă pe apartament de $8 \text{ m}^2 \pm 10\%$ pentru o persoană-locatar.

2. La apartamentele de 2 și 3 camere, încăperile de dormit, decmandate prin vestibul, baie sau camera de zi, vor fi locuite de cîte două persoane. Camerele de zi, de trecere, vor avea capacitatea de maximum 1 persoană.

Capacitatea unei camere cu nișă (o cameră și jumătate) va fi de maximum 3 persoane.

Se va urmări obținerea unei grupări a spațiului locuibil și unificarea lui la nevoie, considerîndu-se aceasta ca o caracteristică a apartamentelor unifamiliale. În acest scop se poate dimensiona dormitorul, sau dormitoare, la strictul necesar dictat de dispoziția corectă a mobilierului, astfel încît surplusul de spațiu locuibil să poată fi afectat camerei de zi.

3. Bucătăria va fi dimensionată astfel încît să poată conține mobilierul fix și echipamentul curent strict necesar pentru preparat și luat masa. Bucătăria va avea dimensiuni minime, în schimb va fi dată în folosință complet echipată.

4. Cămara cu aerisire directă se poate amplasa în bucătărie; cămara ventilată se va amplasa în degajament sau vestibul.

5. Camera de baie va fi dimensionată astfel încît să poată conține echipamentul fabricat curent în cursul anului 1958.

Se vor aplica două variante de băi: aerisite direct și ventilate.

6. Se va căuta o raționalizare a spațiului interior prin micșorarea la maximum a circulațiilor și a vestibulului.

7. Loggia-terasă sau balconul vor apărea în componența fiecărui apartament, fiind dimensionate astfel încît să corespundă cerințelor utilitare.

8. Se va rezolva evacuarea gunoiului menajer.

II. În ceea ce privește unificarea elementelor constructive și a mijloacelor de execuție, s-au propus următoarele:

1. Unificarea traveelor de lucru pe ziduri transversale, considerînd că elementele prefabricate de mică deschidere constituie ipoteza curentă de execuție pentru anul 1958. Se va căuta să se obțină în același timp și unificarea adîncimilor de construcție, pentru ca aceleași scheme de apartamente sau de secțiuni întocmite să poată fi utilizate și cu zid median purtător, în vederea aplicării planșelor prefabricate cu deschidere mare sau a planșelor monolite.

2. Unificarea nodurilor sanitare pentru bucătărie, baie, lavabou, w.c.

3. Se vor preciza și unifica sistemele de învelitori ceramice, de azbociment sau în terase.

4. Se vor preciza și unifica detaliile de execuție pentru scări, tîmplărie și finisaje, aplicîndu-se prevederile stasurilor în vigoare.

Temele astfel conturate își vor găsi aplicarea în construcții de tipurile:

Parter + 2—3 etaje

a) zidării purtătoare transversale și elemente de planșeu prefabricate;

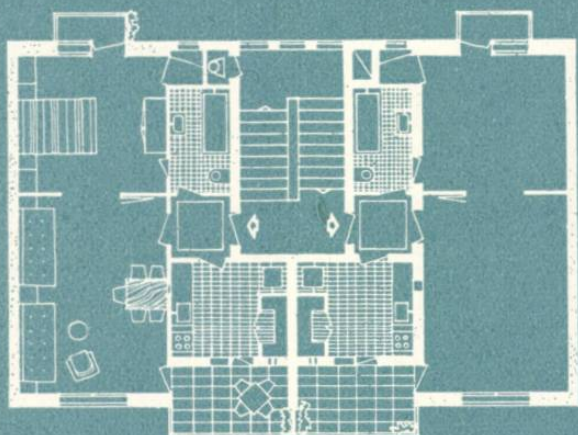
b) zidărie mediană purtătoare cu elemente de planșeu prefabricate sau cu planșee monolit avînd cofraj de inventar.

Parter + 5—6 etaje

a) schelet de beton armat monolit, cu elemente de planșeu prefabricate dispuse transversal;

b) schelet și planșee de beton armat monolit, avînd cofraje de inventar.

Față de aceste cerințe, o rezolvare unitară a elementelor componente ale apartamentului s-a impus dintru început.

1

Astfel, s-au creat două tipuri de bucătării și trei tipuri de băi (privind dispoziția echipamentului). S-au creat, de asemenea, două tipuri de scări pentru 3—4 niveluri și pentru 5—7 niveluri, inclusiv spațiile necesare pentru evacuarea gunoiului, coșul de calorifer și ascensor. S-au studiat de asemenea, în funcție de mobilier, câteva tipuri de dormitoare, camere de zi, loggii etc. Cum varietatea obținută prin aplicarea acestor elemente la studiul de apartamente și de secțiuni era mult prea mare pentru a putea fi coordonată pe întregul institut, iar pe de altă parte, simțindu-se necesitatea verificării rezultatelor obținute privind gradul de confort și de economicitate al acestor apartamente, s-a trecut la întocmirea unor studii de control pentru schema de apartament.

S-au creat astfel patru tipuri de apartamente de bază având 2 camere.

Tipul A. Două camere *comandate*, baia ventilată, având variante de apartamente de 1 $\frac{1}{2}$ și 3 camere.

SECȚIUNEA 1. APARTAMENT TIP D.

Parter și 3 etaje
2. 2. (travee 3,60)
m² construiți/persoană = 16,15
m² locuibili/persoană = 7,20
(travee 4,00)
m² construiți/persoană = 17,20
m² locuibili/persoană = 8,30
Monolit
Prefabricat

SECȚIUNEA 2. APARTAMENT TIP A.

Parter și 3 etaje
1 $\frac{1}{2}$. 1 $\frac{1}{2}$. 2.2
m² construiți/persoană = 17,90
m² locuibili/persoană = 7,90
Monolit
Prefabricat

Tipul B. Două camere *comandate*, baia aerisită direct, având variante de apartament de 1 și 3 camere.

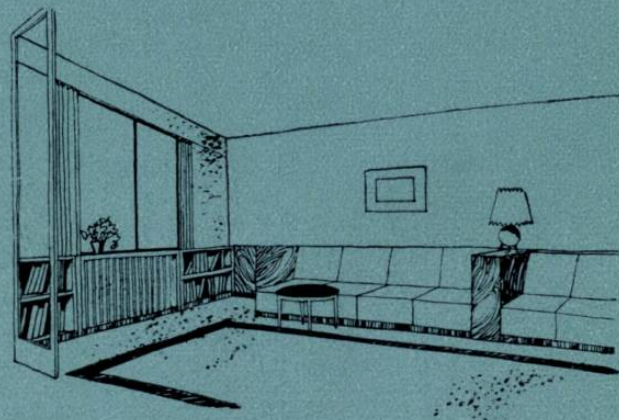
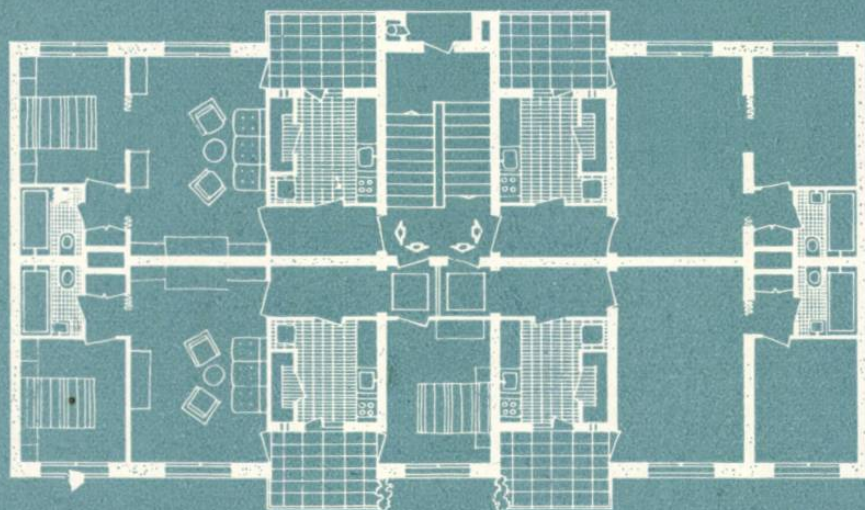
Tipul C. Două camere *decomandate*, baia ventilată, având variante de 3 camere.

Tipul D. Două camere *decomandate*, baia aerisită direct, având variante de 1 și 3 camere.

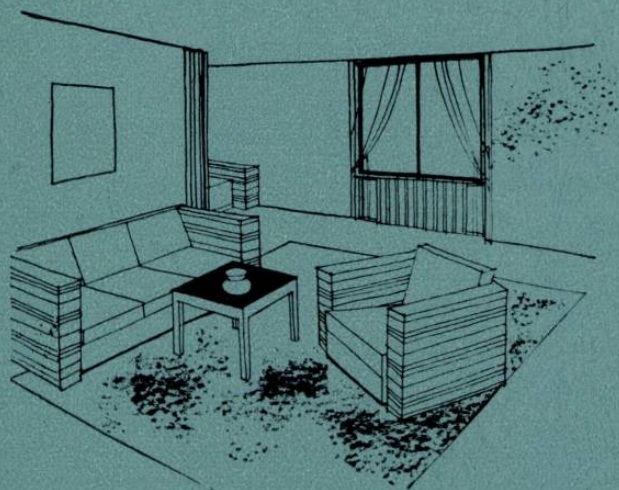
După cum rezultă din cele de mai sus, s-au creat două tipuri de apartamente: A și B, având dormitorul comandat prin camera de zi.

Tipul A are camera de baie ventilată și amplasată între dormitor și camera de zi, pentru a permite accesul nestingherit în orele de odihnă. Tipul B cedează acest avantaj, obținând în schimb aerisirea directă a camerei de baie și o grupare mai bună a instalațiilor sanitare. Se observă de asemenea că la tipul A, loggia deservește atât camera de zi, cât și bucătăria, permițând vara odihna și posibilitatea de luat masa. Această amplasare favorizează și rezolvarea plastică a fațadelor,

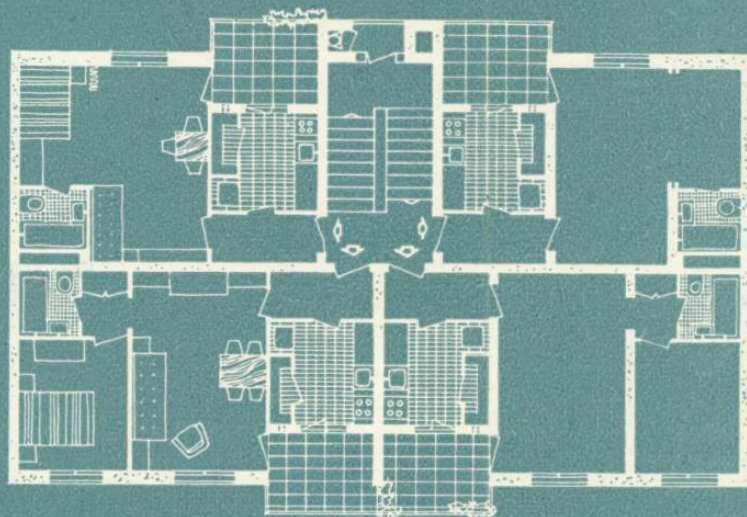
3

Secțiunea 1. Apartament tip D. Camera de zi

Secțiunea 2. Apartament tip A. Cameră cu nișă

2

incluzînd în loggie ferestrele bucătăriei și ale cămării. La tipul B, loggia deservește direct numai cele două încăperi de locuit.

În aceste două tipuri de apartamente sînt utilizate două formule de bucătărie: mobilată pe o parte (în travee de 1,80 m) și mobilată pe ambele părți (în travee de 3,00 m), ambele permițînd luatul mesei de către cei 3 locatari ai apartamentelor respective. De asemenea, s-au utilizat în aceste apartamente cele două tipuri de cămări: aerisită direct, cu acces din bucătărie (la tipul A) și ventilată, cu acces din vestibul (la tipul B).

Celelalte două tipuri de apartamente, C și D, au camerele decomandate, ambele putînd fi dormitoare de cîte două persoane fiecare. Și în această situație s-a căutat menținerea unui dormitor minimal (10—12 m²), pentru a permite crearea unui dormitor-cameră de zi (pentru părinți), care să dispună de un spațiu mai mare (20—22 m²).

Tipul C folosește camera de baie ventilată și loggia amplasată între cele două camere de dormit, pe cînd tipul D utilizează camera de baie aerisită direct și loggia deservind dormitorul-cameră de zi și bucătăria.

Apartamentul de tip C, prin gruparea camerelor și a anexelor în jurul vestibulului, ne va permite experimentarea în acest an a încălzitului prin sistemul așa-zis « domoterm ».

Desigur că fiecare dintre aceste apartamente, luat în parte, prezintă o serie întreagă de avantaje și dezavantaje, în compensație unele cu altele. Ele au fost întocmite în diferite ipoteze, în funcție de cerințele diferiților beneficiari, în scopul de a fi supuse unei critici a marelui public și a unei serii mai mari de locatari din București.

În ceea ce privește confortul și indicii de economicitate obținuți, aceștia pledează în general pentru aplicarea tipului A, care de altfel și-a găsit în această fază cea mai largă aplicare.

SECȚIUNEA 3. APARTAMENT TIP A.

Parter și 3 etaje

2.2.2.3.

m² construiți/persoană = 17,50

m² locuibili/persoană = 8,30

Monolit

Prefabricat

SECȚIUNEA 4. APARTAMENT TIP B.

Parter și 3 etaje

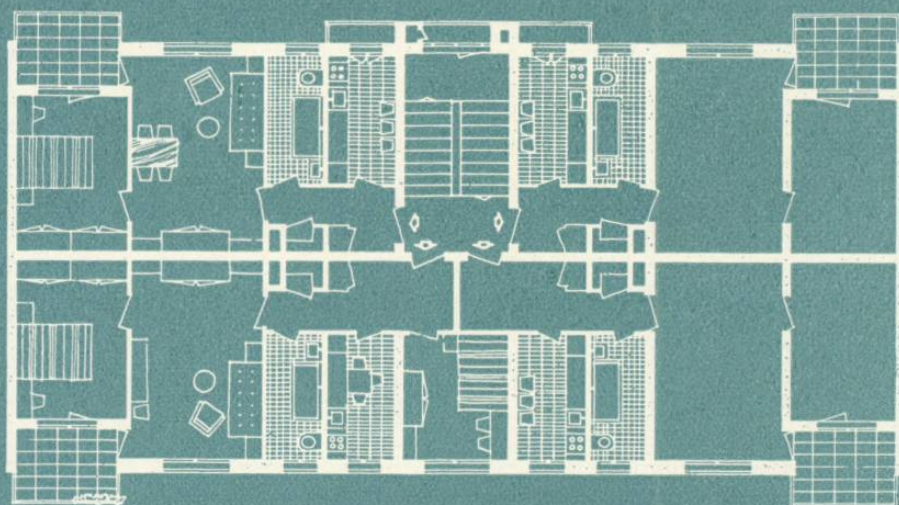
2.2.2.3

m² construiți/persoană = 18,80

m² locuibili/persoană = 8,80

Monolit

Prefabricat

4

Mult dezbătută problemă a camerelor comandate sau comandate se pare că va continua. Argumentele pro și contra se mențin. În anul 1958 se vor construi în proporții egale ambele tipuri. Ceea ce trebuie subliniat este faptul că în afara atmosferei plăcute și a spațiului lărgit oferit de camerele comunicinde, cu spațiul major acordat camerei de zi — lucru obținut mai ușor la apartamentele cu camere comandate — apartamentele unifamiliale cu camere comandate reduc totodată la maximum spațiile anexe de circulație și vestibulul, dând cea mai mică suprafață construită pe persoană-locatar, la aceeași normă de locuibilitate. De asemenea, gradul de confort crește, considerind că în aceste apartamente de două camere comandate locuiesc doar 3 persoane în loc de 4, câte pot locui în apartamentele de două camere necomandate, care oferă indici de economicitate aproape egali.

În aceeași ordine de idei, rezultă ca fiind mai recomandabile apartamentele cu a treia încăpere — dormitor minimal pentru copil — în cazul familiilor de 4—5 persoane, astfel încât în această fază a normei minime de 8 m² — suprafața locuită de locatar — camera de zi să fie ocupată de cel mult o persoană, oferind astfel o mai bună și variată utilizare a ei. În acest caz camera de zi ar comanda unul sau ambele dormitoare.

Traveele utilizate la toate tipurile de apartamente de mai sus sînt limitate la 1,80, 3,00 și 3,60 m. La varianta C, aplicată în clădiri cu schelet de beton armat pentru 5—7 niveluri, s-au aplicat travee de 4,00 și 5,00 m. Adîncimea curentă în cazul zidului median este de 5,40 m pentru toate tipurile de apartamente și 2,20 m pentru coridor. La tipul C s-au utilizat adîncimi de 4,00 și 5,50 m, precum și de 5,00 și 6,00 m la tipul coridor, utilizînd 4 rînduri de stîlpi de beton armat în adîncime.

Cu tipurile de apartamente expuse mai sus s-au întocmit două categorii de secțiuni, cu mai multe variante, corespunzînd respectiv la 3—4 și 5—7 niveluri.

În prima categorie au fost utilizate apartamente de tipul A, B și D, în secțiuni de 4 și 2 apartamente la scară, acestea din urmă beneficiind de ventilație transversală și orientare dublă.

În categoria a doua de secțiuni au fost utilizate apartamentele tip A și C, în variante de 5 apartamente la scară, cu lift, sau 9 apartamente la scară, cu lift, de tip coridor. Toate aceste secțiuni formează capete de serie, urmînd ca restul variantelor din seria respectivă să apară în funcție de necesități pe parcursul proiectării.

Secțiunea	Niveluri	Orientare	Tip de apartament	Nr. de apartamente și camere	Front × adîncime (m)
1	3—4	unică	D	2, 2	13,60 × 9,50 14,40 × 9,50
2	3—4	dublă	A	1 1/2, 1 1/2, 2, 2	19,20 × 11,30
3	3—4	dublă	A	2, 2, 2, 3	22,20 × 11,30
4	3—4	dublă	B	2, 2, 2, 3	23,40 × 11,30
5	5—7	dublă	A	1, 2, 2, 2, 2	24,20 × 11,30
6	5—7	dublă	A	1, 2, 2, 2, 2	24,20 × 13,55
7	5—7	dublă	C	1, 2, 2, 2, 2, 2, 2, 3	23,00 × 14,00
8	5—7	dublă	C	1, 2, 2, 2, 2	23,00 × 16,50

Dăm un tabel care cuprinde datele generale asupra secțiunilor întocmite. Din tabelul de mai sus rezultă că majoritatea secțiunilor necesită orientare favorabilă dublă. S-a considerat, pe de o parte, că pentru cazurile oferite de terenurile izolate avînd orientarea N—S și regim de 3—4 niveluri pe care se construiește în anul 1958, secțiunea cu două apartamente la scară, precum și secțiunile tip coridor existente, rezolvă în bună parte necesitățile de moment; pe de altă parte, terenurile de pe magistrale și arterele principale ale orașului, cu regim de 5—7 niveluri, nu pot admite, în general, rezolvări de tipul cu două sau trei apartamente la scară din motive de investiție și exploatare a liftului, iar rezolvările de tip coridor pe o parte, nu pot fi admise din cauza neeconomicității utilizării a terenului.

Toate tipurile de secțiuni permit în asamblare posibilitatea trecerii transversale la parterul clădirii, cu excepția sec-

țiunii cu două apartamente la scară, care, avînd orientare dublă, permite amplasarea pe ambele laturi ale străzii, accesul făcîndu-se direct în scară, fie la stradă, fie din cvartal. Accesul prin scară la acest tip se impune din motive de economie. În cazul asamblării mai multor secțiuni de două apartamente la scară, trecerea la parter — de la stradă spre cvartal — se realizează printr-un spațiu comun amplasat la mijlocul compoziției, practicat de obicei în dreptul apartamentelor de 3 camere (a treia cameră adăugîndu-se între două secțiuni, cu acces dreapta-stînga).

Tot din asamblare se vor obține grupările cele mai favorabile pentru nodurile sanitare, în special la secțiunile de tip coridor, controlîndu-se totodată și efectul plastic dorit, prin punctarea și ritmarea fațadelor cu elemente oferite de loggii-balcoane.

În ceea ce privește utilizarea secțiunilor de tip coridor construit pe ambele părți, se precizează că acestea sînt recomandabile în special pentru obținerea la parter a spațiului necesar amplasării unor magazine ample, cerință frecventă în cazul magistrelor existente din București.

Ar mai trebui subliniat că, în cazul terenurilor existente pe principalele artere ale orașului, se pune foarte mult accent pe adîncimea construită a acestor secțiuni în favoarea obținerii unui front construit cît mai redus spre stradă, pentru motivele de economie bine cunoscute.

Se observă, astfel, chiar la tipul cu două apartamente la scară, că s-a recurs la adîncimea construită de 9,50 m, iar la tipurile cu 4 apartamente la scară se utilizează adîncimea de 11,30 și 14,00 m; la clădirile cu 5—7 niveluri, de tip coridor, se ajunge la 13,55 și 16,50 m adîncime, ceea ce duce la lungimi de fronturi raționale.

Din tabelele indicilor de suprafețe locuibile și construite ale fiecărei secțiuni cu 3—4 niveluri se poate observa că s-a obținut menținerea unei suprafețe construite pentru o persoană cazată în jurul a 17,00 m², corespunzător unei suprafețe locuite de 8,00 m². Acest raport se menține aproape constant în creșterile de $\pm 10\%$ ale suprafeței locuibile, la secțiunile cele mai avantajoase.

Secțiunea 1 — 17,20 m² suprafață construită și 8,30 m² suprafață locuită,

Secțiunea 3 — 17,50 m² suprafață construită și 8,30 m² suprafață locuită,

Secțiunea 4 — 18,80 m² suprafață construită și 8,80 m² suprafață locuită.

Menționăm că în toate calculele făcute pentru aceste secțiuni sînt luate ipotezele cele mai defavorabile, acelea ale zidurilor transversale purtătoare; menționăm, de asemenea, că în calculul suprafeței construite sînt incluse și suprafețele loggiilor.

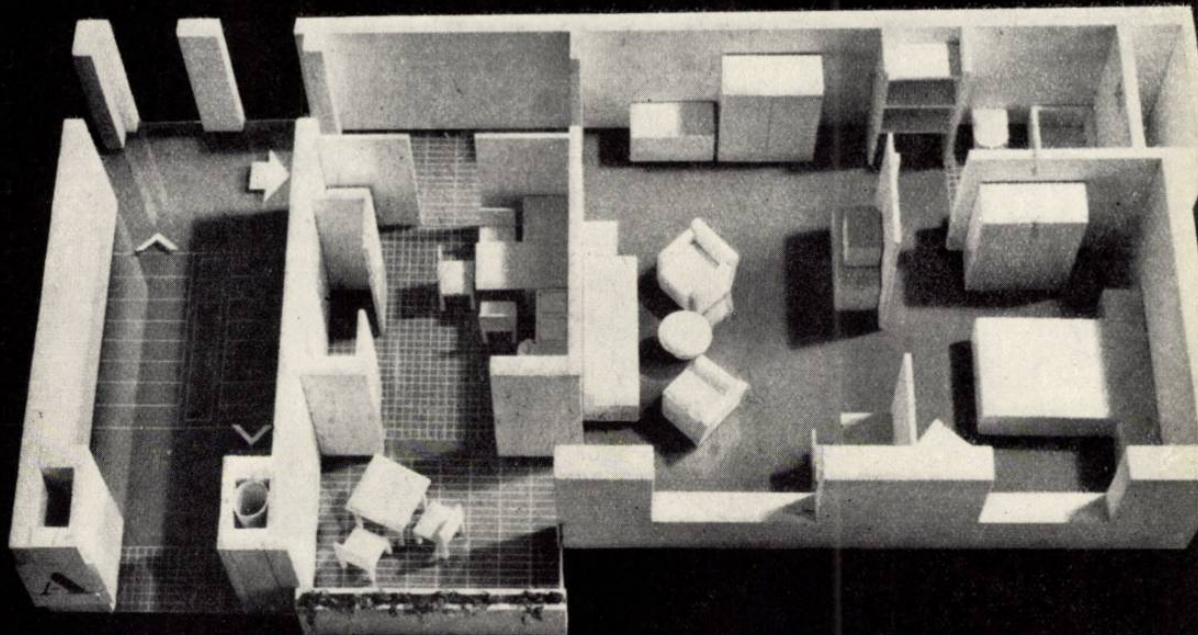
În cazul secțiunilor cu 5—7 niveluri acești indici se schimbă; pe de o parte, este favorizată suprafața locuibilă prin apariția obligatorie a zidurilor ușoare, subțiri, cerute de scheletul monolit de beton armat, iar pe de altă parte este defavorizată suprafața construită, prin apariția casei liftului, mărirea lungimii treptelor — de la 1,20 la 1,30 m — precum și de spațiul suplimentar rezultat pentru circulația comună. Se obțin astfel indici minimi de 18,00 m² suprafață construită pentru o persoană-locatar, la o normă de locuit de 8,00 m². Acest raport se menține cu $\pm 10\%$ la suprafața locuibilă (astfel, la secțiunea 7 rezultă 17,90 m² suprafață construită, pentru 7,90 m² suprafață locuită).

Spațiul comun de circulație devine foarte amplu în cazul secțiunilor tip coridor, indicii de suprafață construită crescînd simțitor (la secțiunea 8 rezultă o suprafață construită de 19,90 m² pentru o suprafață locuită de 8,10 m²). Acest dezavantaj de suprafață mare construită, provocat de existența coridorului, este însă compensat, în bună parte, prin reducerea numărului de lifturi, deci economie în compensație la investiție și în special în exploatare, precum și de avantajul, semnalat anterior, privind utilizarea parterului — devenit astfel liber între două scări — pentru magazine ample ca front și adîncime.

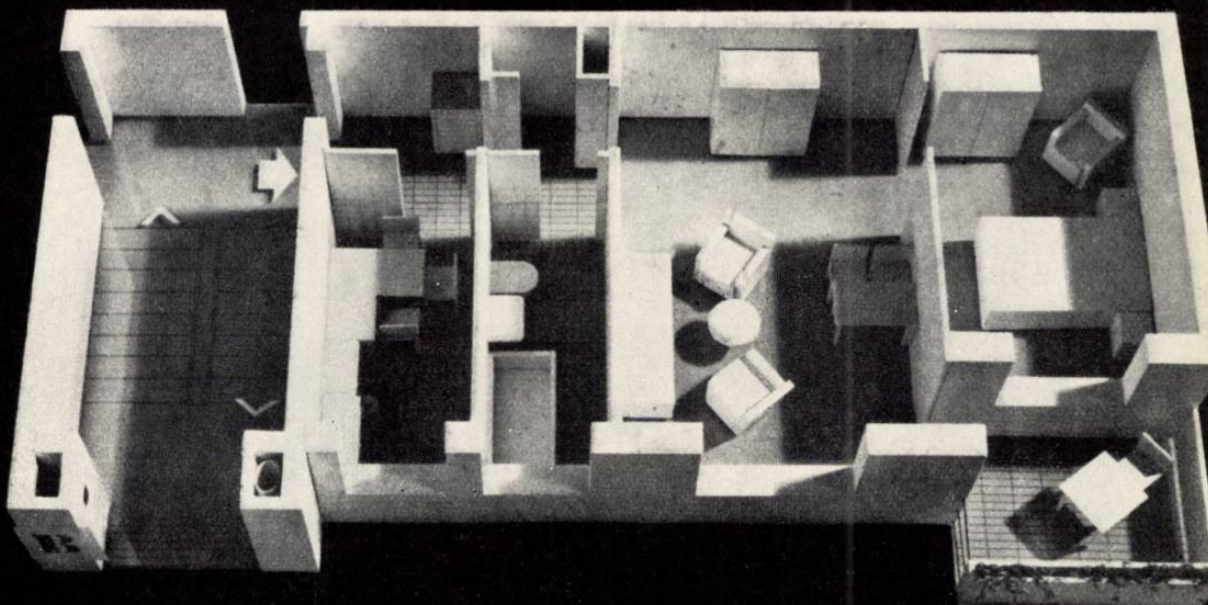
Ar mai trebui semnalate de asemenea unele preocupări de ordin general — care apar ca recomandări la studiul asamblării clădirilor — în urma discuției lărgite ce a avut loc cu ocazia prezentării acestor apartamente și secțiuni.

În ceea ce privește apartamentul, semnalăm preocuparea de a se experimenta și apoi aplica în serie încălzitoarele de tip

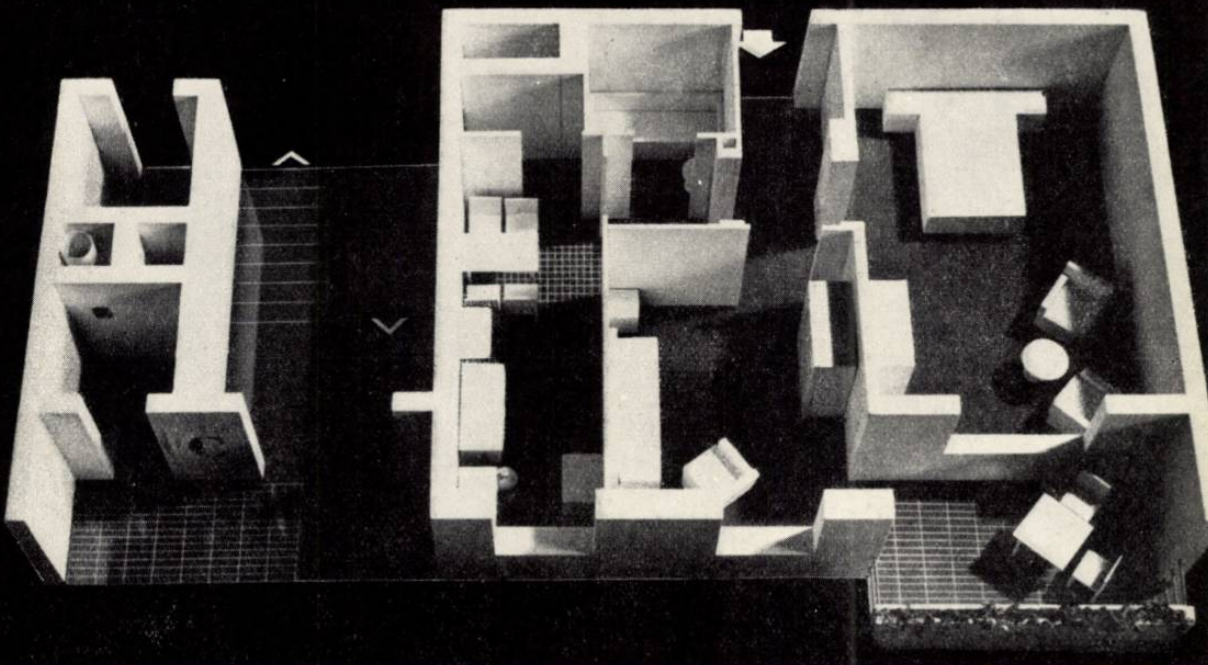
Apartament tip A

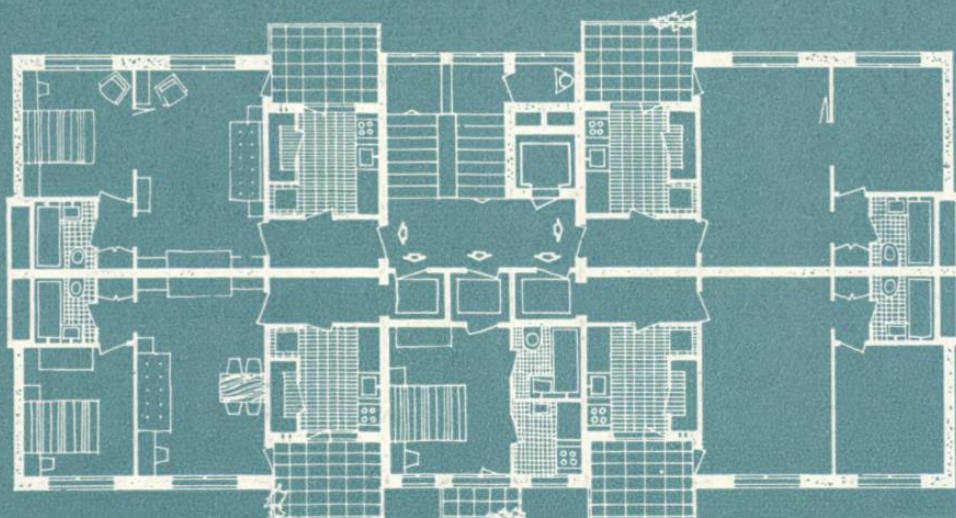

Apartament tip B

Apartament tip C

5

« vaillant ». Se va urmări realizarea cabei de duș și a cabei de șezut, în vederea obținerii unei suprafețe a camerei de baie corespunzătoare cu economia generală a acestor apartamente economice. De asemenea, se propune punerea în fabricație a obiectelor sanitare pentru w.c. de tip « Standard », avînd rezervorul de faianță alăturat vasului; acest obiect sanitar este favorabil, și în cazul încăperilor ventilate, și în cazul amplasării lui în camera de baie.

Se vor experimenta materiale de pardoseli ceramice în bucătărie și pardoseli calde de « xilolit » în camerele de locuit. Se va experimenta de asemenea încălzitul prin « domoterm ».

În ceea ce privește secțiunile, au fost făcute recomandări în privința lărgirii sortimentului și completării seriilor respective, utilizîndu-se aceleași elemente constructive și indici tehnico-economici, căutîndu-se totodată îmbunătățirea lor pe cît posibil. La compunerea clădirilor se va lua în considerare reducerea la maximum a suprafeței subsolului, precum și

reducerea totală a volumului construit, considerîndu-se înălțimea liberă a încăperilor la 2,60—2,70 m. De asemenea, se va căuta reducerea la maximum a supraînălțării clădirilor la cornișe și utilizarea mijloacelor celor mai adecvate și economice pentru învelitori.

Crematoriul nu va fi prevăzut decît la imobilele foarte mari, unde el devine rentabil. Imobilele mici vor folosi mijloacele curente oferite de I.C.A.B., utilizînd încăperile special amenajate la parter sau demisol pentru păstrarea gunoierului în condiții igienice.

Desigur că mai sînt o serie întreagă de propuneri pe care nu le-am semnalat și care vor contribui de asemenea la îmbunătățirea continuă a studiilor ce stau la baza compunerii clădirilor de locuit din anul 1958. De altfel, încă de la aplicarea lor în primele studii necesare sarcinilor de proiectare pentru b-dul Magheru, b-dul Ana Ipătescu, b-dul 1848, calea Griviței, str. Gh. Duca, b-dul 6 Martie și altele, au putut fi trase o serie

SECȚIUNEA 5. APARTAMENT TIP A.

Parter și 6 etaje

1.2.2.2.2.

m² construiți/persoană = 19,20

m² locuibili/persoană = 8,50

Schelet de beton armat monolit cu elemente de planșeu prefabricate

SECȚIUNEA 6. APARTAMENT TIP A.

Parter și 6 etaje

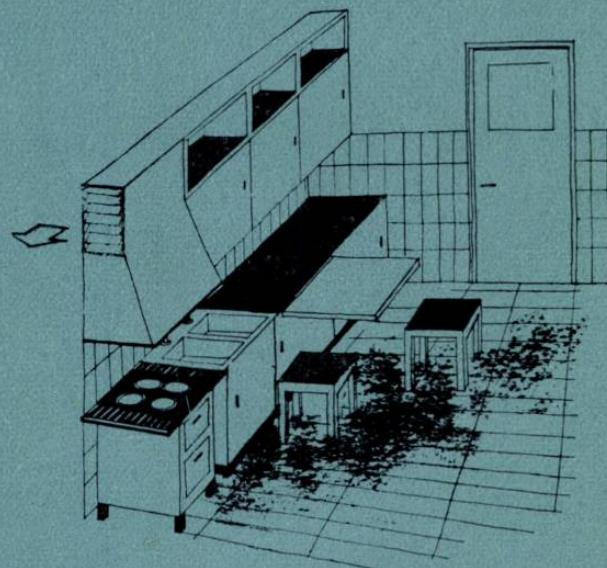
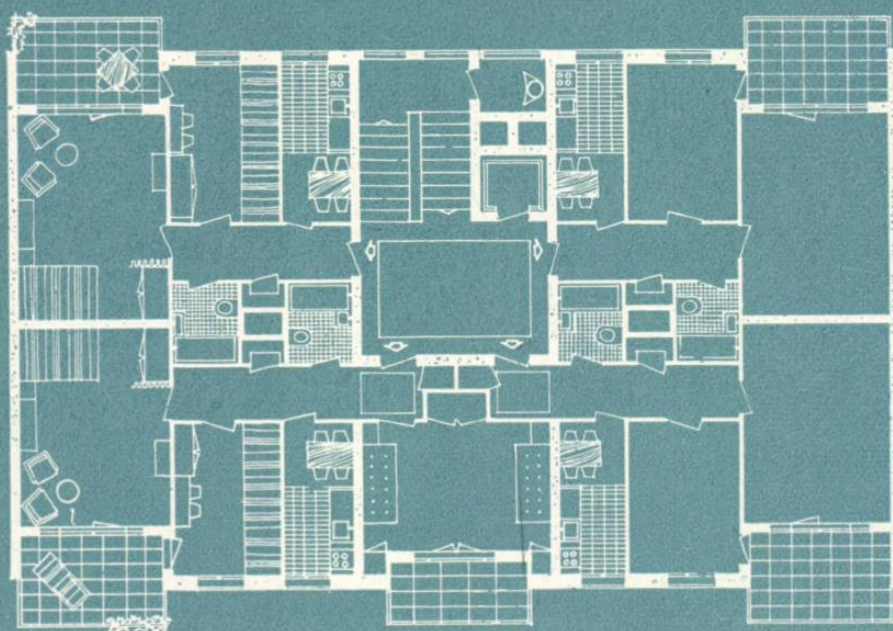
1.2.2.2.2.2.2.2.

m² construiți/persoană = 22,30

m² locuibili/persoană = 8,90

Schelet de beton armat monolit cu elemente de planșeu prefabricate

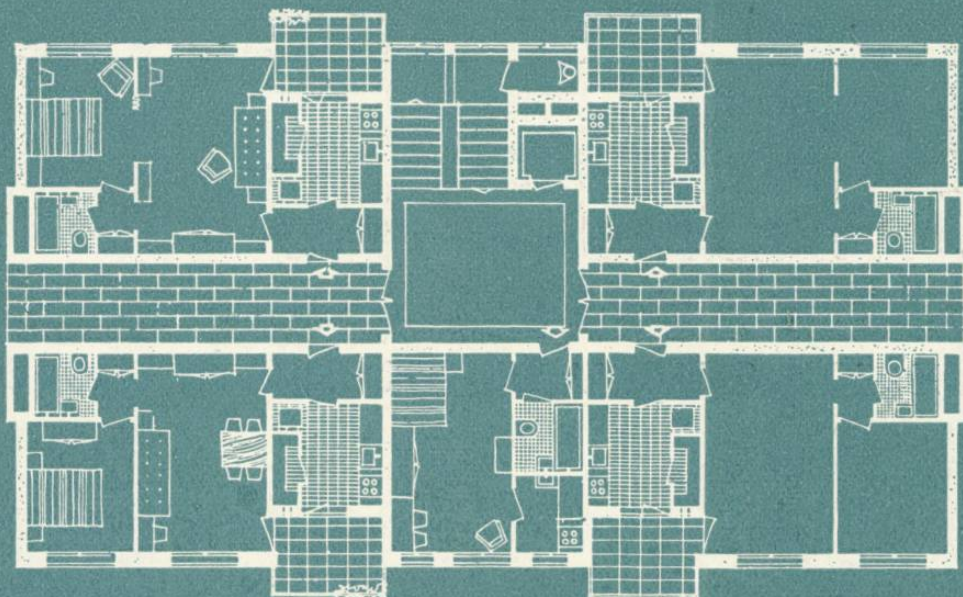
7

Secțiunea 5 (6) (3). Apartament tip A
Bucătăria

Secțiunea 5 (6). Apartament tip A
Camera de zi

0 2 4 m

6

întreagă de concluzii menite să ducă la îmbunătățiri în faza următoare a proiectelor tehnice și de execuție respective.

Ceea ce se desprinde ca un prim factor pozitiv, din această acțiune a institutului, este, în primul rând, metoda de lucru adoptată. Aceasta a dat posibilitate ca studiul să se dezvolte cuprinzând aproape toate aspectele ridicate de specificul clădirilor de locuit din București, pentru ca prin studierea, seriarea și aplicarea lor la cerințele specifice ale temei anului 1958 să ducă la rezultatul dorit. Termenele scurte acordate pentru întocmirea sarcinilor de proiectare au putut fi acoperite, întreaga producție a institutului putând fi totodată coordonată și controlată. De asemenea, din câteva verificări făcute s-a putut constata că prin economia obținută din aplicarea rațională a acestor studii la terenurile date s-a obținut un spor de apartamente de cca. 8–10%. De asemenea, din primele calcule făcute pe baza indicilor reali de cost aplicați pe capitole mari de lucrări — ale căror cantități au fost obținute prin măsuri

rători exacte pe nivel curent — rezultă că s-a realizat o economie de 6 până la 8%, la lucrările de construcție.

De asemenea, apare ca un factor pozitiv — menit să ducă în anul viitor la aprecieri mai puțin subiective, privind economicitatea obținută prin proiectare — posibilitatea raportării viitoarelor studii la acest prim «etalon minimal», pe care institutul l-a precizat cu această ocazie, în ceea ce privește suprafața construită pe persoană-locatar, în diferitele tipuri de clădiri de locuit cu 3–4 și 5–7 niveluri.

Pasul următor îl va constitui etalonarea indicilor de cost respectivi, care vor apărea cu ocazia proiectelor tehnice întocmite, confruntate cu rezultatele obținute pe șantier, astfel încât să se poată trage concluzii mai precise privind costul pe m^2 de suprafață locuibilă și construită, la un grad de confort corespunzător, precum și costul pe persoană-locatar în apartamente de diferite tipuri.

Arh. TIBERIU RICCI

SECȚIUNEA 7. APARTAMENT TIP C.

Parter și 6 etaje

2.2.2.3.

m^2 construiți/persoană = 17,90

m^2 locuibili/persoană = 7,90

Schelet de beton armat monolit

SECȚIUNEA 8. APARTAMENT TIP C.

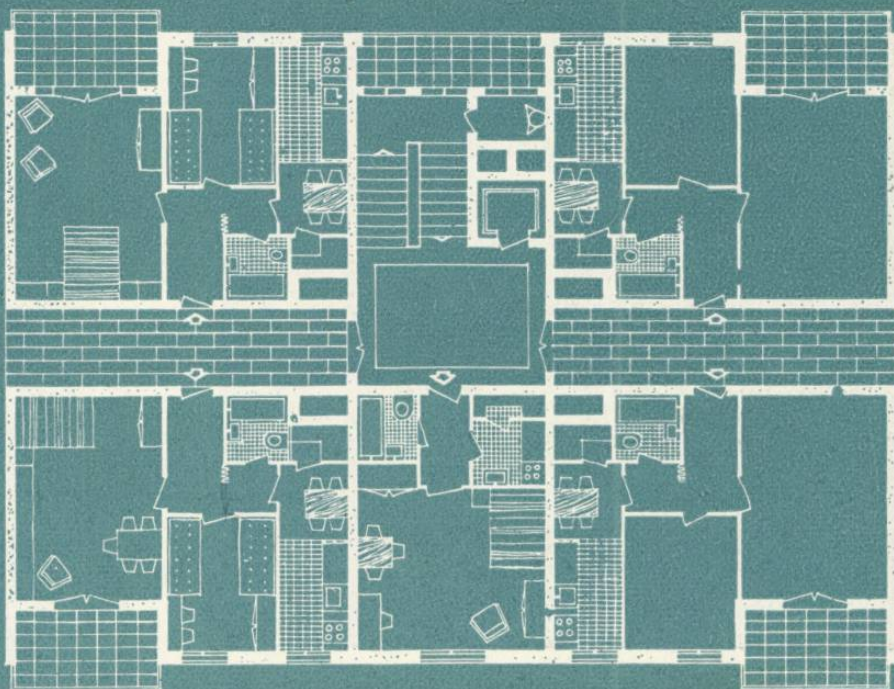
Parter și 6 etaje

1.2.2.2.2.2.2.2.

m^2 construiți/persoană = 19,90

m^2 locuibili/persoană = 8,10

Schelet de beton armat monolit

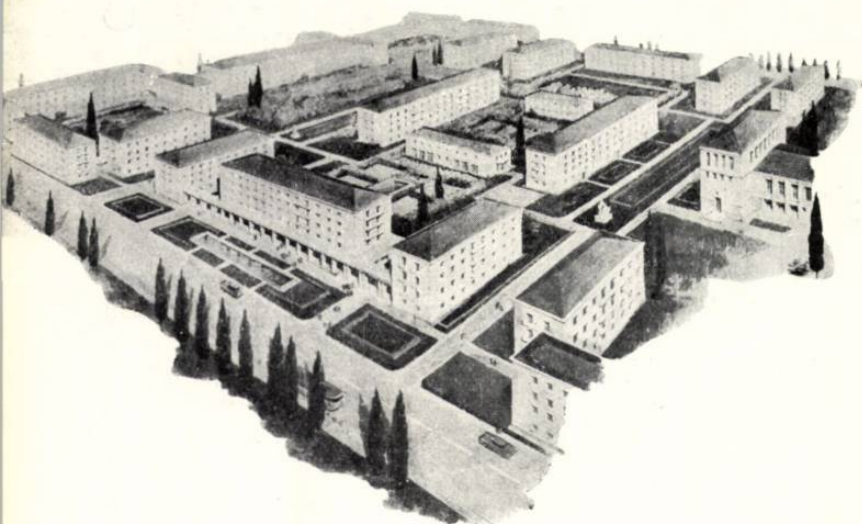

0 2 4 m

8

UN NOU CVARTAL DE LOCUINȚE ÎN BUCUREȘTI

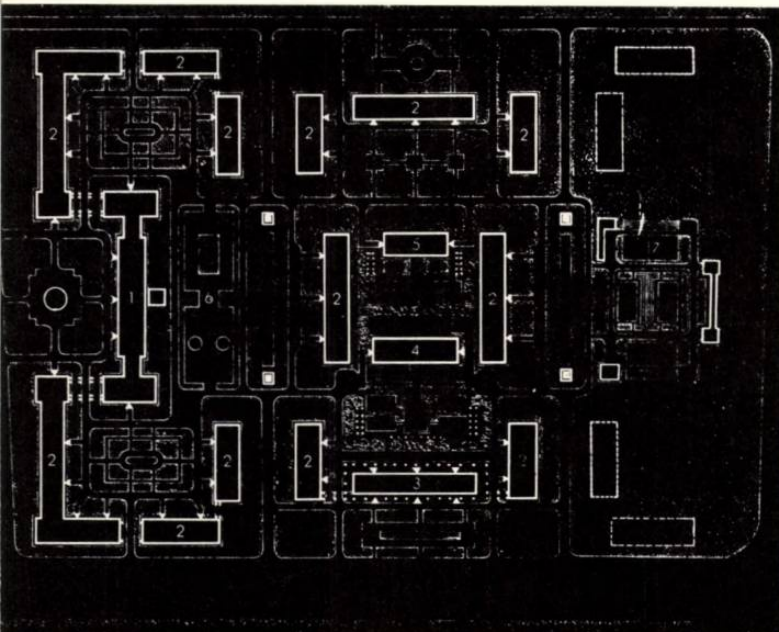
Autori, arhitecții Dumitru Oculescu (șef de proiect), Irena Ghițulescu, Constantin Ghițulescu, Paul Rădulescu, Ioan Mirea, Dan Raiciu, Mircea Ionescu; **inginerii** Emil Petridian și Gheorghe Bărbulescu

Perspectivă aeriană a noului cvartal de locuințe

PLAN DE SITUAȚIE

1. Bloc cu parter și 4 etaje — 2. Blocuri cu parter și 3 etaje — 3. Bloc cu parter și 4 etaje (cu magazine la parter) — 4. Grădiniță pentru 100 de copii — 5. Creșă pentru 80 de copii — 6. Teren de joc pentru copii — 7. Terenuri de sport

Construirea cvartalului pe care îl prezentăm în cadrul articolului de față a început în anul 1954. Acest cvartal va cuprinde în final cca. 1500 de apartamente și se va dezvolta în mai multe etape, până în anul 1962.

Terenul pe care se vor realiza construcțiile este, în general, liber și s-a putut construi până în prezent fără a fi necesare demolări. Pentru etapele următoare (1958—1962), demolările vor fi de minimă importanță.

Suprafața construită reprezintă 22% din suprafața terenului afectat, iar densitatea este de 420 locuitori la hectar.

Din studiul planului de sistematizare locală s-a ajuns la concluzia că soluția cea mai justă este aceea în care blocurile de locuințe sînt așezate periferic, creîndu-se astfel fronturi lungi de fațade, cu variații de volume prin construirea de blocuri cu un număr variabil de etaje.

Prin construirea periferică a blocurilor de locuințe s-au creat în interiorul cvartalului curți largi care permit amenajarea de spații verzi dotate cu jocuri de apă (fîntîni arteziene și oglinzi de apă), solarii și locuri de joc pentru copii, terenuri de sport, locuri de odihnă și recreație, chioșcuri, partere de flori etc.

Proiectarea cvartalului s-a făcut în etape, pe măsura dezvoltării lui. Prima etapă s-a efectuat în 1953, construindu-se în 1954—1956 șapte blocuri de locuințe cu o capacitate totală de 330 de apartamente (date în folosință la finele anului 1956); etapa a doua de proiectare s-a efectuat în 1956, fiind în curs de execuție, în 1957—1958, opt blocuri de locuințe cu un total de 252 de apartamente. Ultima etapă de proiectare se va termina în 1958 și va corespunde etapei de execuție 1959—1962, cînd se vor construi ultimele 900 de apartamente.

Cele 1500 de apartamente sînt grupate în blocuri cu trei și patru etaje, fiecare bloc avînd cîte 2—3 sau 4 tronsoane.

Vedere din interiorul cvartalului

În prima etapă s-a căutat a se proiecta numai blocuri de colț, aceasta în detrimentul planului, care conținea unele spații prea mari, fără necesitate funcțională.

În etapa următoare s-a renunțat la acest tip de blocuri, folosindu-se numai tipul de blocuri liniare.

Tronsonul tip ales pentru aceste blocuri este cel cu trei apartamente la scară, care rezolvă cel mai bine problema orientării. S-a obținut astfel ca cel puțin 70% din camerele de locuit să fie bine orientate, fiecare apartament avînd cel puțin o cameră cu orientare bună.

Cele 1500 de apartamente sînt împărțite astfel: 10% cu o cameră, 75% cu două camere, 15% cu trei camere.

Fiecare apartament cuprinde, pe lîngă camerele de locuit, și următoarele dependințe: vestibul de intrare și degajament de serviciu, bucătărie (dotată cu spălător dublu pentru veselă), cameră de baie (dotată cu cadă și lavoar), un w.c., o cămară sau dulap-cămară (în suprafață de minimum 1 m²).

Băile, w.c.-urile și cămarile sau dulapurile-cămări nu sînt luminate direct, dar au asigurată o bună ventilație. S-au prevăzut instalație de gaze naturale pentru centrala termică și pentru mașinile de gătit din bucătărie, instalație de evacuare a gunoaielor menajere, iar camerele de locuit sînt prevăzute cu instalație de telefon.

La subsoluri sînt prevăzute boxe pentru fiecare apartament, precum și camere de colectare a gunoaielor menajere, în care deșeuzează tuburile de evacuare a gunoaielor din bucătărie. Prin intermediul unor cărucioare speciale, cutiile de colectare sînt transportate, prin canalele de la subsol, la crematorii.

Încălzirea întregului cvartal este asigurată de o centrală termică de mare capacitate, producătoare de aburi; aburii sînt transportați prin conducte speciale la două stații de contracurent, producătoare de apă caldă, care alimentează apoi blocurile aferente fiecărei stații.

De asemenea, s-a prevăzut o spălătorie mecanică utilată cu toată aparatura necesară, capabilă să satisfacă cerințele întregului cvartal.

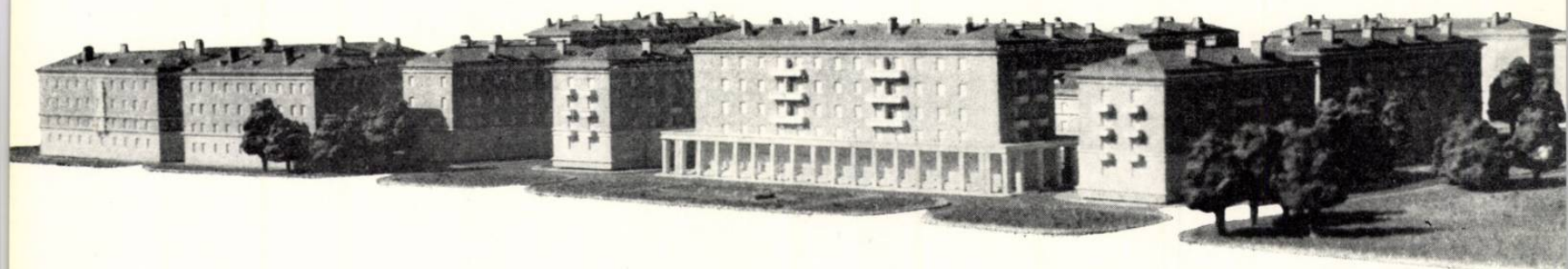
Pentru a se da posibilitatea aprovizionării locatarilor cu cele necesare gospodăriei, în lucrările etapei a doua s-a prevăzut la parterul blocului central, cu patru etaje, un grup de șapte magazine ce vor fi date în folosință la începutul anului 1958. Astfel au fost prevăzute: un magazin alimentar, unul de textile, unul cu obiecte de menaj, un magazin de carne, altul de zarzavaturi și fructe, un magazin de lapte și pîine și o tutungerie, toate dotate cu anexe și depozitele necesare.

În ceea ce privește plastica, s-a căutat să se realizeze o arhitectură adecvată pentru locuințe, apropiată de om, caldă și lipsită de oficialitate, cu elemente arhitecturale simple, luate din arhitectura romînească, cu accente și decroșuri ușoare care să rupă monotonia frontului destul de lung al fațadelor.

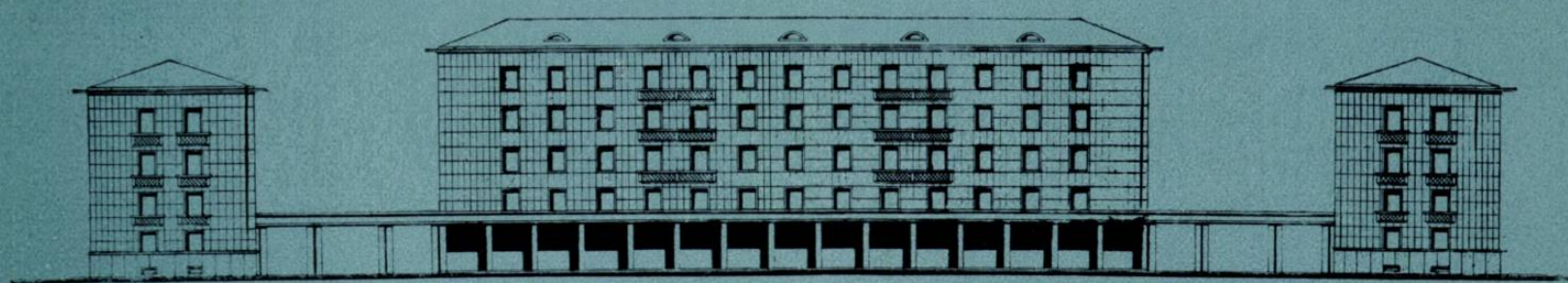
Accentele de fațadă folosite la blocurile din etapa I, care par puțin cam încărcate, au fost simplificate la blocurile din etapa a II-a. Totuși, aceste accente nu au dus la o scumpire a lucrărilor, valoarea tuturor finisajelor exterioare nedepășind 8% din valoarea lucrărilor de construcții.

În stabilirea plasticii fațadelor s-a avut în vedere faptul că în zona respectivă nu existau lucrări de importanță deosebită, care să fi impus o anumită arhitectură, și faptul că aceste lucrări vor constitui simburile unui nou cartier ce se va dezvolta aici; în consecință, aceste blocuri trebuie să aibă o arhitectură care să impună arhitectura noului cartier.

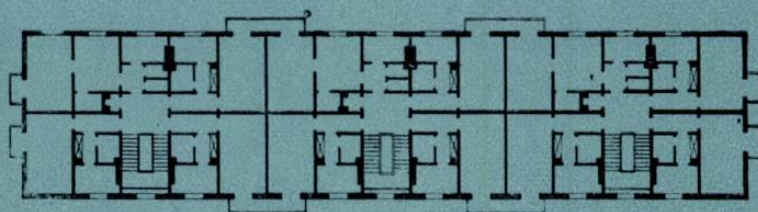
Din analiza construcțiilor executate pînă în prezent se constată că scopul urmărit inițial a fost atins. Atît elementele decorative, culoarea, cît și execuția foarte îngrijită a finisajelor fac din aceste clădiri, învelite de spațiile verzi înconjurătoare, un valoros complex arhitectural și urbanistic.

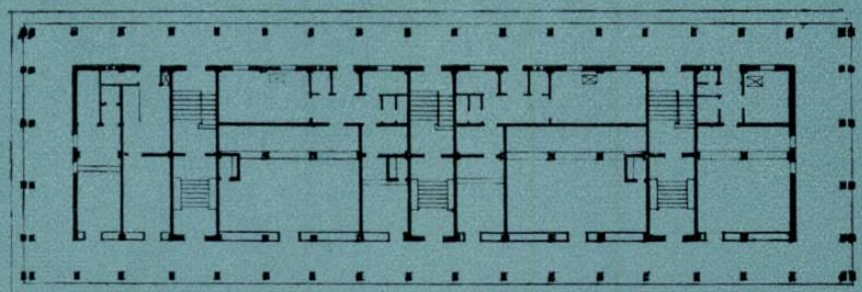
1

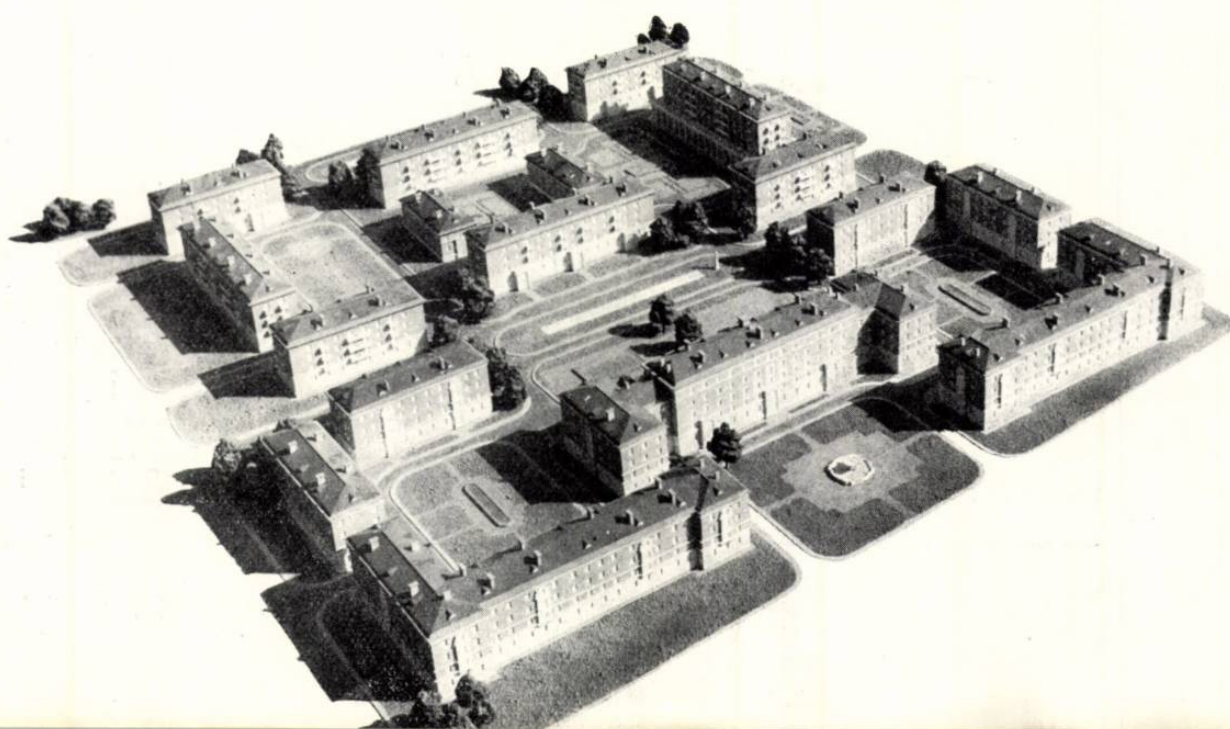
2

3

4

5

INDICI SPAȚIALI

- suprafața de palier: 20 m^2 de persoană
- suprafața locuibilă: $8,4 \text{ m}^2$ de persoană
- coeficientul K_3 : variabil, pentru fiecare tip de bloc, între limitele 0,4300 și 0,4355

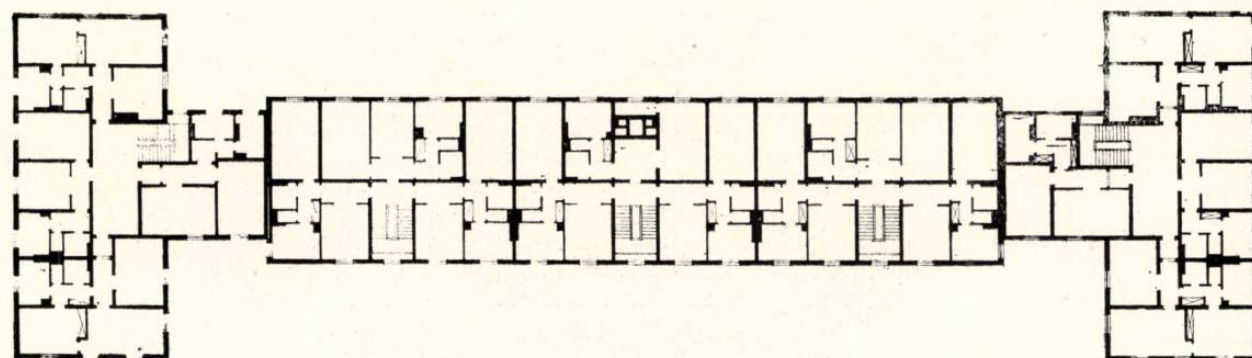
INDICI DE COST

- un m^2 de construcție, cu toate instalațiile aferente, variază între 1000 și 1050 lei
- costul unui apartament (construcție + instalații): 84 000 lei
- costul pe cap de locatar: 20 000 lei
- costul pe m^3 de construcție: 267 lei

1. Macheta cvartalului — Vederea blocului cu magazin
2. BLOC CU 3 TRONSOANE (4 apartamente la scară, la parter magazine) — Fațada principală
3. Plan etaj curent
4. Plan parter, cu magazine
5. Vedere aeriană a machetei
6. BLOC CU 5 TRONSOANE (subsol, parter și 4 etaje) — Vedere
7. Plan etaj curent

6

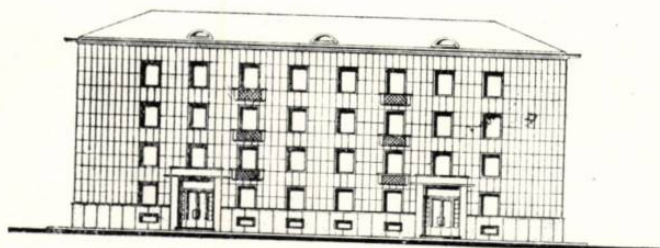

7

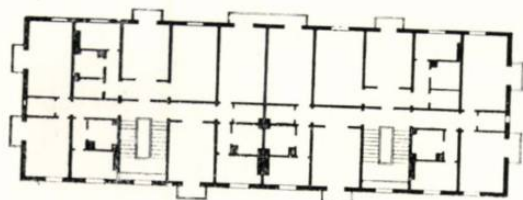

1. Vedere de sub porticul de legătură, spre curtea interioară
2. BLOC CU 2 TRONSOANE — Fațada principală
3. Plan etaj curent
4. BLOC CU 3 TRONSOANE — Fațada principală
5. Plan etaj curent
6. Vedere dinspre vest a clădirilor de locuit

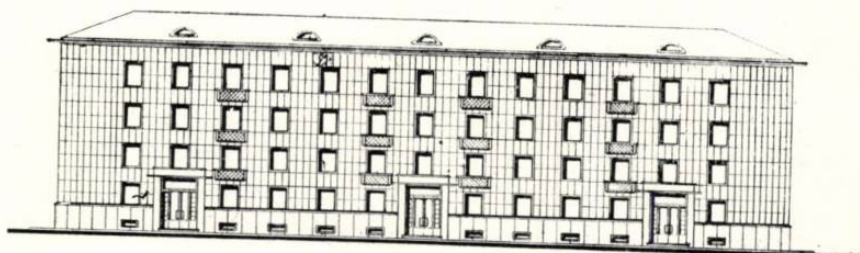
2

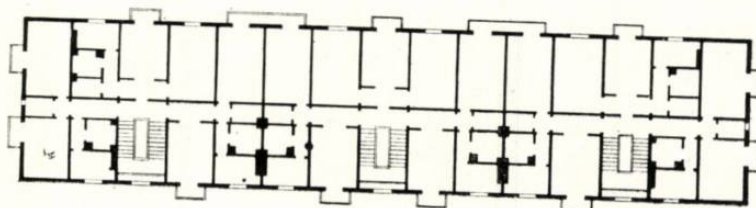
3

4

5

6

Pentru a contribui la progresul științei, pentru a ajuta industria națională în găsirea de noi metode tehnologice, verificarea lor în uzine și perfecționarea lor continuă, s-a hotărât construirea în anul 1959 a unui centru de cercetări tehnice pe lângă Baza de cercetări a Academiei R.P.R., filiala Timișoara.

În acest scop I.P.C. a întocmit, în atelierul condus de arh. Mircea Enescu, o sarcină de proiectare urmărind realizarea unui complex științific în care, potrivit temei, se vor întreprinde cercetări cu caracter tehnico-științific în domeniile: mecanică aplicată, sudura metalelor și a aliajelor, mașini hidraulice.

Terenul ales pentru acest centru se află pe una dintre magistralele importante ale orașului Timișoara, în zona de sud a canalului Bega, în vecinătatea terenurilor destinate construirii Institutului politehnic, Institutului pedagogic și Întreprinderii poligrafice.

Realizarea volumelor necesare centrului de cercetări s-a rezolvat prin gruparea lor în două corpuri de clădiri: un corp cu parter și două etaje în care se amplasează laboratoarele de cercetări care nu sînt înzestrate cu aparatură grea sau voluminoasă și un corp de construcție tip hală, cu înălțime industrială, unde se instalează laboratoare și ateliere cu utilaje grele, voluminoase și avînd condiții de lucru deosebite.

Ținînd cont de aceste considerente, s-a studiat gruparea clădirilor în două variante, ca plan de situație.

În prima variantă s-a urmărit realizarea unui ansamblu prin amplasarea liberă a pavilioanelor, neținînd seama de schema stradală a cartierului, avantajul acestei soluții fiind înscrierea bună în planul general al cartierului, în care predomină zona verde a canalului Bega.

În varianta a II-a, hala de cercetări este retrasă în interiorul complexului, iar celelalte clădiri sînt așezate perimetral de-a lungul străzilor care mărginesc terenul. Varianta aceasta este mai dezavantajoasă prin lipsa interpenetrării clădirilor cu zona verde.

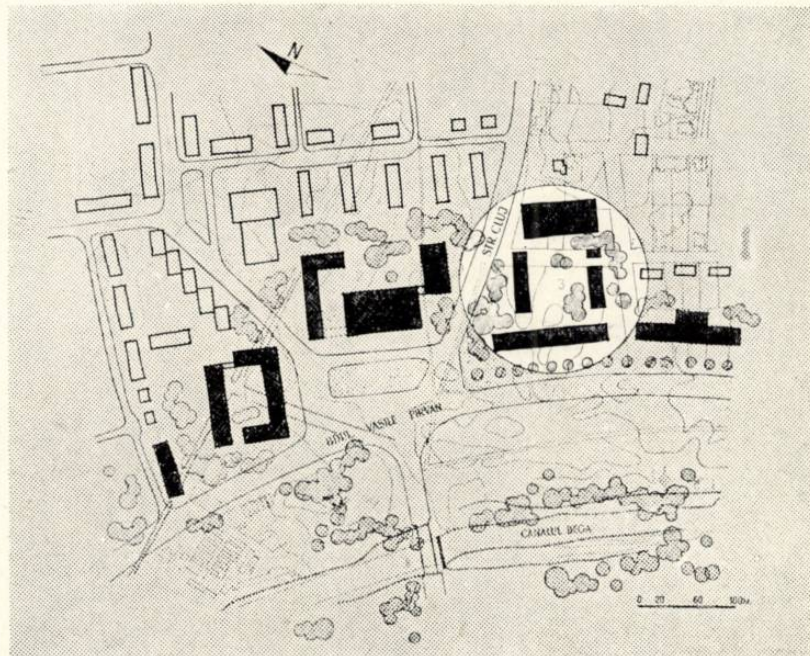
Activitatea Centrului de cercetări tehnice al Academiei R.P.R. este îndreptată spre cercetări științifice cu caracter bine determinat, secțiunile sale fiind, ca profil, unități unice în R.P.R. Din această cauză, ele trebuie să asigure posibilitatea rezolvării problemelor științifice generale de interes republican. Aceasta a impus, în primul rînd, dotarea centrului cu o gamă acoperitoare de laboratoare de cercetări înzestrate cu aparaturajul necesar și suficient pentru ca tratarea problemelor de cercetare să

CENTRUL DE CERCETĂRI AL ACADEMIEI R.P.R., FILIALA TIMIȘOARA

**Autori, arh. Valentin Stratu,
ing. tehnolog Vintilă Georgescu,
ing. Cristian Schleifer**

**Institutul de proiectare
a construcțiilor (I. P. C.)**

Planul de situație al cartierului — 1. Întreprindere poligrafică — 2. Pavilioane de expoziție — 3. Centrul de cercetări al Academiei R.P.R.

poată îmbrățișa cit mai multe aspecte și prevederea posibilității ca înzestrarea laboratoarelor să poată fi menținută în pas cu dezvoltarea tehnicii. În același timp, construcțiile trebuiau să fie astfel concepute, încât Centrul de cercetări să nu fie împiedicat a-și spori numărul laboratoarelor în funcție de progresele științei.

Ținând cont de aceste considerente, Centrul de cercetări a fost proiectat cu următoarele pavilioane și anexe:

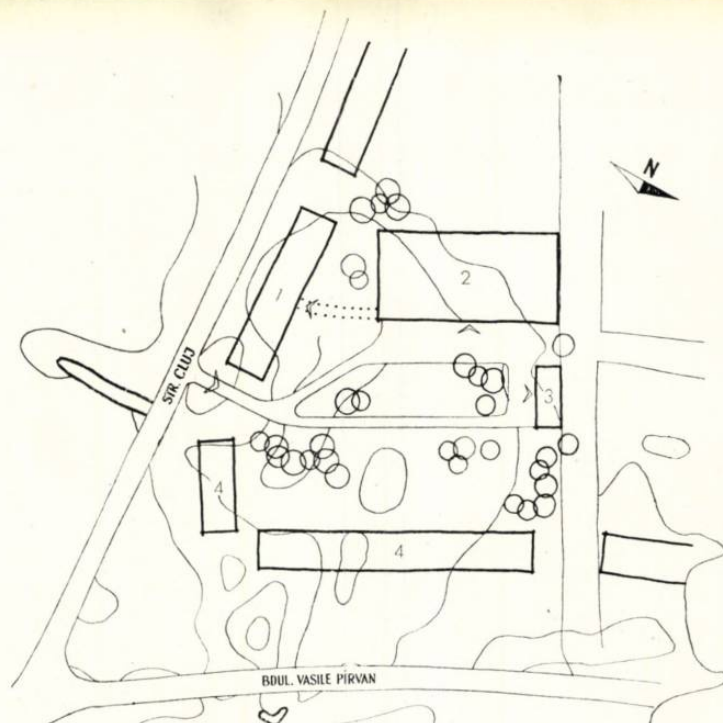
1. Pavilionul principal de cercetări.
2. Hala de cercetări.
3. Pavilionul cuprinzind centrala termică și garajele.
4. Stația de acetilenă.
5. Depozite pentru carburanți și lubrifianti (subteran).

1. **Pavilionul principal de cercetări** este o construcție cu parter și două etaje, care cuprinde; la **parter**, holul intrării, biroul pentru cercetători și laboratoare; la **etajul I**, stand cavitație, birouri pentru cercetători și șefi de secție, birouri de proiectare, consiliul științific, biblioteca tehnică, sala de conferințe, cabinetul medical etc.; la **etajul II**, stand cavitație cu laborator, diferite alte laboratoare, birouri pentru cercetători, clubul etc.

Etajele au fost prevăzute cu un coridor central de 2,50 m lățime, legat cu un hol în care se află o scară liberă cu o singură rampă care leagă cele 3 niveluri între ele.

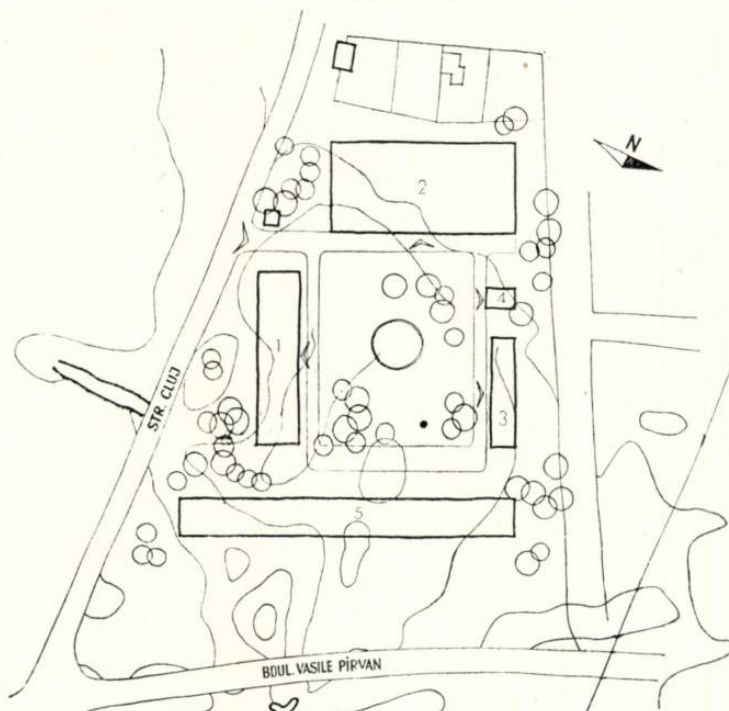
Pentru a asigura o bună luminozitate a pavilionului s-au prevăzut ferestre mari pe toată lățimea traveei, cu un parapet de 90 cm.

Sistemul constructiv al clădirii a fost rezolvat printr-o structură monolită de beton armat, inclusiv planșeele.

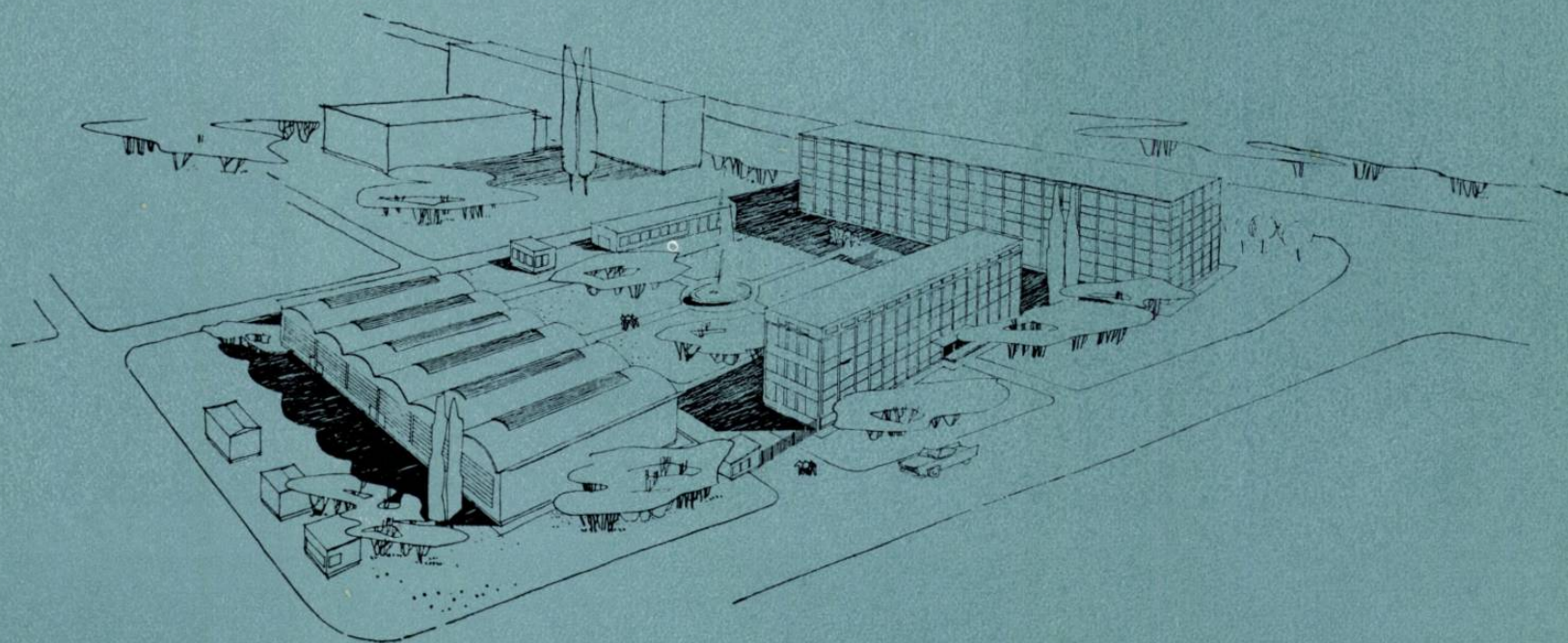
VARIANTA a II-a — Plan de situație

1. Pavilion principal de cercetări
2. Hală de cercetări și încercări
3. Centrală termică și garaj
4. Extindere viitoare

VARIANTA I — Plan de situație

1. Pavilion principal de cercetări
2. Hală de cercetări și încercări
3. Centrală termică și garaj
4. Stație de acetilenă
5. Extindere viitoare

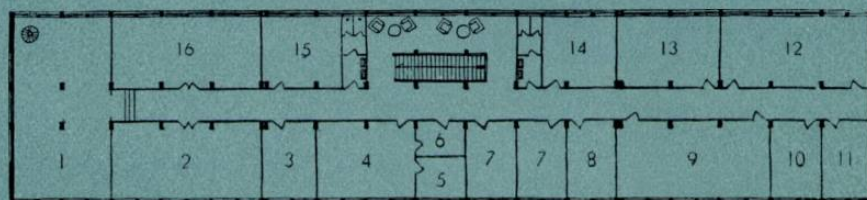

Pavilionul principal
Fațada principală

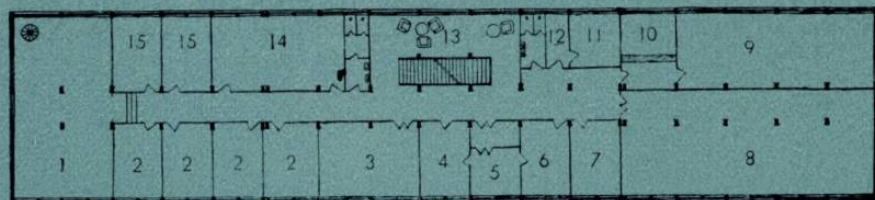
PLAN ETAJ II

1. Stand cavitație — 2. Laborator de măsurători hidrodinamice fine — 3. Depozit — 4. Microcinema — 5. Microfilm — 6. Cameră obscură — 7. Cercetări — 8. Balanțe — 9. Laborator de chimie și metalurgie — 10. Tehnoredactor — 11. Micro-încercări — 12. Măsurători electrice și electronice — 13. Măsurători optice și mecanice — 14. Măsurători — 15. Club — 16. Laborator cavitație

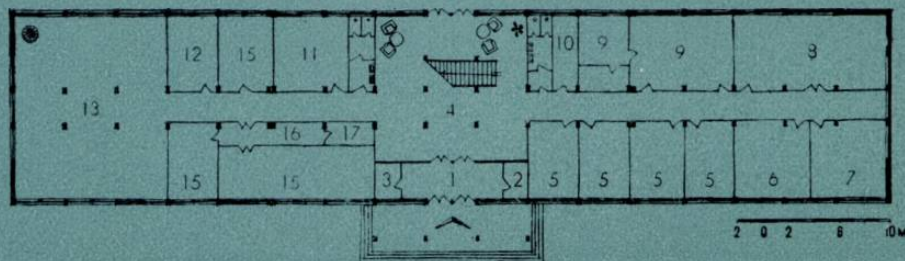
PLAN ETAJ I

1. Stand cavitație — 2. Șef de secție — 3. Consiliu științific — 4. Director — 5. Secretar — 6. Secretariat dactilo — 7. Arhivă — 8. Sală de conferințe — 9. Bibliotecă tehnică — 10. Fișier — 11. Cabinet medical — 12. Așteptare — 13. Hol — 14. Birou de proiectare — 15. Cercetări

PLAN PARTER

1. Vestibul — 2. Informații — 3. Portar — 4. Hol — 5. Cercetări — 6. Cavitație corozivă — 7. Uzură — 8. Defectoscopie ultrasonică și magnetică — 9. Microscopie, dilatometrie și fotoelasticitate — 10. Centrală telefonică — 11. Bufet — 12. Depozit — 13. Stand cavitație sala mașini

2. **Hala de cercetări și încercări** este o clădire industrială care ocupă o suprafață de 3 024 m². În această hală au fost adăpostite laboratoarele înzestrate cu mașini grele sau care lucrează în condiții dificile, precum și atelierul mecanic.

Această hală, de 72 × 36 m, formată din 6 travee alăturate de câte 12 m, este astfel compartimentată, încât să corespundă tuturor necesităților tehnologice. În interior se află laboratoare de încercări mecanice, sudură, mașini-unelte și magazia generală. Tot în interior sînt prevăzute și anexele halei dispuse pe două niveluri: vestiare, dușuri, w.c.-uri, depozite, camere pentru cercetători, post trafo.

Ca sistem constructiv s-au studiat 3 variante de acoperire:

Varianta I prevede o soluție monolit, cu acoperiș din pinze subțiri cilindrice, fără tiranți, cu luminatorul în planul pinzei, acoperișul executîndu-se cu ajutorul unui cofraj mobil.

Varianta a II-a prevede acoperirea halei prin cupole sferice de beton armat luminate printr-o suprafață realizată din

rotalit, apele scurgîndu-se prin interior și fiind apoi conduse pe sub pardoseală.

Varianta a III-a prevede o soluție monolit cu acoperișul dintr-un planșeu în casete.

3. **Pavilionul cuprinzînd centrala termică și garajele** este o construcție simplă, cu parter, care adăpostește centrala termică a întregului ansamblu, garaje pentru patru mașini, precum și anexe.

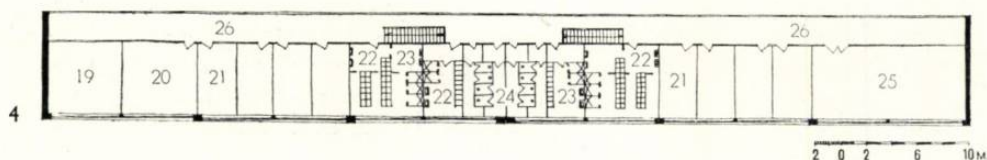
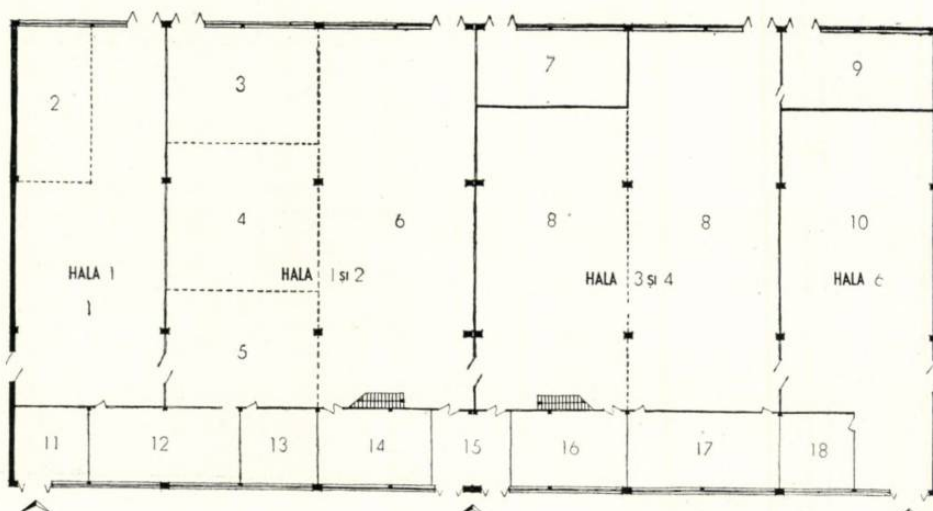
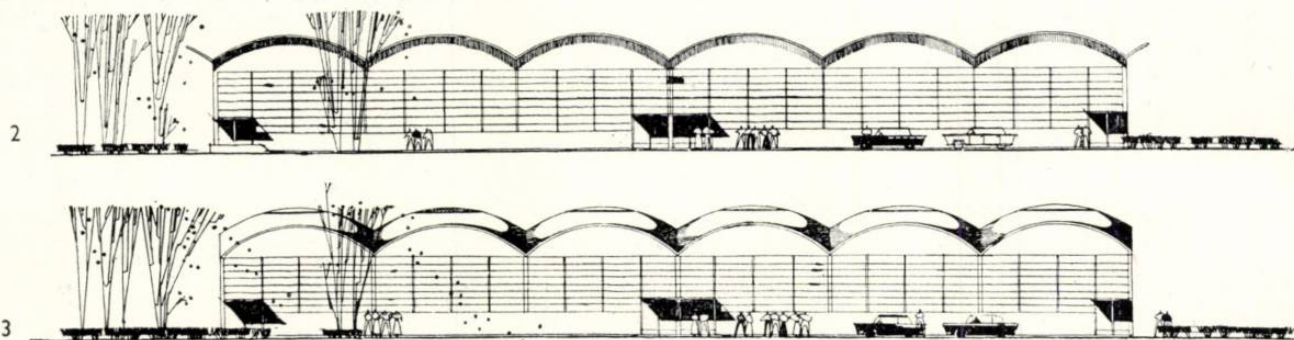
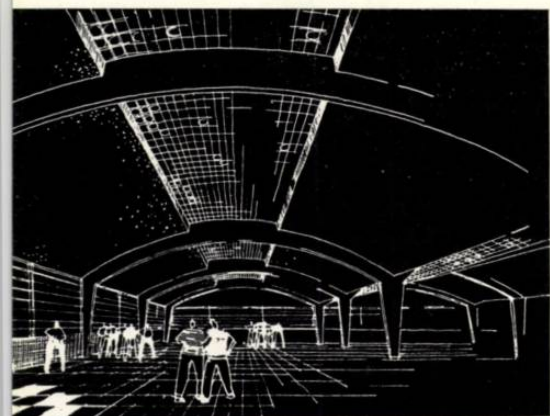
Clădirea este concepută a se executa pe schelet de beton armat cu o travee de 6 m.

Toate pavilioanele sînt dotate cu instalații necesare pentru a funcționa în condiții optime.

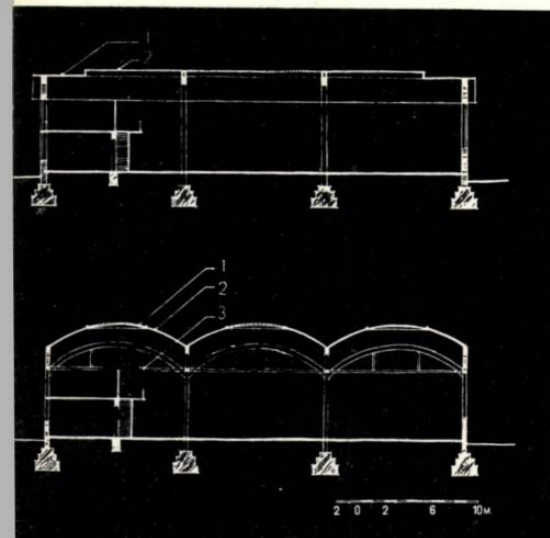
În plastica ansamblului s-a urmărit obținerea unor volume simple și exprimarea sinceră a fiecărui volum și fiecărei funcțiuni în parte, într-o linie modernă, adecvată unui centru de cercetări științifice.

Totodată s-a urmărit realizarea unei construcții cît mai economice.

Arh. VALENTIN STRATU

5

1. Perspectivă interioară
2. Hala de cercetări — Varianta cu pînze cilindrice — Fațada principală
3. Hala de cercetări — Varianta cu cupole sferice din pînze subțiri — Fațada principală
4. Hala de cercetări — Plan parter și plan etaj parțial
 1. Încercări mecanice — 2. Atelier epruvete — 3. Sudură prin tăiere cu gaze — 4. Sudură prin presiune — 5. Materiale acoperire — 6. Laborator de sudură — 7. Forje tratament termic — 8. Mașini-unelte
 9. Timplărie — 10. Magazie generală — 11. Transformator — 12. Tratament superficial — 13. Aparatură și instrumente — 14. Depozit intermediar — 15. Vestibul — 16. Mecanică fină — 17. Atelier electric
 18. Birou magazie — 19. Gol transformator — 20. Laborator tensiometrie — 21. Birouri cercetători — 22. Vestiare — 23. Dușuri
 24. W.C.-uri — 25. Birou de construcții — 26. Balcon cu vedere spre hală
5. Secții constructive
 - A — Variantă cu pînze cilindrice
 - 1 — Pînze cilindrice de beton armat
 - 2 — Luminator din rotalit
 - B — Variantă cu cupole sferice
 - 1 — Luminator din rotalit
 - 2 — Cupolă sferică din beton armat
 - 3 — Tiranți.

1. CVARTAL DE LOCUINȚE PE STR. GH. DOJA — TG. MUREȘ Proiectant arh. Lucian Popescu

Cvartalul de locuințe din str. Gh. Doja, care cuprinde un număr de 276 de apartamente, este studiat pe un teren în suprafață de cca. 33 000 m². Latura mare a terenului, limitată de str. Gh. Doja, are orientarea sud-est, prezentând astfel condiții favorabile de însorire și luminozitate.

Cvartalul este compus dintr-un număr de 13 blocuri de trei tipuri, și anume:

6 blocuri mari — cu trei tronsoane — cu un total de 162 de apartamente

5 blocuri mici — cu două tronsoane — cu un total de 90 de apartamente

2 blocuri speciale — cu două tronsoane, având magazine la parter — cu un total de 24 de apartamente.

În compunerea tronsoanelor sînt studiate apartamente cu 1, 2 și 3 camere și servicii. Cel mai mare procent îl reprezintă apartamentele de 2 camere, în număr de 187, față de 33 de apartamente cu 3 camere și 56 de apartamente cu 1 cameră, această proporție fiind socotită ca judicioasă.

Fiecare apartament are rezervată o boxă-depozit la subsol. Tot la subsol sînt situate spălătoriile.

Apartamentele sînt prevăzute cu toate instalațiile necesare; încălzirea se face cu sobe, folosindu-se drept combustibil gazul metan.

Regimul de construcție al acestui cartier este de parter și 2 etaje.

Materialele folosite sînt cele curențe: fundații de beton, zidărie de cărămidă, șarpante de lemn, învelitoare de țiglă.

La executarea planșelor au fost adoptate elemente prefabricate: grinzi T.C.B. și corpuri de umplură.

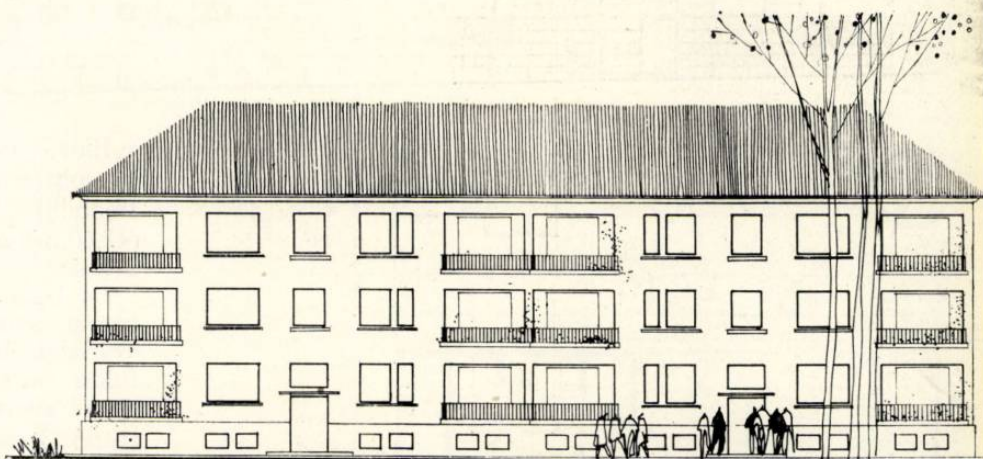
La întocmirea proiectelor blocurilor s-a folosit proiectul tip 216 C/D 4, la care au fost făcute adaptările respective de localizare (subsol, învelitoare).

Blocurile sînt în curs de execuție.

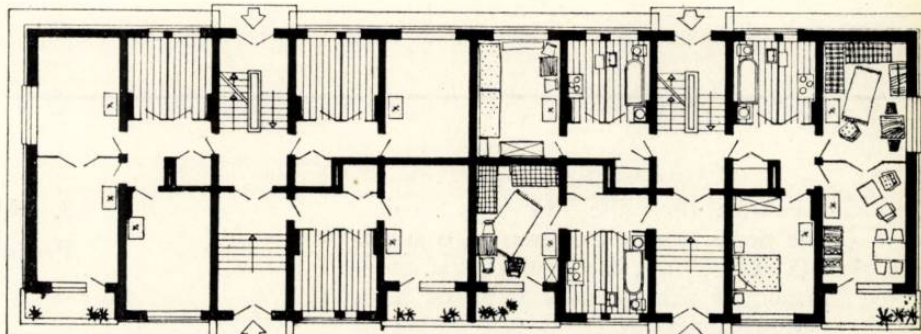
Arh. Nicolae Grigorcea

CONSTRUCȚII NOI ÎN REGIUNEA AUTONOMĂ MAGHIARĂ

Bloc B. Fațada

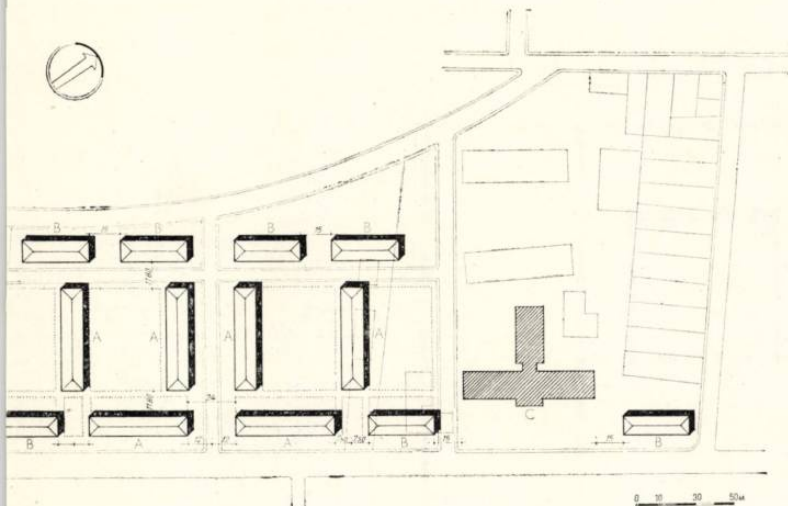
Plan parter

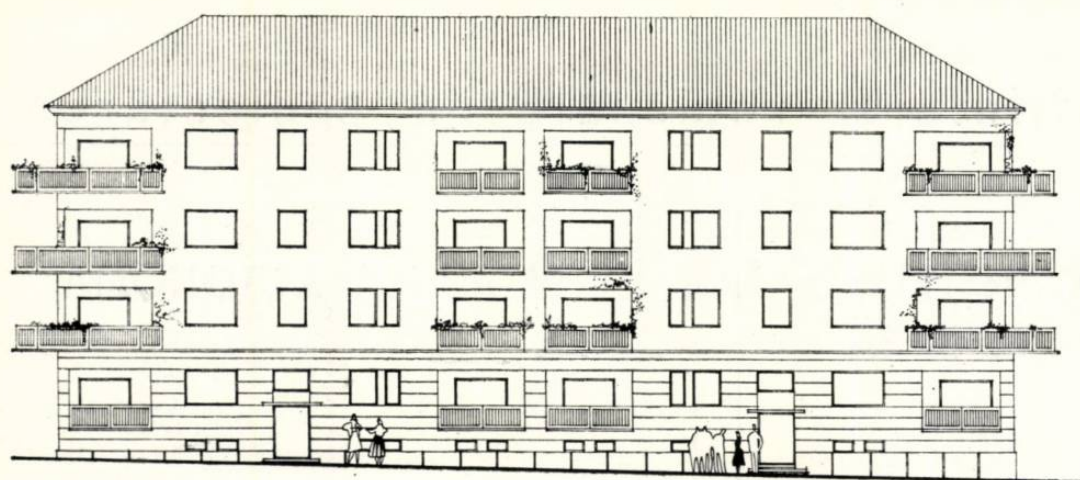

Vedere de pe
sanctuar

Plan de situație
A — blocuri mari
B — blocuri mici
C — construcție existentă

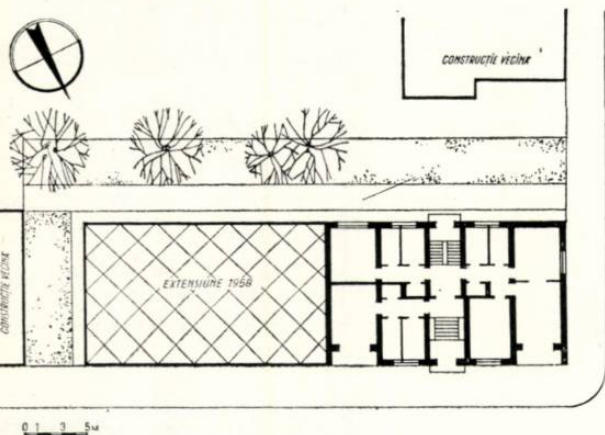
2. BLOC DE LOCUINȚE CU 12 APARTAMENTE PE STR. EDISON TG. MUREȘ
Proiectant, arh. Lucian Popescu

Fațadă

Blocul de locuințe din str. Edison este amplasat pe un teren de colț (str. Edison și str. Bulgarilor) în suprafață de cca. 750 m². Imobilul plasat la aliniere ocupă pe latura mare a terenului (42,60 m), un front de 18,90 m și este prevăzut să aibă parter și 3 etaje.

La baza studierii proiectului a stat tot proiectul tip 216 C/D 4, planul având astfel aceleași caracteristici cu cele menționate la cvartalul de locuințe din str. Gh. Doja. În etapa actuală este folosit un singur tronson al proiectului tip, cuprinzând un număr de 12 apartamente (2 cu 1 cameră, 9 cu 2 camere și 1 cu 3 camere). În etapa următoare este prevăzută extinderea clădirii cu un al doilea tronson, blocul complet urmînd să aibă astfel un număr total de 24 de apartamente.

Lucrările de construcție a acestui imobil sînt în curs.

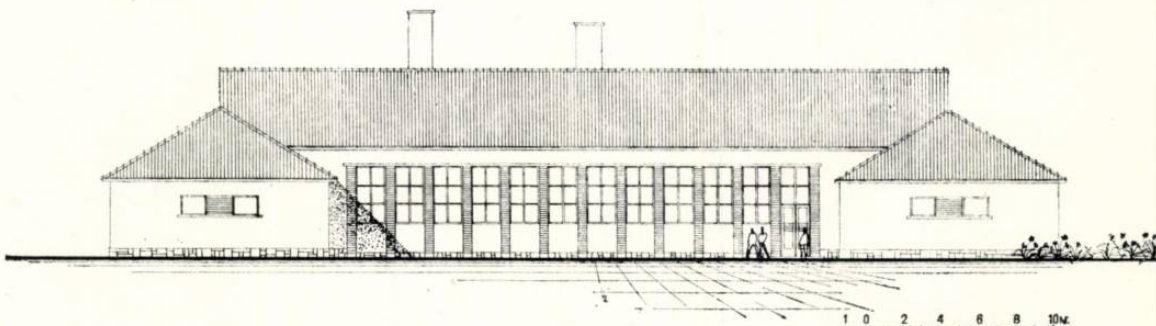
Fabrica de piine din Tg. Secuiesc este proiectată pe un teren cu o suprafață de 1860 m², care are acces la strada principală printr-o alee largă de 8 m.

Construcția proiectată este amplasată pe locul unei clădiri vechi care ocupă o suprafață de 345 m², în care funcționează actuala fabrică de piine prevăzută cu două cuptoare, avînd fiecare o capacitate de 6 tone în 24 de ore. Această capacitate de producție a rămas neschimbată.

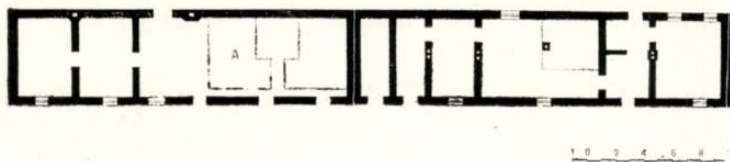
Obligativitatea de a păstra aceste două cuptoare — stabilită de beneficiar prin temă — a impus amplasamentul clădirii și dezvoltarea studiului de plan al proiectului. Respectîndu-se aceste elemente fixe, s-a căutat o rezolvare cit mai judicioasă a procesului tehnologic, plasîndu-se intrările muncitorilor și expediția în aripa clădirii dinspre alea de intrare, iar accesul la magazia de făină pe latura opusă acesteia. Clădirea cuprinde toate piesele necesare procesului tehnologic (sala frămîntătoare-dospitor, sala de divizare-coacere, depozit de făină, vestiare personal etc.) stabilite prin tema pe proiectare.

Construcția este prevăzută cu toate instalațiile necesare: alimentarea cu apă este asigurată prin puțuri cu rezervor subteran și hidrofor; încălzirea se face de la o centrală cu aburi de joasă presiune; la camera focarelor și sala cuptoarelor s-au prevăzut instalații de ventilație mecanică; instalații de canalizare și epurare prin decantare și puț absorbant; energie electrică alimentată de la rețeaua orașului. Procesul de fabricare a pîinii este mecanizat (frămîntătoare, cuptoare etc.).

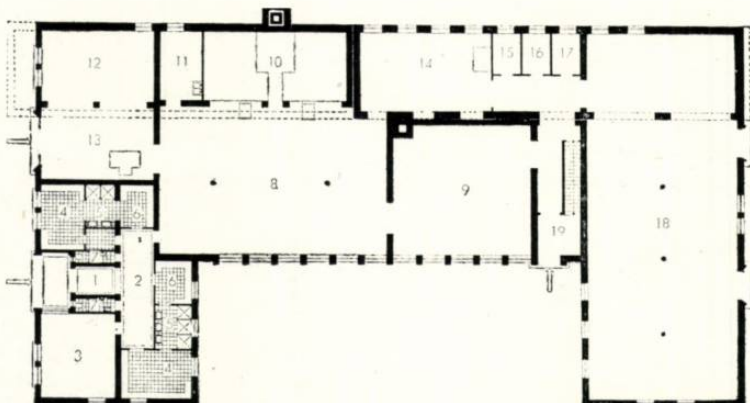
3. FABRICĂ DE PÎINE LA TG. SECUIESC
Proiectant, arh. Gavril Biro

Fațada spre curte

Vechea construcție a fabricii de piine din Tg. Secuiesc. A. — Sala cuptoarelor

PLAN PARTER

1. Vestibul — 2. Hol
3. Birou — 4. Vestiar
5. Duș — 6. Haine de protecție — 7. W. C.
8. Divizare-fasonare-coacere — 9. Sala de frămîntare și dospire — 10. Cuptoare — 11. Laborator
12. Depozit de piine
13. Cîntar — 14. Depozit de zi — 15. Depozit pentru saci goi — 16. Depozit pentru sare
17. Depozit pentru drojdie — 18. Depozit pentru făină — 19. Casa scării

Arh. Mihai Ricci

ACUSTICA ȘI PLASTICA SĂLILOR DE SPECTACOL

**Influența principiilor acusticii asupra evoluției formelor
și expresiei arhitecturale a sălilor de spectacol**

O dată cu progresele realizate în domeniul acusticii și electroacusticii se resimte tot mai mult nevoia ca arhitecții și inginerii să se preocupe de studierea și aplicarea acestor probleme în arhitectură;

În linii generale, problemele acusticii în arhitectură sînt;

a) izolarea fonică a construcțiilor împotriva zgomotelor produse înăuntrul sau în afara lor, pe scurt, insonorizarea construcțiilor;

b) acustica propriu-zisă a sălilor.

Dintr-un examen sumar se vede că cele două probleme arătate sînt diametral opuse. În adevăr, pe cîtă vreme izolarea fonică tinde să elimine pe cît mai mult posibil transmiterea zgomotelor produse în interiorul construcției sau în afara ei, în problema acusticii sălilor, punerea în valoare a sunetelor și răspîndirea lor uniformă în încăperea, cu un cuvînt calitatea audiției, este unul dintre elementele funcționale la care trebuie să corespundă proiectul.

De asemenea, pe cînd problemele de insonorizare a construcțiilor și utilajelor se referă la măsuri ce afectează mai ales structurile construcțiilor și ale instalațiilor, problemele de acustică a sălilor afectează însuși partiul de arhitectură, formele și volumele, plastica generală și elementele de finisaj.

Rezultă de aici că importanța ambelor probleme este de prim ordin.

Se poate afirma că în orice construcție modernă, indiferent de natura și de importanța ei, se pun probleme de insonorizare. Astfel, în clădirile de locuit și hoteluri, în sanatorii și spitale, în clădirile industriale, fabrici, uzine și ateliere, ca și în construcțiile de artă ingineresti, drumuri și poduri, precum și în construcția mijloacelor de transport, automobile, metrouri, vagoane de cale ferată sau automotoare, avioane etc., devin tot mai actuale problemele de izolare fonică. Toate măsurile necesare în acest scop trebuie luate încă de la proiectare.

La cele mai multe dintre programele de arhitectură social-culturale, școli și institute de învățămînt, restaurante, săli de spectacole, de teatru, operă sau cinematograf, intervine — pe lîngă problemele de insonorizare destinate să asigure liniștea necesară oricărei audiții — nevoia de a pune în valoare sunetul, calitatea audiției fiind uneori funcția principală ce trebuie asigurată.

Experiența arată că, în general, pentru a se obține o bună acustică este necesar să creăm de la proiectare condiții cît mai favorabile transmiterii sunetelor, calitatea audiției jucînd un rol tot atît de important ca și vizibilitatea și chiar, în unele cazuri, mai important decît aceasta (săli de concerte, studiouri de radio etc.).

În aceste condiții nu este admisibil să ne preocupăm la proiectare de aspect și vizibilitate, lăsînd rezolvarea problemelor de acustică în seama specialistului sau conținînd pe corecțiuni ulterioare.

A proceda astfel ar fi tot atît de grav ca și cînd am conta că vom corecta vizibilitatea sau plastica după execuția lucrării.

Aspectul sau expresia arhitecturală a interioarelor sălilor, vizibilitatea și acustica trebuie să formeze o problemă complexă unică și indivizibilă în proiectarea și construcția sălilor.

★

Pentru a ilustra mai bine necesitatea unei preocupări de problemele acusticii în proiectarea de arhitectură, voi recurge la exemplul grăitor al trecutului, făcînd un scurt istoric al clădirilor de spectacol, cu observații asupra influenței principiilor acusticii în evoluția lor.

Acustica este o știință veche și aplicarea ei în arhitectură dovedește acest lucru. În adevăr, alegerea amplasamentelor, materialelor și formelor în arhitectura teatrului antic grec este făcută cu respectarea principiilor esențiale ale acusticii.

Eschyle — acest mare inițiat, poet, muzician, actor și arhitect — a creat teatrul său imaginat din piese de lemn.

Nu se știe ce calități acustice a avut această lucrare din antichitate, însă este arheologic dovedit că atenienii au folosit acest tip de plan la construcția teatrului de la sudul Acropolei ale cărui ruine dăinuiesc și astăzi, cunoscut sub numele de «teatrul lui Baccus». (fig. 1).

Acustica teatrului grec se bazează pe audiția directă și pe reflexiile sonore din peretele vertical al scenei și pardoselii podiumului orchestrei, reflexii ce se succed la scurt interval de unde directe (fig. 2).

Legile după care se produc reflexiile sonore sînt asemănătoare cu cele ale reflexiei razelor luminoase, de aceea pentru simplificare vom indica în exemplele ce urmează undele sonore liniar și nu cum se propagă ele în aer, sub formă de unde sferice.

Între ascultător și actorul de pe scenă, sunetele ajung fără a întîlni alte obstacole.

În fine, în spatele spectatorului nu sînt suprafețe reflectante dăunătoare audiției.

Orchestra este plasată în centrul semicercului format de gradenele amfiteatrului, adică în focarul din care se difuzează undele în toate direcțiile.

Reflexiile sonore la scurtă distanță de unde directe întăresc intensitatea sunetelor, iar reverberația scurtă ajută la claritatea dicțiunii, astfel că vocea emisă de pe scenă cu tonul obișnuit poate fi auzită și înțeleasă perfect la locurile cele mai îndepărtate, adică la o distanță de cca. 40 m.

Principiile acusticii sînt respectate și rezultatele sînt excelente.

Teatrul roman este de fapt, din punct de vedere acustic, o perfecționare a teatrului grec (fig. 3). Scena este acoperită de un plafon reflectant înclinat, avînd partea joasă spre fundul scenei și favorizînd reflexiile sonore spre gradenele amfiteatrului. Locul orchestrei se restrînge la un semicerc în locul cercului complet de la teatrul grec, apropiînd astfel focarul de linia de demarcație a scenei. În plus, se adaugă panourile reflectante laterale ale arlechinilor în formă de prisme triun-

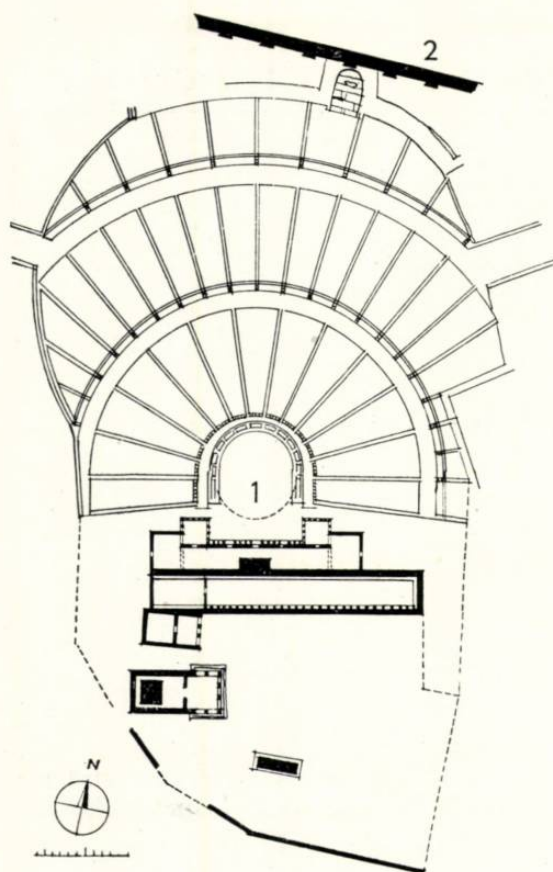

Fig. 1 — Teatrul lui Bacchus — Plan.
1. Orchestra — 2. Zidul Acropolei

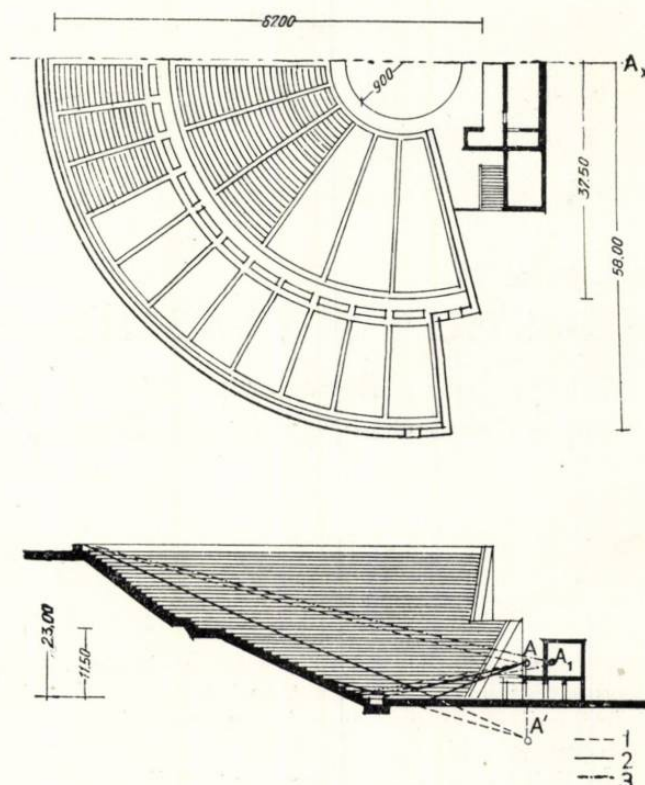

Fig. 2 — Teatrul grec — Plan și secțiune.
1. Unde directe din A — 2. Unde reflectate din A — 3. Unde directe din A₁—A₂. Axul teatrului

ghiulare așezate cu una din fețe înclinată la 45° față de axa longitudinală a compoziției.

Vitruviu (arhitect-inginer roman, autorul lucrării «De arhitectura», scrisă la începutul erei noastre în epoca lui August) se ocupă în capitolele 3—4 și în cele următoare din cartea a V-a a lucrării sale, de teatrele grecești și romane, de alegerea amplasamentelor amfiteatrelor în funcție de principiile acusticii, de legile armoniei și principiile propagării sunetelor și dă totodată definiții din care reiese că fenomenele acustice: interferența, reverberația, ecoul, rezonanța, erau cunoscute și folosite în acea vreme. În capitolul 5, Vitruviu se ocupă de dispoziția vaselor de bronz care jucau rolul de rezonatori de sunet.

Față de cunoștințele și principiile acusticii expuse de Vitruviu și aplicate în construcția teatrelor este necesar să reflectăm serios la problemele acusticii arhitecturale și să le dăm atenția cuvenită, ușurând astfel sarcina specialiștilor acusticieni cu care trebuie să colaborăm la desăvârșirea lucrărilor noastre.

Teatrele Renașterii italiene ale lui Sansovino și Palladio sînt construite pe principiile teatrului antic grec, avînd săli semicirculare și scena dezvoltată în lărgime, închisă spre fund prin pereții reflectanți cu sau fără goluri.

Cu excepția unor detalii de perfecționare a fosei orchestrei și a măririi scenei, dezvoltarea teatrelor din secolul al XVII-lea și din prima jumătate a secolului al XVIII-lea nu este secundată în aceeași măsură de progrese în domeniul acustic.

Sălile de formă ovală sau în formă de potcoavă se dezvoltă mai ales în înălțime, avînd multiple rânduri de balcoane și loji, cu scopul de a mări numărul locurilor, fără a depărta peste măsură spectatorul de scenă.

Prototipul cel mai bun al teatrelor italiene din această ultimă epocă este teatrul Scala din Milano, de arhitectul Piermarini. În acest teatru, reflexiile sonore se fac prin intermediul plafonului plan al sălii și golului scenei (fig. 4).

Dar efectele sonore favorabile și tonul excepțional al sălii se datoresc mai ales rezonanței construcției în lemn și îmbrăcăminteii balcoanelor și lojilor din același material.

O schimbare importantă, o adevărată reformă în evoluția formei sălilor de teatru, are însă loc sub influența lui Richard Wagner, care cunoștea bine teatrele italiene și considera că

acestea nu corespund din punct de vedere acustic punerii în valoare a operei sale.

Construcția teatrului lui Wagner de la Bayreuth, clădit în 1871, marchează o reformă în acest domeniu, prin trecerea de la forma semicirculară, adoptată pînă atunci în construcția teatrelor, cu cîteva rare excepții, la forma în evantai, acoperită cu un plafon drept, eliminarea balcoanelor care are ca rezultat un volum moderat și dispoziția locurilor în gradene joase, aducînd spectatorii într-un amfiteatru unic, în care se accede prin vomitorii (fig. 5).

Desigur că numai considerații acustice au determinat pe maestru să adopte această nouă formă, care are avantajul eliminării interferențelor de sunet și al producerii unor reflexii favorabile audienței.

O reformă esențială în construcția teatrului lui Wagner a fost mai ales aceea care privea spațiul rezervat orchestrei. Muzica specifică wagneriană avea nevoie de o suprafață mare, fără însă ca orchestra să se interpună ca un obstacol între scenă și fotoliile parterului, pentru a nu distra atenția publicului de la spectacolul scenic.

Pe de altă parte, Wagner urmărește să obțină efectul orchestral al tuturor sunetelor și în special al instrumentelor de alamă combinat cu al instrumentelor cu coarde. Orchestra devine deci adevăratul centru al dramei, unde sonore comunicînd publicului din sală emoția pregătitoare apariției actorilor în scenă.

Forma de evantai a sălii, de fapt o formă de tranziție, este obținută prin corectarea planului rectangular cu ajutorul pereților dispuși perpendicular pe axa longitudinală a sălii, începînd de la scenă și pînă în fundul sălii. Acești pereți determină, prin extremitățile lor, forma în evantai și creează camere laterale care măresc absorbția, anulînd interferențele și puțin ajută rezonanța unor anumite sunete.

La această creație arhitecturală de prim ordin a arhitecților Otto Brückwald și G. Semper, consultantul acustic a fost însuși Richard Wagner.

Forma de plan în evantai convine tot atît de bine și sălilor destinate teatrului dramatic.

«Shakespeare Memorial Theatre», realizat de arhitecții Scott Chesterton și Shepherd, dovedește acest lucru. Sala este acoperită cu un plafon înclinat care se continuă cu planul reflec-

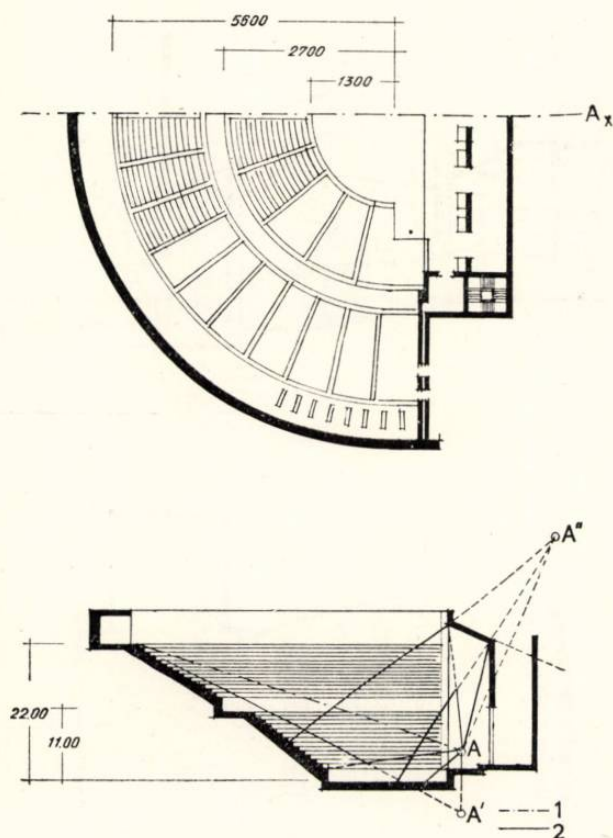

Fig. 3 — Teatru roman — Plan și secțiune
1. Unde directe — 2. Unde reflectate — A_x . Axul teatrului

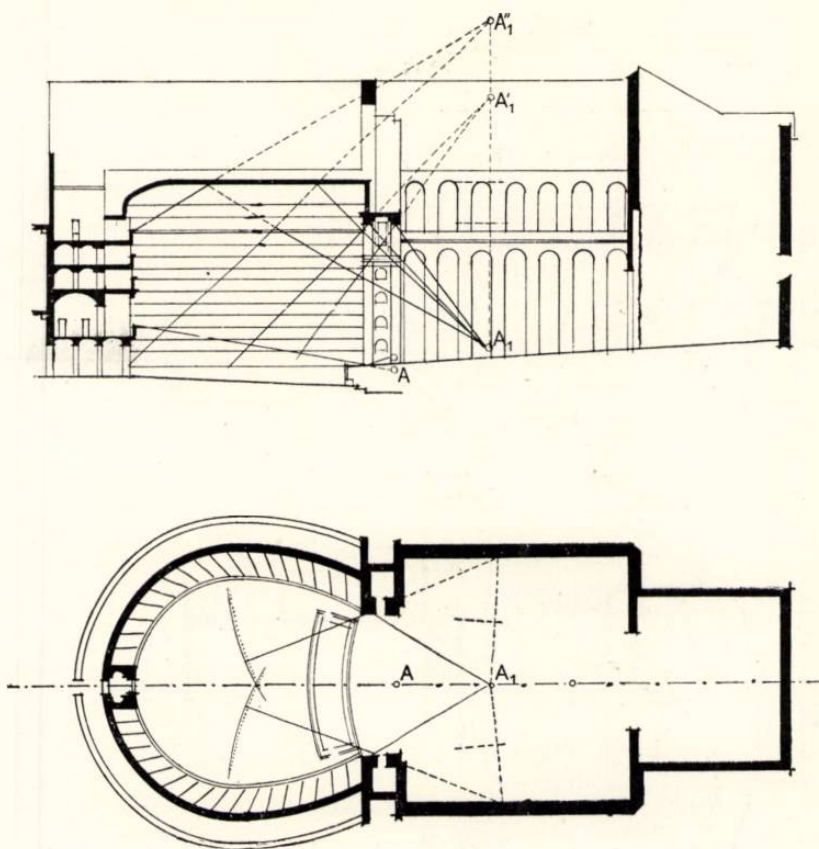

Fig. 4. — Teatrul Scala din Milano — Plan și secțiune

tant ce acoperă prosceium-ul. Sunetele vocilor sînt reflectate de pereți și plafon în sală, în condiții perfecte, permițînd inteligibilitatea clară a cuvîntului șoptit (fig. 6).

Față de teatrul de operă, diferența constă în faptul că timpul de reverberație aici, în cazul recitărilor, este mai scurt, 1,2 secunde față de 2,25 secunde la teatrul lui Wagner de la Bayreuth, ambele în cazul teatrului plin cu spectatori.

Reverberația puternică permite obținerea unui ton impresionant în special pentru coruri și orchestră.

La sfîrșitul secolului al XIX-lea, teatrul Scala din Milano, teatrul Shakespeare de la Stafford și teatrul Wagner de la Bayreuth devin celebre în Europa. Ele sînt însă eclipsate mai tîrziu, atît în ceea ce privește mărimea, cît și calitățile arhitecturale și acustice, de alte realizări apărute la Paris, Londra și Petersburg.

Forma consacrată a sălilor moderne de teatru, de operă, de concert, de conferințe, ca și de cinematograf, este o formă derivată din sectorul de cerc sau din evantai, ea convenind din punct de vedere acustic și înlesnind rezolvarea partiurilor de arhitectură majoră care adăpostesc mai multe mii de spectatori.

Dăm ca exemplu sala Pleyel de la Paris (arh. Aubertin, Granet și Mathon) cu o capacitate de 3 000 de locuri, cu o acustică remarcabilă (fig. 7).

La sălile de cinematograf sonor, de asemenea forma aceasta este adoptată, atît pentru vizibilitate, cît și pentru acustică. Pereții laterali sînt înclinați cu 60° față de ecran, astfel încît, practic, toate locurile din sală sînt convenabil așezate (fig. 9), eliminîndu-se unghiurile defavorabile de vedere.

Forma în evantai dă însă unele complicații constructive, în special din cauza deschiderilor variate dintre pereții neparaleli. Acest lucru poate fi evitat dacă se adoptă planul rectangular în care deschiderile sînt egale, iar spațiile libere între sală și pereții paraleli se folosesc pentru anexe necesare: garderobe, bufete etc. Aceste spații, necesitînd înălțimi reduse, pot fi tratate eventual pe două niveluri.

Formele sălilor în retrageri succesive dau de asemenea rezultate bune din punct de vedere acustic.

Proiectarea încăperilor speciale din programele caselor de radio și televiziune, ale studiourilor de concert sau muzică de cameră, înregistrări, teatru radiofonic sau ale studiourilor

cinematografice este domeniul în care colaborarea inginerului de sunet cu arhitectul trebuie să fie mai strînsă, pentru a nu da loc la interpretări funcționaliste de un efect necorespunzător și criticabil.

Mai grav este faptul că asemenea exemple sînt găsite interesante de unii necunoscători și imitate în tratarea acustică a teatrelor și cinematografele sonore, localuri frecventate de un mare public.

La construcția casei radiodifuziunii din București s-a dat o deosebită atenție plasticii interioarelor studiourilor. Tratatamentul pereților a fost realizat cu panouri din placaj perforat și neperforat și policilindri, iar al plafonului, cu baghete de lemn (fig. 11, 12).

În ultimul timp, tratamentele acustice ale pereților studiourilor de radio se execută întrebuintînd plăci cu perforații circulare de desimi diferite în cîmp, în spatele cărora se așază material absorbant.

Variînd natura materialului absorbant din spatele plăcilor și procentul de perforații, se realizează absorbția dorită.

La frecvențe diferite, o cît mai mare varietate a materialului absorbant are drept rezultat o *difuziune* a sunetului foarte mare. La studiourile casei radiofoniei din Colonia, refăcute după bombardamentele din ultimul război, s-au folosit plăci de placaj de 6 mm neperforate sau perforate cu găuri circulare de 5 mm $\varnothing$, de mărime egală, variînd între 0,5 și 16% din suprafață și montate la distanță de 10 cm de perete. În studiourile de vorbă se cere o distanță ceva mai mare de perete, iar în încăperile pardosite cu mochetă se întrebuintează placaje avînd perforată numai 8% din suprafață în loc de 16%.

La Colonia s-au folosit două materiale absorbante cu frecvență diferită: plăci din vată de sticlă, Iporka,* și plăci de placaj perforate fără material absorbant în spatele lor.

Corecțiile s-au făcut cu minimum de cheltuială, prin schimbarea naturii materialului absorbant din spatele plăcilor, fără a se schimba aspectul.

Cu această metodă se poate varia gradul de absorbție al placajului perforat după cum se arată prin diagramele ce urmează pentru frecvențe între 50 și 10 000 Hz (fig. 13, 14).

* Material poros fabricat din rășini sintetice.

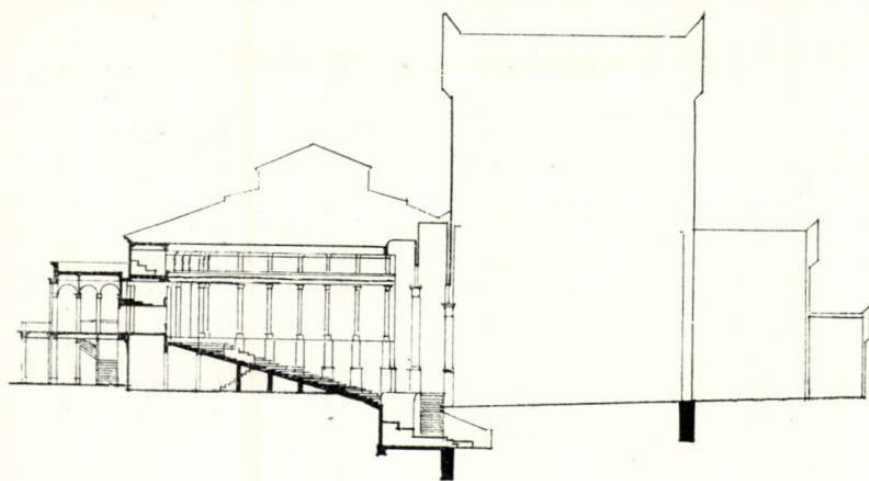

Fig. 5 — Teatrul Wagner de la Bayreuth — Plan și secțiune

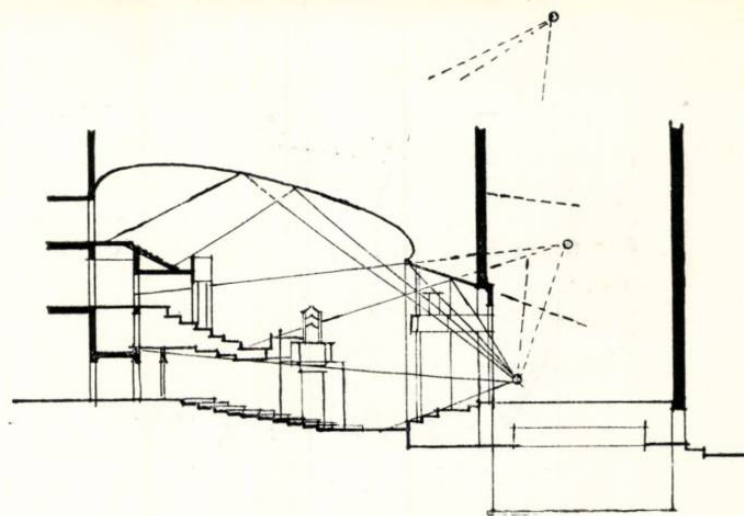

Fig. 6 — Shakespeare Memorial Theatre din Stafford — Plan și secțiune

Se pot desigur întrebuința și orice alte sisteme de plăci perforate sau rezonatori cu membrană sau cu găuri și material poros înglobat în plăci sau dispus în spatele plăcilor.

Arhitectul are astfel libertatea alegerii materialului, a formelor și a culorilor, ca și a profilelor.

★

Vom încerca să precizăm, în mare, principiile care trebuie respectate la rezolvarea problemelor proiectării sălilor, pentru a asigura o bună acustică și să delimităm atribuțiile arhitectului față de cele ale inginerului de sunet.

Pentru a evita tratamente acustice costisitoare și pentru a reduce la minimum corecțiile ulterioare, arhitectul trebuie să cunoască și să respecte chiar de la proiectare anumite reguli și principii, care se rezumă la doi factori fundamentali: *forma* și *volumul* sălilor.

Respectarea condițiilor favorabile unei acustici convenabile a sălilor satisface, după cum am arătat, și condițiile de vizibilitate și, reciproc, părțile din sală cu vizibilitate necorespunzătoare sînt în general improprii unei audiții bune.

Pentru asigurarea premiselor unei bune acustici, raportul dintre lungimea și lățimea unei săli trebuie să fie cuprins între 1/1,4 și 1/2. În general, sălile pătrate sau cele prea lungi sînt de evitat. Sălile în care lungimea este mai mare decît de două ori lățimea sînt neplăcute ca aspect și necorespunzătoare din punct de vedere acustic.

Sălile pătrate sînt de asemenea de evitat, atît din punct de vedere al aspectului, cît și din cauza faptului că repartizarea sunetelor cu acuratețe în toată încăperea este greu de realizat.

La sălile cu pereți neparaleli, preferate din punct de vedere acustic mai ales cînd este vorba de capacități mari, raporturile se vor considera între lungimea și lățimea medie.

Forma în secțiune sau profilul sălii este controlat în mare de volumul optim prescris în funcție de unitatea de suprafață

sau pe loc de spectator. Formele de evitat sînt cele în secțiuni curbe și concave, bolțile în cupole etc., care dau reflexii convergente, concentrînd sunetele și dînd loc unei defectuoase distribuții a acestora (fig. 10). Suprafețele concave cu rază mare de curbura (cel puțin de două ori distanța de la portalul scenei la cel mai îndepărtat spectator) sînt permise.

Sînt de asemenea de evitat, din punct de vedere acustic, volumele excesive. Arhitectul trebuie să caute, mai ales cînd este vorba de o încăpere mare (auditoriu, teatru, cinematograful), să reducă la minimum volumul, bineînțeles fără a sacrifica proporțiile sălii din punct de vedere al spațiului și al vizibilității.

Volumul sălilor a început să joace un rol mai important abia de puțin timp și problema reducerii la minim a volumului sălilor a influențat forma în secțiunile verticale ale teatrelor și sălilor de spectacol.

O formulă pentru a găsi raporturi favorabile între lungimea, lățimea și înălțimea unei săli de spectacol este împărțirea lungimii sălii în medie și extremă rație sau:

$$\frac{L}{l} = \frac{l}{b} \text{ în care } \begin{array}{l} L = \text{lungimea sălii,} \\ l = \text{lățimea sălii,} \\ b = \text{înălțimea sălii.} \end{array}$$

Normativele C.S.A.C. recomandă pentru sălile de teatru raporturile 3 : 5 : 8 între b , l și L sau 8 : 11 : 13 (raportul teatrului Scala din Milano). Pentru cinematografe, normativul recomandă să se păstreze între înălțimea, lățimea și lungimea sălii, raporturile de proporționalitate 2 : 3 : 5.

Desigur, nu numai aceste raporturi sînt favorabile. Se poate însă spune că proporțiile juste și raporturile echilibrate sînt favorabile acusticii sălilor.

Arhitecții trecutului au reușit să realizeze în construcțiile lor o acustică bună, folosind experiența căpătată din exemplele anterioare și făcînd o arhitectură echilibrată în raporturi și proporții.

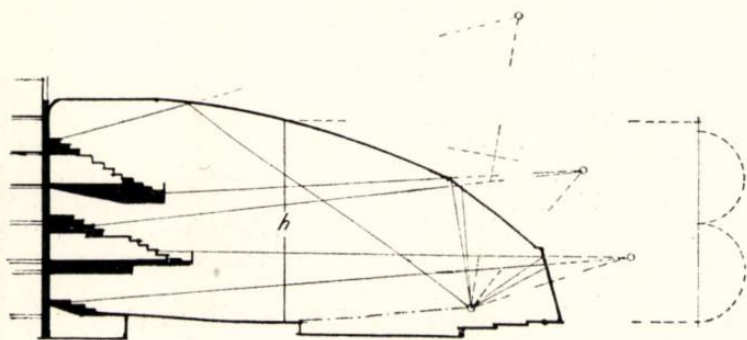

Fig. 7 — Sala Pleyel din Paris — Plan și secțiune

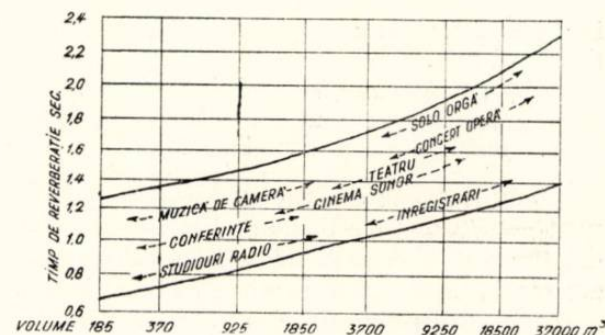

Fig. 8 — Variația timpului de reverberație în secunde funcție de volumul său și genul producției sonore pentru o frecvență medie de 512 Hz.

Fig. 9 — Schema unei săli de cinema cu estradă

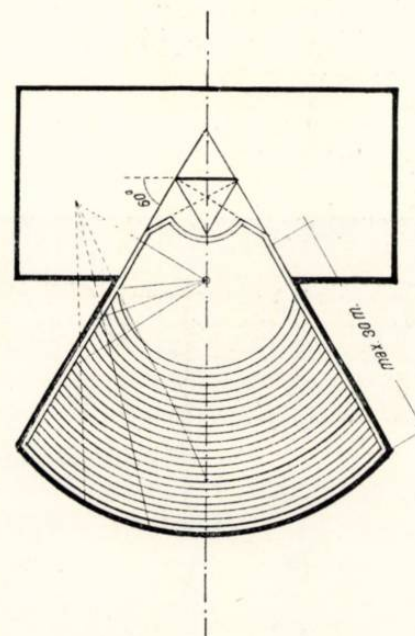
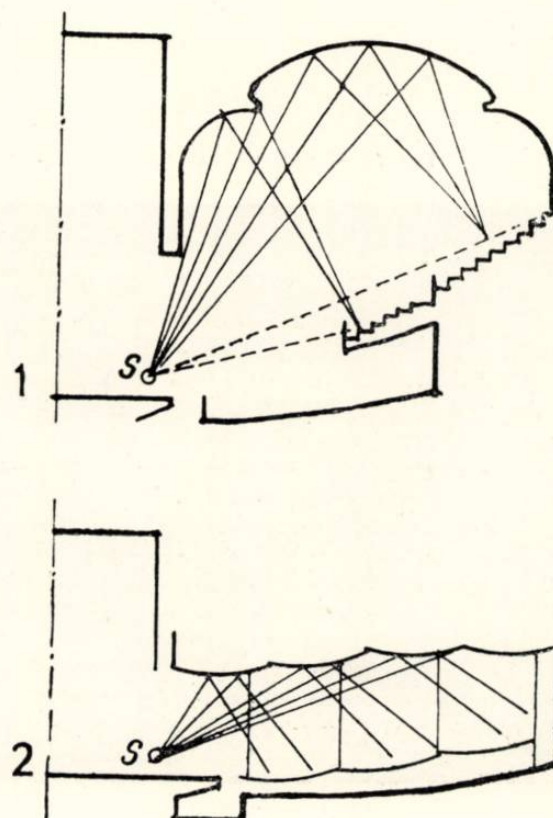

Fig. 10 — 1. Rău — Plafonul concentrează sunetele
2. Bine — Plafonul difuzează sunetele

Se spune astfel că marele arhitect francez Charles Garnier, autorul Operei Mari de la Paris *, întrebând ce procedee a folosit pentru reușita acusticii sălii, a răspuns cu modestie că hazardul a contribuit în cea mai mare măsură.

Din fericire însă, de la epoca lui Garnier și până astăzi, știința a progresat mult și dezvoltarea acusticii și aplicărilor ei în arhitectură sînt atît de frecvente, încît rămînerea în urmă a arhitecților în această problemă se resimte tot mai mult.

Arhitectul trebuie să dea principala sa contribuție la stabilirea formei sălilor în plan și secțiune și la determinarea volumului optim în funcție de care se calculează timpul optim de reverberație pentru diferitele feluri de spectacole sonore, cum ar fi concertele de orgă, muzică de cameră, orchestră simfonică, operă, teatru, cinema sonor, conferințe, studiouri de radio, înregistrări (fig. 8).

După stabilirea acestor forme și volume, arhitectul predă datele anteproiectului său inginerului acustician, care stabilește suprafețele și dispoziția materialelor absorbante în interiorul sălii.

Pentru aceasta se calculează absorbția totală a sălii, însumînd suprafețele absorbante și se deduce timpul de reverberație aplicînd formula:

$$t = \frac{0,164 V}{A}$$
 în care V este volumul sălii, în m^3 , și A este absorbția totală, în m^2 **.

În calculul absorbției totale se socotesc pereții și plafonul; în cazul cînd pardoseala este dintr-un material reflectant, se socotesc și scaunele și publicul. În cazul mochetei, se însumează în plus procentul aferent al pardoselii. Timpul de reverberație optim am văzut că variază între 0,7 și 2,2 sec.

Problemele fundamentale referitoare la acustica sălilor sînt: forța corectă a audierii și o difuziune cît mai egală a sunetului,

* Realizată în 1880.

** $A = S_{a1} + S_{a2} + S_{a3} + \text{etc.}$ în care S_1, S_2, S_3 sînt suprafețele absorbante, iar a_1, a_2, a_3 este coeficientul de absorbție al materialului respectiv.

inteligibilitatea cuvintelor rostite și muzicalitatea sau calitatea timbrului sălii.

Forța corectă a audiției se obține printr-o folosire judicioasă a reflexiilor sonore, dând o formă convenabilă sălii și evitând o prea mare suprafață absorbantă.

Inteligibilitatea vorbei sau claritatea se obține, în general, dând sălii o durată suficient de scurtă de reverberație.

Muzicalitatea sau calitatea timbrului sălii este o problemă delicată în care, în afară de aplicarea metodelor științifice, mai este necesar și simțul muzical pentru a nu face încercări fără rezultat.

Dând atenția cuvenită factorului acustic în rezolvarea planurilor, arhitectul asigură premisele unei acustici corespunzătoare sălilor, cu minimum de suprafețe tratate, realizând astfel importante economii și o mai mare libertate în alegerea materialelor pentru finisajul interioarelor.

Materialele absorbante moderne deschid arhitectului posibilități nesperate în rezolvarea partiurilor programelor de arhitectură majoră.

Pentru a duce la bun sfârșit această sarcină de răspundere, arhitecții trebuie să cunoască și să respecte principiile acusticii arhitecturale.

Numai în aceste condiții ei vor stăpîni formele pe care le proiectează, părăsind empirismul și trecînd la raționamente, la

baze științifice în proiectarea construcțiilor, realizînd importante economii și colaborînd cu specialiștii acusticieni pentru desăvîrșirea operei lor, atît din punct de vedere plastic, cît și funcțional.

Gradul de dificultate al problemelor de acustică ridicate de proiectarea sălilor de concert simfonice, a teatrelor de operă etc. face pe prof. ing. Raes de la Școala Națională de Arhitectură de la Paris să recomande în lucrarea sa « Acoustique architecturale » aplicarea în mod sincer a arhitecturii funcționale în astfel de cazuri.

Nu putem fi de acord cu această părere. Dar cu atît mai mult, pentru a pretinde să modelăm forme și volume plăcute trebuie să știm ce este indicat din punct de vedere acustic și ce nu, trebuie să cunoaștem principiile acusticii arhitecturale, care am arătat că a devenit o știință, deci un instrument ce trebuie folosit conștiincios de arhitecți pentru a nu greși. A ignora aceste principii înseamnă că pretindem să ne înțelegem cu fizicienii și cu inginerii acusticieni vorbind fiecare în limba sa.

Realizarea unei opere de arhitectură valabile va rezulta numai din apropierea celor două puncte de vedere adesea contradictorii, al inginerului și al arhitectului, alegînd din fiecare ceea ce este esențial pentru respectarea principiilor tehnice, funcționale și a regulilor generale estetice.

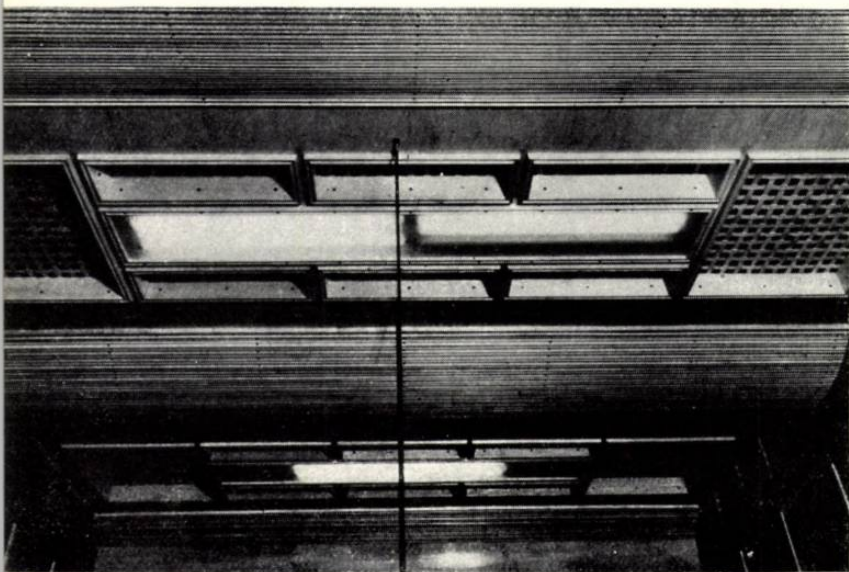

Fig. 11 — Detaliul plafonului cu locurile de lumină fluorescentă

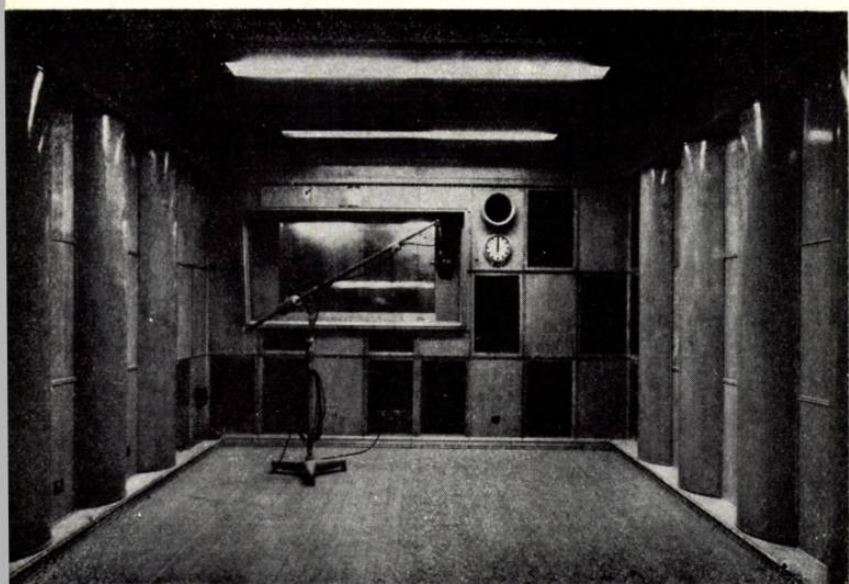

Fig. 12 — Interiorul unui studio

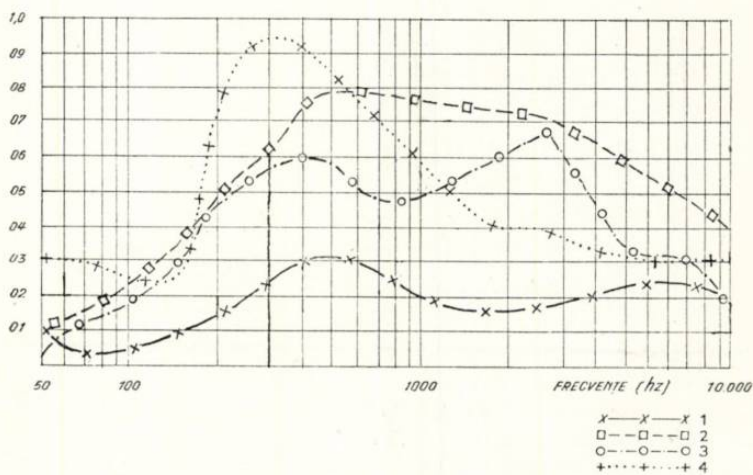

Fig. 13 — Gradul de absorbție al placajului de 6 mm cu 8% găuri de 5 mm Ø așezate la 10 cm distanță de perete
1. Fără căptușeală — 2. Cu 10 cm Iporka — 3. Cu 5 cm Iporka — 4. Cu 5 cm vată de sticlă

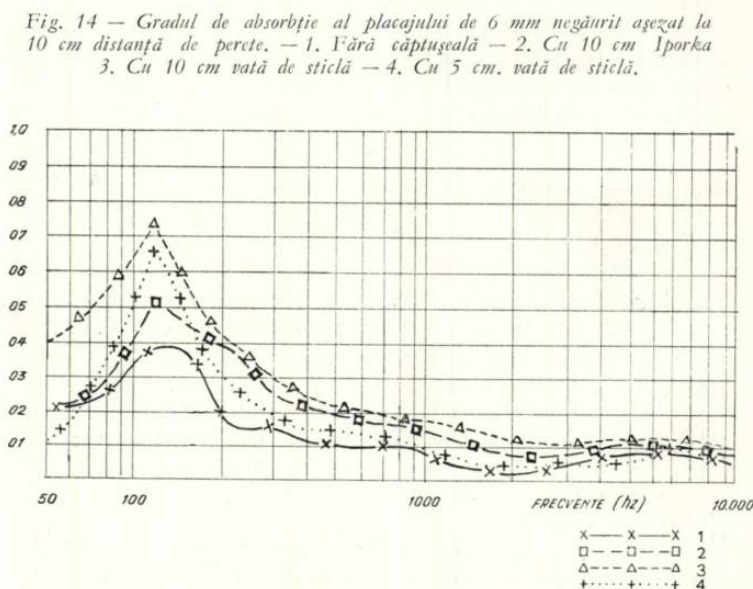

Fig. 14 — Gradul de absorbție al placajului de 6 mm negăurit așezat la 10 cm distanță de perete. — 1. Fără căptușeală — 2. Cu 10 cm Iporka — 3. Cu 10 cm vată de sticlă — 4. Cu 5 cm vată de sticlă.

V. Masleaev

Președintele filialei din Stalingrad a Uniunii arhitecților sovietici

DESPRE PROBLEMELE CARE ÎI FRĂMÎNTĂ ÎN PREZENT PE ARHITECȚI

Este greu, deocamdată, să se facă bilanțul evenimentelor care au avut loc în ultimul an în domeniul arhitecturii din U.R.S.S., deoarece procesul de înnoire nu este încă terminat și se desfășoară în continuare. În noua orientare a arhitecturii sovietice, care se precizează în prezent, apar mereu idei noi. Multe dintre ele, însă, nu atrag decît puțin atenția prin noutatea lor, iar apoi, supuse unei analize serioase, dispar.

Numeroase curente greșite au căutat să introducă în arhitectura sovietică, în ultimul timp, în special acei oameni care s-au aruncat cu prea mare entuziasm și fără spirit critic asupra întregii practici din străinătate, inclusiv asupra «modeli arhitecturale» din străinătate. În adevăr, noi am ignorat atît de mult timp tot ceea ce s-a făcut în străinătate, încît acum ne entuziasmăm prea ușor, nu numai de acea practică din străinătate care este într-adevăr utilă, dar și de ceea ce este evident inutil, de ceea ce nu ni se potrivește deloc, nici ca natură socială, nici din punct de vedere al tradițiilor și particularităților noastre naționale.

CASELE NU SE CONSTRUIESC PENTRU A FI PRIVITE!

Nu credem să se găsească în arhitectura noastră un om care poate spune pe deplin justificat și avînd dreptate din toate punctele de vedere: «Iată cum trebuie construit!» De pe acum însă, ne dăm seama că trebuie să stabilim măcar elementul principal în procesele care se desfășoară în prezent în domeniul arhitecturii. Am vrea, în special, să ne asigurăm pentru viitor împotriva rătăcirilor asemănătoare celor care au avut loc înainte la noi, rătăcirii care numai după trecerea multor ani ne apar cu toată claritatea. Și toate acestea, cu toate că noi totdeauna ne-am călăuzit în munca noastră de creație după sentimentele cele mai curate și cele mai înalte!

Cum să ne asigurăm că nu vom porni pe o cale greșită? Există oare un criteriu obiectiv pentru evaluarea creației arhitecturale?

Da, există un asemenea criteriu. El este foarte cunoscut, iar noi, în disputele noastre, ne referim adesea la el. Acest criteriu este veridicitatea și utilitatea arhitecturii.

Unicul lucru care merită să fie întruchipat și transpus în material este adevărul vieții. Acel artist și maestru aduce bucurie oamenilor, care nu tulbură operele sale cu o bogăție falsă și cu tendințe false. În istoria omenirii au căpătat o înaltă înflorire artele care s-au apropiat cît mai mult de adevăr.

Arta Greciei antice este atît de pură, atît de inspirată și a rămas și pînă azi neîntrecută, tocmai pentru că artistul din acea «perioadă de copilărie a omenirii» nici nu putea să gîndească măcar că ar putea să se îndepărteze cît de puțin de adevăr, că ar putea obține ceva în artă cu ajutorul minciunii, al falsului.

Acest lucru s-a dovedit însă foarte curînd posibil în Roma antică. Aici, învingătorii, în tendința lor de a depăși arta Greciei supuse, s-au întrecut în folosirea unor forme false și a unor dimensiuni gigantice, exagerate.

Construcțiile lor uimesc pînă astăzi pe oameni, dar uimesc mai mult prin caracterul lor grandios, multe dintre ele făcîndu-te să-ți închipui că tocmai în asta constă adevărata artă.

Probabil că în artă, ca și în viață, pentru a fi veridic, trebuie să ai mult curaj. Probabil că în om și în mediul care-l înconjură acționează o serie de tendințe contradictorii, care-l împiedică adesea să fie sincer. În artă (și bineînțeles, și în viață), aceste tendințe constau, după toate probabilitățile, în dorința de a părea mai bun decît ești în realitate.

Casele, străzile, piețele și orașele sînt create de oameni ca o necesitate pentru viață și de aceea ele trebuie să fie în primul rînd practice. Nimic din ceea ce este practic și confortabil nu poate fi sacrificat pentru a obține o frumusețe falsă.

În ultimul deceniu, însă, în arhitectura sovietică a căpătat o oarecare dezvoltare o tendință care pornește de la ideea că orașele și clădirile se construiesc după criterii estetice. Destinația practică a construcțiilor a fost împinsă de mulți arhitecți pe al doilea plan. Condițiile care cereau ca o clădire să fie practică «îl legau» pe artist, și el le-a dat la o parte. Care este însă rezultatul?

Tocmai pentru că noi n-am fost «legați» de nimic, a fost posibil ca într-un timp foarte scurt să fie încercate și reîncercate toate genurile și toate stilurile. Așa cum un embrion repetă într-o perioadă scurtă în dezvoltarea sa evoluția îndelungată a speciei, tot așa și arhitectura noastră a repetat într-un singur deceniu aproape tot ce s-a creat în istoria arhitecturii în decurs de cîteva milenii.

Nu putem trece cu vederea, între altele, cît de des exploatăm noi o situație favorabilă oarecare. Tot așa am procedat și cu noțiunea de «realism socialist în arhitectură». Dezvăluirea justă a esenței și particularităților metodei de creație a realismului socialist, referitor la arhitectură, a fost adesea înlocuită printr-o jonglerie cu acest termen.

— Realism socialist! — am spus noi îmbrăcînd toate construcțiile noastre în forme fastuoase. Pentru că realismul socialist exprimă cel mai complet și mai strălucit ideea socială, triumful victoriei, măreția poporului... (etc.).

— Realism socialist! — afirmau teoreticienii noștri privind cum trecem îmbătați de la un stil la altul. — Pentru că realismul socialist presupune folosirea întregii moșteniri clasice, atît de bogate. Nu trebuie să existe nici un fel de graniță care să înlănțuie creația noastră arhitecturală... (etc.).

În prezent, cînd a venit momentul trezirii, cînd ne-am eliberat de hipnoza arhitecturii clasice, vedem că ne-a lipsit simțul practic, știința de a ne reține de la o estetizare inutilă.

Calea adevărului!... Aici nu este vorba cum trebuie să arate clădirile noastre (lucru la care se reduceau, în general toate disputele din arhitectură, de parcă arhitectura s-ar afla «la suprafața lucrurilor»). Aici este vorba unde trebuie căutată adevărata arhitectură.

În fața creatorilor altor construcții complicate, de exemplu în fața constructorilor de nave sau de avioane, această problemă, în general, nu se pune, întrucît ei merg totdeauna pe drumul practic. Și nu este exclus ca pe acest drum ei să poată obține și din punct de vedere artistic mai mult decît arhitectul care neglijează aspectul veridic.

Priviți un avion cu reacție! Ne indoim că un artist, prin simțul său, ar fi ajuns în reprezentarea imaginii avionului pînă la o formă atît de precisă la care a ajuns savantul prin raționamentul său, orientat spre realizarea cerințelor arzătoare ale practicii.

Calea adevărului!... Nu-i nimic dacă nu vom obține rezultate mari chiar de la primii pași. Nu-i nimic — după cum ne-a dovedit practica ultimelor concursuri arhitecturale — că nouă ne este încă greu să realizăm același succes, și în domeniul practicului, și în domeniul esteticii construcțiilor. Cu toate acestea nu trebuie să ne îndepărtăm de acest drum! Numai pășind în această direcție — unica justă — vom putea soluționa, concomitent cu problemele practice, și toate problemele de «înlaltă arhitectură». Adevărata frumusețe se formează treptat și nu pretinde nici un fel de sacrificiu din domeniul cerințelor practice ale arhitecturii.

Eu consider că aceasta este una dintre concluziile cele mai importante la care am ajuns în prezent. Această concluzie este importantă, atît pentru întreaga arhitectură, cît și pentru fiecare arhitect în parte.

Totuși, concepția primitivă că arhitectura s-ar afla, chipurile, «la suprafața lucrurilor», a reușit, din păcate, să lase o urmă adîncă asupra unei întregi generații de arhitecți de la noi. La noi s-a format «un specialist pentru frumusețe». Absolvenții școlilor superioare de învățămînt, în graba lor de a se apuca de munca de creație, s-au avîntat de la început în căutarea «frumuseții». Cît despre rest — rezolvarea planului, construcția, economia, dotările tehnice — toate erau înglobate cu dispreț într-un singur cuvînt ironic: «canalizare!»

Din cauza acestei concepții false despre arhitectură, mulți arhitecți au considerat că este posibil să nu știe nimic, să nu cunoască nimic altceva decît aspectul exterior al clădirilor. Și în prezent, mulți dintre tovarășii noștri trec printr-o adevărată dramă; ei nu știu la ce să aplice «specializarea» lor îngustă, cum să-și completeze cunoștințele și deprinderile insuficiente, pentru ca, însușindu-și cu adevărat arhitectura, să participe cu toate posibilitățile lor la marile transformări care au loc în domeniul arhitecturii și al construcțiilor.

SĂ FACEM SOCOTEALA!

Sarcina pusă în fața industriei noastre de construcții este limpede: trebuie să se treacă de la confecționarea «cu bucata» a clădirilor, la executarea lor în serie.

Aceasta este o transformare uriașă. Este nevoie de numeroase forțe și mijloace pentru crearea de diferite fabrici puternice. În prezent, fabricile existente confecționează doar un număr relativ mic de elemente de construcție, în timp ce marea masă a acestor elemente se execută pe șantierul de construcție «cu bucata». Congresul al XX-lea al P.C.U.S. a hotărît, însă, că trecerea la executarea industrială, în lanț, a clădirilor trebuie realizată în anii imediat următori.

În asta constă mersul natural al dezvoltării industriei construcțiilor. Cît despre cotitura care are loc în prezent în arhitectură, ea nu se datorește influenței unor concluzii abstracte oarecare, ci tocmai acțiunii acestei dezvoltări.

Noi credem că și acei arhitecți care se consideră răspunzători pentru situația trecută și cei care sînt înclinați, în prezent, să-și atribuie meritul cotiturii făcute în arhitectură fac aceeași eroare. Forțele care împing înainte arhitectura se află în afara acestor tovarăși și chiar în afara arhitecturii ca atare.

În această perioadă de afirmare a noilor forme în construcție, trebuie nu numai să ne verificăm atitudinea față de arhitectură, dar și să reorganizăm într-un fel cu totul nou întreaga problemă a proiectării, începînd de la proiectarea tip și terminînd cu metodele de întocmire a desenelor de execuție.

Noile metode de construcție necesită proiecte cu desăvîrșire noi din toate punctele de vedere. Pentru aceasta trebuie lichidată, în primul rînd, prăpastia care se formase între execuție și proiectare.

Deocamdată noi, proiectanții, ne asemănăm cu omul care caută să sară din mers într-un tren. Fără a mai vorbi de faptul că pînă în prezent n-am creat încă un sortiment complet de proiecte tip, dar chiar și proiectele tip care au fost elaborate și livrate s-au «învechit» aproape imediat după ce au fost

puse în circulație, datorită noilor schimbări intervenite în tehnica construcțiilor.

În 1954 a apărut pentru prima oară o serie de clădiri tip de locuit cu 5 niveluri (nr. 402) și chiar la sfîrșitul aceluia an devenise evident că seria este învechită. În 1955 s-a început revizuirea și refacerea ei. Într-un cuvînt, seria «a circulat» numai un singur an, după care a rămas cam tot atîta vreme la transformare în lumina noilor cerințe ale construcțiilor.

În 1954 a apărut catalogul elementelor de beton armat. În acest timp însă, organizațiile de construcție au reușit să-și însușească metodele de fabricație a unor elemente mai mari, care nu erau prevăzute în catalog. De aceea a fost imediat necesară o completare a catalogului. În prezent însă, și catalogul suplimentar este în cea mai mare parte depășit; el nu cuprinde numeroase elemente de dimensiuni mari, care se confecționează în prezent pentru construcțiile din panouri mari.

După cum se știe, în construcții au început să se folosească blocuri mari silico-calcare, produse din beton cu keramzit. Unde sînt însă cataloagele care să cuprindă aceste noi prefabricate de construcție?

Am amintit aici doar foarte puține dintre numeroasele probleme noi care se pun proiectanților și conducătorilor din domeniul proiectării.

În conștiința proiectanților s-a făcut o cotitură. Sarcinile puse de stat sînt clare. Acum lucrul principal îl constituie buna organizare a proiectării. Proiectantul trebuie, în sfîrșit, să sară în trenul rapid al construcției noastre! Mai mult decît atît: proiectantul trebuie, nu numai să meargă în pas cu producția construcțiilor, dar trebuie s-o ia mult înainte.

În planul cincinal se prevede livrarea unor automacarale puternice și a altor mașini și mecanisme de construcție, care vor modifica și mai mult metodele de execuție. Pentru a nu rămîne în urma progresului tehnicii construcțiilor și pentru a evita totodată graba și agitația inutilă care se mai observă încă în domeniul proiectării, dînd naștere la multe greșeli, trebuie să se treacă la elaborarea unor proiecte prevăzute pentru o perioadă de 5—10 ani. În acest caz, parte din proiectanți trebuie să asigure însă necesitățile curente ale construcțiilor, iar altă parte (un număr destul de mare de oameni) trebuie să lucreze la planurile mari de perspectivă.

Trebuie să recunoaștem că în arhitectură, ca și în domeniul proiectării în ansamblu, s-a folosit la noi în prea mare măsură «intuiția» și în prea mică măsură adevărata analiză științifică. Dimensiunile construcțiilor și dimensiunile elementelor de construcție, suprafața și înălțimea încăperilor, normele sanitare, dimensiunile diferitelor elemente de amenajare, toate acestea erau stabilite în mod speculativ. Ca urmare, o serie de normative importante s-au dovedit a fi stabilite în spiritul unei economii rău înțelese, cu zgîrcenie, fără să se țină seama de confortul obligatoriu (întrați în camerele de baie construite după aceste norme și vă veți lovi desigur de pereți și de obiectele sanitare). Alte norme poartă amprenta intereselor nesănătoase strict departamentale, cum sînt, de exemplu, normele sanitare și normele de protecție împotriva incendiilor.

Acest lucru s-a întîmplat deoarece la stabilirea normelor nu s-a folosit o metodă științifică, obiectivă.

În vremurile trecute, arhitectul avea de-a face cu un client particular care își stabilea singur normele, în funcție de dorințele și de capitalul său. De aceea, pe atunci, normele în arhitectură nu constituiau o problemă; această problemă nici nu se punea, în general, proiectantului. Astăzi, clientul este poporul, marea masă a consumatorilor. Cine poate formula de unul singur cerințele generalizate ale poporului și, ceea ce este mai important, cine poate, de unul singur, să compare aceste cerințe cu posibilitățile economice ale statului?

Nimeni! În prezent, nimic nu se mai poate rezolva «prin intuiție». Stabilirea normelor trebuie să devină un obiect de analiză științifică.

Ne-am adresat oare, noi, metodei de analiză științifică?

Să ne amintim cît de diletant se desfășoară la noi discuțiile în contradictoriu în legătură cu norma, atît de importantă pentru populație, la o casă de locuit, și anume cu norma care stabilește înălțimea încăperilor. Unii spun că înălțimea de 3 m a fost verificată în practică și că nimeni nu s-a plîns că această înălțime ar fi prea mare sau prea mică. Alții propun să se reducă înălțimea pînă la 2,70 m, referindu-se la diferite

cifre; se vor economisi atâtea și atâtea fonduri, se vor construi atâtea clădiri noi pe baza economiilor obținute. Alții se opun acestui lucru; economia nu reprezintă un scop în sine: dacă la construirea unei clădiri se folosesc fonduri importante trebuie să se obțină și un rezultat valoros... etc. etc.

Se poate oare pune capăt acestor dispute?

Se poate! Trebuie să ne adresăm doar metodei științifice cu ajutorul căreia putem obiectiv stabili, și înălțimea cea mai rațională a camerelor de locuit, și oricare altă normă pentru construcții.

Să încetăm cu discuțiile în contradictoriu și să începem să calculăm!

La fel cum în natură alina clădește cu o deosebită precizie celulele în faguri (realizând cu un consum minim de material un volum maxim), tot așa, dar numai cu ajutorul analizei științifice, pot fi stabilite toate elementele unei construcții.

În asta constă una dintre deosebirile esențiale dintre arhitectura socialistă și cea burgheză și anume în faptul că aceasta din urmă poartă amprenta gusturilor mereu diferite ale clienților individuali, în timp ce la noi, în arhitectură, totul trebuie stabilit precis, printr-un calcul obiectiv. Atunci când principiile acestui calcul vor fi elaborate, nu va mai rămâne loc pentru gustul arbitrar individual, pentru moda mereu în schimbare, pentru distracții de o clipă.

În legătură cu acest lucru trebuie să ne oprim și la problemele economiei în construcție. Noi vorbim foarte mult despre aceste probleme, dar și în acest domeniu judecăm în special «după intuiție», întrucât aceste probleme n-au fost științific elaborate nici măcar în forma cea mai elementară.

Care sînt criteriile de care ne folosim la evaluarea gradului de economie a unei construcții? La proiectarea locuințelor se folosesc așa-numiții coeficienți K_1 și K_2 . Acești coeficienți însă, caracterizînd doar aproximativ soluțiile de plan ale clădirilor, nu indică de fel gradul de economie a construcției în ansamblu. În ceea ce privește celelalte tipuri de construcții, pentru ele nu dispunem nici măcar de aceste criterii primitive.

În arhitectură trebuie să dispunem de un calcul precis. Nu trebuie să ne temem să descompunem armonia ei în componente simple. Chiar și maeștrii celor mai abstracte arte au manifestat totdeauna tendința de a verifica «intuiția lor» cu ajutorul cifrelor. Pentru arhitectură, acest lucru trebuie să devină o lege, întrucât în arhitectură totul este format din dimensiuni. Chiar și ceea ce constituie baza expresivității vizuale a clădirii — proporțiile ei — constituie, nu numai o categorie estetică, dar și una matematică.

Poetii au cîntat frumusețea veșnică a arhitecturii antice. Asta este o treabă a lor. Palladio însă, a interpretat această frumusețe din punctul de vedere al specialistului; el a descompus-o în numere. La fel trebuie să procedăm și noi față de «secretele» profesiei noastre.

Pentru a orienta conștient arhitectura pe calea cea nouă și pentru a contribui la justa rezolvare a problemei proiectării, instituțiile științifice (și în primul rînd Academia de arhitectură și construcții a U.R.S.S.) trebuie să desfășoare o muncă intensă. Această muncă este deosebit de grea și de mare răspundere, în special pentru că în acest domeniu nu vom avea la ce să ne referim, nu vom avea puncte de sprijin; nici în practica noastră arhitecturală de dinainte și nici în practica din străinătate nu s-au pus niciodată asemenea probleme. Totul trebuie rezolvat pentru prima oară.

Totuși, această muncă trebuie să fie făcută, și încă foarte repede.

Fără asta, progresul în construcție nu este posibil.

IMPORTANT ESTE SĂ AVEM O LOCUINȚĂ CONFORTABILĂ

Toate cele arătate mai sus constituie probleme extrem de importante și de arzătoare. Acum însă, cînd noi, arhitecții, am venit în contact cu practica zilnică a construcțiilor, a început să ne frîmînte și o altă problemă, și mai vitală. Este vorba despre costul construcției.

Cred că dintre toți factorii din care se compune buna stare materială a oamenilor, nu există pentru noi nimic mai important, nimic care să se răsfrîngă mai direct asupra vieții și traiului fiecărui om, decît locuința. De aceea, este ușor de

înțeles atenția deosebită care se dă la noi problemelor legate de construcția de locuințe.

La aceasta se reduc, fără excepție, toate «aspectele» arhitecturii și ale științei arhitecturale. Pentru că, dacă am vorbi despre confortul necesar pentru om, elementul principal îl constituie existența unei locuințe confortabile.

Pînă nu de mult ni se părea că principalul în soluționarea acestei probleme îl constituie lichidarea exagerărilor de natură arhitecturală. Practica însă, ne arată că chiar și în cazurile în care arhitecturii nu i se poate reproșa că este exagerată, costul construcției continuă să rămînă totuși foarte mare: apartamentul pentru o familie revine la 40 000 — 50 000 de ruble.

Acesta este un cost foarte mare, care îndepărtează foarte mult vremea soluționării totale a problemei atît de acute a locuinței.

Cunoscînd mai îndeaproape practica de construcție din străinătate, vedem acum că noi construim locuința cea mai scumpă, că proiectăm încăperi cu dimensiunile cele mai mari și folosim elementele de construcție cele mai grele.

Greutatea medie a metrului cub de clădire obișnuită de a noastră, din cărămidă, este de 500—600 kg. Greutatea medie a metrului cub la clădirile cele mai răspîndite din Anglia — cele cu două niveluri — este de 150—170 kg. Casa engleză este de 3—4 ori mai ușoară decît a noastră! Asta înseamnă că este de 2—3 ori mai ieftină!

Clădirile noastre se construiesc ca niște fortărețe. De fapt, chiar asta și sînt, niște fortărețe împotriva gerului. Cheltuielile legate de izolarea termică și de instalația de încălzire constituie mai mult decît jumătate din costul întregii clădiri.

S-ar părea că, deoarece sîntem nevoiți să avem de-a face cu temperaturi exterioare coborîte, trebuie să depunem toate eforturile ca să găsim un material termoizolant ușor, ieftin și comod în execuție. Fie ele diferite materiale spongioase, fie vata de sticlă, fie alte materiale, încă nedescoperite, dar cît mai raționale.

S-ar părea că pentru rezolvarea acestei probleme ar trebui antrenată întreaga noastră «știință mare» și să nu ne culcăm pe lauri pînă cînd nu vom găsi materialul necesar. De asta depinde ca să soluționăm cît mai grabnic problema locuinței în țară!

Noi nu vedem însă să se depună asemenea eforturi. Industria noastră de construcție continuă să livreze — ca material pentru pereți — cărămidă, cărămidă, și iarăși cărămidă... Iar ca izolat termic se folosește zgura neprelucrată, care nu diferă prea mult, ca greutate, de cărămidă.

Chiar și acele materiale ușoare a căror tehnologie a fost suficient studiată (de exemplu, silicatul spumos, keramzitul) nu sînt încă definitiv ieșite din stadiul de laborator.

Cum se explică că în domeniul construcțiilor nu am realizat aceeași scădere a costului pe care o observăm în diferitele ramuri ale industriei noastre?

Trebuie să presupunem că acest lucru nu este întîmplător. Acest lucru se explică în mare măsură prin deficiențele care stau la baza organizării producției în sectorul construcțiilor și de care trebuie să scăpăm cît mai repede.

CINE RĂSPUNDE PENTRU COSTUL CONSTRUCȚIILOR?

În adevăr: cine răspunde în prezent, la noi, pentru costul unei construcții? Să încercăm să lămurim acest lucru.

Proiectantul?... Poate oare proiectantul să răspundă pentru costul construcției, dacă în munca sa s-a condus, în primul rînd, după tema precisă a beneficiarului, iar în al doilea rînd, după pretențiile altor numeroase organizații interesate în ridicarea construcției: Comitetul executiv al Sovietului orașenesc, Secția comercială orașenească, Secția de protecție a sănătății, Inspectoratul împotriva incendiilor etc.? Proiectantul, nu numai că nu are dreptul să nu accepte măcar una dintre pretențiile impuse proiectului, dar nu are dreptul nici măcar să corecteze aceste pretenții!

Chiar dacă ar fi posibil să aruncăm răspunderea pentru costul construcției asupra proiectanților, să vedem, la drept vorbind, despre ce responsabilitate poate să fie vorba? Cum se va concretiza această responsabilitate? Cel mai mult ce se poate întîmpla este neavizarea proiectului.

Beneficiarul? . . . După cum se știe, beneficiarul este interesat ca devizul să fie cât se poate mai «larg» pentru ca să nu aibă greutate în timpul execuției. Pe el nu-l interesează decât ca devizul să fie aprobat de minister.

Constructorul? . . . Dacă nici proiectantul și nici beneficiarul nu sînt răspunzători pentru costul construcției și, din această cauză ei sînt indiferenți față de felul în care se prezintă acest «indice», constructorul este direct interesat de contrariu: el este interesat ca costul de construcție să fie cât mai mare. Este în interesul lui să obțină de la client cât mai multe fonduri.

Se știe că organizațiile de construcție dau socoteala asupra îndeplinirii planului lor, în ruble. Se poate oare ca el, constructorul, să nu caute ca numărul acestor ruble să fie cât mai mare? Să spunem deschis: constructorul este interesat ca prețurile unitare să fie mai mari, devizul cât mai bogat, ca beneficiarul să plătească cât mai mult!

Cu astea însă nu se sfîrșesc interesele economice ale constructorilor. Întrucît în prețurile unitare intră și costul materialului sau al produsului, el are interesul ca și aceste prețuri să fie mai mari. Iată la ce duc interesele și tendințele constructorului, datorită faptului — care s-ar părea fără importanță — că lucrările de construcție se planifică în ruble!

Și totuși, cine răspunde pentru costul construcției?

Reiese că singura persoană responsabilă este ministrul care aprobă devizul. În ce constă însă responsabilitatea acestuia? Ce posibilități are ministrul să-și dea seama amănunțit de calitatea devizului pe care el îl aprobă?

Și iată, analizînd în acest fel pe toți cei prin ale căror mîini trece devizul de construcție, găsim în sfîrșit omul care consideră critic, care verifică devizul și pregătește încheierea pentru persoana care avizează. Este vorba de expert. La însărcinarea președintelui comisiei de expertiză, de cele mai multe ori — stînd la el acasă, după orele de muncă — expertul îndeplinește această importantă chestiune de stat.

Acesta este ciclul responsabilității și gradului de interesare în care se precizează costul clădirii proiectate și care se construiește.

Putem oare, cu această «lipsă mecanică de răspundere», să ne luptăm serios pentru reducerea costului construcției? Cel care concretizează acest cost, nu numai că nu este interesat din punct de vedere economic să-l reducă, ci, dimpotrivă, caută să-l ridice.

Așadar, tendinței afirmate public spre reducerea costului de construcție îi este opusă o acțiune acoperită și care se datorește însăși organizării problemei.

Care este ieșirea din această situație?

Ideea este limpede, iar concluzia foarte simplă. Despre asta s-a vorbit la Conferința unională a constructorilor. Trebuie stabilit un cost bine determinat pentru fiecare tip de construcție, la fel cum există un preț stabilit pentru orice produs industrial. Pentru respectarea acestui cost stabilit trebuie să răspundă cel care-l «creează» adică organizația de construcție. Organizațiile de construcție trebuie totodată să dea socoteala de activitatea lor, nu în ruble, ci în volumul și cantitatea producției realizate.

IATĂ UNDE «SE SCURG» BANII

Vorbînd despre pierderile de pe șantiere, fără nici o responsabilitate, a mijloacelor poporului, nu putem ocoli problema regimului general de economie în domeniul construcțiilor.

Aici nu este vorba despre cheltuieli nejustificate, despre hoție, împotriva cărora acționează legalitatea sovietică, ce frînează aceste fenomene. Este vorba despre atitudinea indiferentă și neglijentă a multora dintre cei care distribuie creditele, față de bunul poporului, despre acea risipă invizibilă împotriva căreia este imposibil (sau foarte greu) să aplici legea, dar care slăbește permanent forța economică a statului nostru.

Iată unul dintre numeroasele exemple de acest fel.

În timpul construirii unei case de locuit la care parterul se folosește pentru amenajarea de magazine, conducătorul organizației comerciale orășenești a schimbat de două ori destinația magazinelor. Datorită acestui lucru, proiectul parterului a fost de două ori modificat și de asemenea au fost modi-

ficat toate lucrările pe care constructorii apucaseră să le execute. Dar lucrurile nu s-au terminat aici. Clientul a apărut la atelierul de proiectare a treia oară, cu o nouă cerere.

— Dar cum se poate să schimbați din nou? s-au opus oamenii, revoltați. — 20 000 ruble s-au cheltuit pînă acum numai pentru lucrări de proiectare inutile!

— Ei și ce? Modificați, că noi plătim.

— În afară de proiecte însă, mai trebuie modificați și pereții despărțitori, sistemul de încălzire, rețeaua electrică, care sînt terminate . . .

— Acceptăm și asta. Noi avem nevoie de acest lucru și treceti toate cheltuielile în contul nostru.

— Care cont? Contul dumneavoastră personal?

— În contul Gorpromtorgului. (Secția comercială industrială orășenească) (n.t.).

Acest lucrător din domeniul comerțului vorbea foarte liniștit despre «conturi», referindu-se, de fapt, la un cont al poporului, care nu are nici o legătură cu banii lui personali.

Dar cite cazuri de acest fel (sau asemănătoare lor) nu găsim pe șantiere! Ba peretele nu este executat cum trebuie, ba supraveghetorul lucrării a greșit și peretele trebuie transformat . . . Ba s-a uitat un canal de fum și de la al cincilea etaj trebuie să se facă lucrări noi . . . Panourile planșeului nu sînt corect și precis așezate și în locul unei drîșcuii obișnuite a tavanelor trebuie totul tencuit pe plasă de rabiț . . . și toate acestea se fac cu o largheță deosebită, «în contul nostru».

Cum se poate însă înfăptui un regim sever de economii în condițiile în care banii poporului, bunul poporului, sînt minuiți de un conducător oarecare de trust, de o întreprindere oarecare, de un minister?

Să admitem că nimeni nu se îndoiește de cinstea elementară personală a acestui conducător. El nu ia nimic pentru sine, nici bani, nici material lemnos, nici material pentru acoperiș. Cum să obținem însă ca el să păstreze bunul care i s-a încredințat așa cum păstrează bunurile personale? Cum să facem ca înainte de a cheltui banul poporului, el să cîntărească îndelung dacă acest ban este cheltuit acolo unde trebuie sau nu și să socotească el însuși cum să-l cheltuiască cât mai economic.

În ce fel poate fi vital interesat cel care dispune de bunul poporului care i-a fost încredințat?

Această «legătură vitală» (coînteresarea personală a conducătorului în cheltuirea economică a mijloacelor) are o uriașă însemnătate pentru întreaga activitate a organizației de construcție. În domeniul construcției, cheltuielile au totdeauna forme extrem de variate și care nu pot fi totdeauna ținute în evidență. Nu ne putem baza numai pe conștiința înaltă a celor care minuiesc creditele. Este suficient ca printre aceștia să existe un număr mic de oameni neglijenți, leneși sau incompetenți, pentru ca mijloacele poporului să se scurgă printre degetele lor ca apa.

De aceea, trebuie să ne gîndim la găsirea unor pîrghii economice destul de puternice, care să stimuleze conducerea rațională a gospodăriei.

În afară de aceasta, trebuie mărit controlul de zi cu zi asupra activității minutorilor de credite în construcții. Practica ne dovedește că controlul financiar efectuat de bănci, și prin reviziile foarte rare, este absolut insuficient.

SĂ CONSTRUIM CU UN OARECARE SURPLUS DE MATERIALE

În organizațiile din domeniul construcțiilor există un domeniu al muncii care adeseori frînează foarte puternic mersul execuției. Acest domeniu îl constituie planificarea.

Să presupunem că un minister oarecare a obținut diferite fonduri pentru materiale de construcție (în cantități corecte, necesare) pentru un miliard de ruble. Pentru ce sumă trebuie să-și planifice el lucrările de construcție?

S-ar părea că acest lucru nu are importanță. Materialele, într-un fel sau în altul, oricum, vor fi puse în operă. Cu toate acestea, dacă de la începutul lucrărilor vom da dovadă de o cît de mică nesocotință în această problemă, această neprevădere, «desfășurîndu-se în spirală» pe întregul front al marilor șantiere, se va întoarce asupra noastră cu urmări la fel de neplăcute ca și neîndeplinirea planului, pierderi etc.

Organele de planificare încearcă în cel mai bun caz să respecte un echilibru între fondurile alocate pentru materiale și valoarea investițiilor. Ce rezultă însă din acest echilibru?

Nu trebuie să uităm că chiar din clipa în care acest echilibru a fost stabilit pe șantier, toate organele care se ocupă cu aprovizionarea și transportul trebuie să acționeze cu o deosebită precizie, să aducă materialele necesare la timp, în cantitatea necesară și în asortimentul cerut. Elementele de construcție, utilajul și materialele pot sosi din diferite capete ale țării și pot veni pe diferite căi, dar ele trebuie să se întâlnească, toate, pe șantierul de construcție exact la timpul prevăzut.

Este oare posibilă o asemenea precizie? Ea este posibilă numai din punct de vedere teoretic. În realitate însă, este suficient ca un material oarecare să întârzie, ca întreaga armonie a planului să se distrugă brusc și șantierul să rămână cu totul în afara planului.

Este greu să calculăm pierderile uriașe de timp, de mijloace și de forțe care iau naștere datorită acestei situații. Au întârziat elementele de construcție pentru planșee și iată că lucrătorii montori stau. Nu există cărămidă și se oprește munca zidarilor. După aceea întârzie așezarea pereților despărțitori, a elementelor de tâmplărie, și timpul mort se răspindește pe întregul front de lucru. Apar timpi morți la lucrători, la mecanisme. Pe șantier vin mormane de diferite materiale, iar oamenii nu pot găsi nici materialele care le trebuie în acest moment.

Nu exagerăm. Timpii morți de pe șantierele noastre sînt foarte mari. Și dacă toate acestea ar «ieși la iveală», nici conducătorii de lucrări și nici conducătorii șantierelelor nu ar putea să scape de răspundere. Dar pentru a ascunde timpii morți și pentru a reține lucrătorii, conducătorul de lucrări plătește ore și zile întregi de timpi morți. Și așa ia naștere «aruncarea prafului în ochi» și așa-numitele foi de lucru fictive.

Dar asta nu este totul ce se întâmplă atunci cînd pe șantier este o stare febrilă. Reamintim. Unele materiale nu ajung, iar

alte se adună în plus. Șantierul «iese din grafic». Sînt înghețate fonduri de rulment, ceea ce atrage greutatea financiară. Și atunci, conducătorul de lucrări începe să caute soluții; el lărgeste frontul de lucru pentru a manevra mai ușor. El cere un nou front de lucru, luptă să obțină dintr-o dată mai multe obiecte și... fără să vrea, se împotmolește în ele.

Totodată, găsindu-se în condiții organizatorice grele, conducătorul de lucrări se afundă de obicei în chestiuni de aprovizionare și încetează să se mai ocupe de conducerea tehnică a lucrărilor. Ca urmare, calitatea lucrărilor de construcție se înrăutățește mult.

Iată care sînt, în linii generale, urmările unei greșeli aparent mici, făcută la planificarea de la începutul lucrărilor de construcție.

Care este concluzia care trebuie trasă?

Lucrările de construcție trebuie totdeauna planificate cu un oarecare surplus (nu prea mare) de materiale. Acest surplus (dacă se calculează corect funcționarea transportului și a fabricilor furnizoare) poate fi stabilit din timp și atunci pe șantier se poate reglementa desfășurarea cu adevărat planificată a lucrărilor. Din păcate însă, în prezent, pe multe șantiere graficele de lucrări se întocmesc numai pentru a fi văzute, iar planificarea — în adevăratul sens al acestui cuvînt — lipsește cu desăvîrșire la majoritatea șantierelelor de construcție.

★

În acest articol am atins cîteva probleme care-i frămîntă în prezent pe arhitecți și pe cei care se ocupă cu construcțiile.

După părerea mea, problemele ridicate — despre tipizare și standardizare, despre funcțiune și frumusețe, despre disciplina financiară, despre planificarea lucrărilor de construcție — trebuie să constituie pentru cei care lucrează în domeniul științei și practicii arhitecturale un obiect de studiu temeinic. Măsuri pentru rezolvarea acestor probleme trebuie însă luate fără nici o întârziere.

ARHITECTURA U.R.S.S. nr. 2 — 1957

Arh. M. Șaronov

CÎTEVA PROBLEME ÎN LEGĂTURĂ CU RECONSIDERAREA METODEI DE CREAȚIE ÎN ARHITECTURĂ

Interesul deosebit pe care îl manifestă arhitecții în timpul creației problemelor legate de reconsiderarea metodei de creație și de căile de dezvoltare a arhitecturii sovietice dovedește că procesul înnoirii arhitecturii noastre îi frămîntă puternic pe toți arhitecții sovietici. În ultimul timp, în presă au apărut multe articole în care se discută orientarea arhitecturii sovietice. Aceste articole contribuie la lămurirea multor probleme discutabile privitoare la reorganizarea activității arhitecților și constructorilor. În cazul de față vrem să facem unele observații referitoare la problemele ridicate de V. Masleav în articolul «Despre problemele care îi frămîntă în prezent pe arhitecți».

Articolul tov. Masleav este dedicat problemei esenței arhitecturii și, în legătură cu aceasta, problemelor relațiilor reciproce dintre tehnică și forma artistică, dintre economia și planificarea lucrărilor de construcții. Articolul începe cu afirmația că «numeroase curențe greșite au căutat să introducă în arhitectura sovietică, în ultimul timp, în special acei oameni care s-au aruncat cu prea mare entuziasm și fără spirit critic asupra întregii practici din străinătate, inclusiv asupra „modei arhitecturale” din străinătate». Această afirmație nu poate fi considerată justă, deoarece nimeni n-ar putea spune care anume «mode arhitecturale» au avut o răspîndire în ultimul timp în practica noastră arhitecturală. Dările de seamă publicate

privitoare la studierea experienței din străinătate apreciază în mod foarte critic practica arhitecturală și de construcții a țărilor din Europa Occidentală și S.U.A., iar lucrările care se recomandă sînt cele mai avansate și aplicabile în condițiile noastre. În elaborarea recomandărilor se ține seama de deosebirea condițiilor sociale, de tradițiile și de particularitățile noastre. Aceasta se referă și la alegerea tipului de locuințe și la modul de amplasare a construcțiilor pe teren și mai ales la tipurile clădirilor publice. Oare tipurile locuințelor alese pentru a fi executate în prima urgență, pe baza materialelor din concursurile organizate, sînt rezultatul unei poziții neechilibrate față de experiența din străinătate sau sînt dictate de necesitățile poporului nostru și de posibilitățile economice ale statului?

Oare tipurile complexelor școlare pentru copii, proiectate în prezent, sînt luate din experiența străinătății sau sînt dictate de practica exploatării propriilor noastre instituții? Oare tipurile noi de cinematografe reprezintă o imitație directă a cinematografelor străine sau sînt determinate de necesitatea înlăturării rapide a defectelor locurilor pentru spectatori?

Oare modificarea modului de utilizare a parterelor în clădirile de locuit nou construite este o imitare oarbă a practicii din străinătate sau decurge din necesitatea de a organiza judicios construirea complexelor mari de locuit?

De asemenea mărirea cvartalelor de locuit și crearea micro-raioanelor de locuit complexe nu constituie o imitare nechibzuită a procedeelelor de sistematizare ale arhitecților străini. Acest procedeu este determinat de creșterea volumului construcției de locuințe pe terenuri libere, volum care reprezintă în prezent cel puțin 80% din volumul total al construcțiilor de locuințe executate în țara întreagă. Se pot da și alte exemple. Dar aceasta nu înseamnă că noi n-avem nimic de învățat de la colegii din străinătate. Doar pentru aceasta delegațiile noastre vizitează țările străine, pentru a lua din experiența străină tot ce este util pentru noi.

Este suficient să punem aceste întrebări pentru a înțelege că procesul de reconsiderare a creației arhitecturale capătă legături din ce în ce mai adinci cu baza socială a statului nostru și cu economia lui. Tratarea simplistă a problemelor legate de reconsiderare înseamnă reducerea cerințelor față de ridicarea măiestriei arhitecților. O asemenea simplificare reiese clar din articolul lui V. Masleaev.

În acest articol se afirmă că criteriul arhitecturii sovietice este veracitatea și utilitatea. Cine poate să nu recunoască această afirmație? Evident că acesta este criteriul cel mai just și sigur. Pentru confirmarea lui nu-i nevoie de a se referi la experiența artei din Grecia și Roma antică. Dar dezvoltarea de către V. Masleaev a tezei despre veracitate ca un criteriu pentru arhitectură, se poate discuta. În primul rând, n-ar trebui ca dorințele și tendințele vanitoase ale artistului, pentru lustruirea actualității, să fie considerate drept legea generală a artei. Din contră, o artă veritabilă a fost totdeauna sinceră și străină vanității. Acesta este unul dintre principiile de bază ale metodei realismului socialist.

După cum afirmă autorul articolului, casele nu se construiesc pentru a fi admirate, ci, în primul rând, pentru a se locui în ele. Desigur, afirmația că «nimic din confort și comoditate nu poate fi sacrificat pentru o frumusețe falsă» este justă. Da, într-adevăr, în ultimul deceniu, în practică a căpătat o dezvoltare periculoasă falsa frumusețe, care este condamnată pe drept cuvânt. Dar de ce este necesar să se identifice frumusețea falsă cu adevărata frumusețe a unei opere de artă? Și tocmai aceasta se face în articolul lui V. Masleaev.

Noi nu trebuie să uităm că partidul ne-a arătat, nu numai necesitatea de a ne elibera de greșelile înfrumusețării excesive, dar și necesitatea de a crea un stil nou al arhitecturii socialiste, care, desigur, nu poate fi creat cu ajutorul podoabelor false nelegate de destinația și logica constructivă a construcțiilor, care nu poate fi o urmare mecanică a rezolvării raționale a problemelor funcționale și tehnice. Or, V. Masleaev afirmă tocmai aceasta. El scrie că în fața constructorilor de nave sau de avioane nu stă problema căutărilor artistice, deoarece «ei merg totdeauna pe drumul practic. Și nu este exclus ca pe acest drum ei să poată obține, și din punct de vedere artistic, mai mult decât arhitectul care neglijează aspectul veridic». Totul este foarte simplu și foarte clar. După părerea lui V. Masleaev, nu există nici o diferență calitativă între o mașină și o operă artistică de arhitectură. El afirmă aceasta. «Priviți un avion cu reacție!» — scrie el. «Ne îndoiim că un artist, prin simțul său, ar fi ajuns în prezentarea imaginii avionului până la o formă atât de precisă la care a ajuns savantul prin raționamentul său orientat spre realizarea cerințelor arzătoare ale practicii».

Credem că nu se poate afirma serios că construcția avioanelor, automobilelor etc. poate fi inclusă în categoria creației artistice (cu toate că aceste opere ale gândirii și miinilor omului pot fi frumoase). Limita calitativă între tehnică, știință și artă va rămâne, după cum va rămâne și particularitatea principală a artei, aceea de a reflecta lumea printr-o imagine artistică. Dacă nu există imagine artistică, nu există nici artă. Evident că în cazul nostru nu se poate identifica cunoștința și acțiunea prin imaginea artistică cu sensibilitate pură. Orice artă (și mai ales arhitectura) reprezintă o unitate între gândire și sentimente.

Arhitectul trebuie să imbine în persoana lui gândirea savantului cu fantezia creatoare a artistului. Arhitectura este o sinteză între tehnică și artă. Este oare în prezent necesar să se pună, în societatea noastră socialistă, problema revizuirii bazelor arhitecturii? Este oare necesar să ne săracim viața? Desigur că nu. Multe monumente de arhitectură, care nu mai au o valoare funcțională și tehnică, sînt valoroase pentru

noi și în prezent, ca opere de artă. Asta înseamnă că arhitectura a avut această calitate și o va avea. Când vorbim despre adevărul realist al arhitecturii, nu putem raporta acest adevăr numai la o idee artistică abstractă oarecare, ce există paralel cu baza materială a construcțiilor, dar nici nu-l putem identifica cu logica funcțională și constructivă a construcției, care reprezintă numai o rațiune elementară (bineînțeles, baza inițială necesară a construcției); noi trebuie să tindem la adevărul înalt în care rațiunea practică ajunge la perfecțiunea artistică și la nivelul unei imagini artistice. Toată problema constă în faptul dacă arhitectul poate sau nu să ajungă la o asemenea perfecțiune în opera lui. Dacă el va ajunge, aceasta va fi arhitectura de valoare, completă.

Mijloacele noi — tehnica și metodele industriale de construcție — au pus în prezent în fața arhitecților multe probleme dificile noi; stăpînind aceste mijloace noi, arhitectul deschide în fața sa noi orizonturi de creație. Atunci, pentru ce să dăm înapoi în fața tehnicii? Noi nu trebuie să tratăm simplist problemele de creație, ci trebuie să sporim pretențiile față de măiestria arhitectului. Numai sporind pretențiile în domeniul creației, vom putea crea proiecte de clădiri raționale, confortabile și artistice. Nu putem admite nici indiferența practică, nici nihilismul artistic în opera noastră de creație. Dar Masleaev admite această greșală, cînd afirmă că arhitectura poate lua naștere automat din activitatea rațională.

Examinînd problema locului pe care-l ocupă arhitectul în procesul general de construcție, Masleaev spune că proiectantul seamănă cu un călător care vrea să se urce într-un tren în mers. El afirmă că industria construcțiilor avansează impenetrabil, iar noi, proiectanții, rămînem mereu în urma ei. Pentru confirmarea acestui lucru, el dă drept exemplu seria nr. 402 din anul 1952. Este regretabil faptul că Masleaev n-a încercat să lămurească ce anume s-a petrecut în domeniul tipizării în ultimii doi ani. Cine poate fi convins acum de exemplul acestei serii? Toată lumea știe că după Conferința unională a constructorilor s-a lucrat la înlăturarea exceselor arhitecturale, nu numai din seria nr. 402, dar și din seriile nr. 401, 407, 408, 252 și multe altele, apărute în ajunul acestei conferințe. Dar oare, după aceasta, arhitecții, inginerii și proiectanții n-au făcut nimic pentru a pune la dispoziția industriei construcțiilor proiecte tip cu elemente industriale prefabricate? Oare nu se știe că constructorii au primit de mult seriile 417, 418 și altele, calculate pentru utilizarea de elemente constructive prefabricate mari și a blocurilor din cărămidă pentru pereți, seriile nr. 415—419 etc., calculate pentru utilizarea blocurilor mari de zgură, seriile 420—420p și altele, calculate pentru utilizarea panourilor mari? Proiectele tip calculate cu elemente de construcție mari, executate pe cale industrială, nu mai reprezintă de mult o gîtuire în dezvoltarea metodelor industriale de executare a construcțiilor. Dar nu aceasta este problema. Realitatea este că aceste proiecte nu se folosesc pe scară destul de mare în construcție, ceea ce reprezintă și o vină a proiectanților, care nu iau măsuri energice pentru introducerea tehnicii înaintate în opera de construcție. Oare ne putem împăca cu faptul că Magnitostroi, care este unul dintre pionierii construcției caselor din panouri mari, a construit în 6—7 ani numai 6 case din panouri mari, în timp ce — în general — construcția caselor de locuit (în ceea ce privește ridicarea zidurilor) s-a făcut prin metode semimeșteșugărești? Timp de un an acest trust n-a putut începe lucrările de construcții ale caselor din blocuri mari după seria nr. 419 cu toate că a avut aceste proiecte.

Pînă în anul 1956, nici trustul Celeabmetallurgstroi nu a desfășurat destul de energic lucrările de construcție din blocuri mari. La trustul Novtrubstroi (orașul Pervouralsk) nici pînă în prezent nu este organizată producția blocurilor din beton spumos pe bază de silicați, și întîrzie construirea caselor de locuit după proiectul tip din seria 420p, cu toate că punerea în funcțiune a fabricii de blocuri trebuia să aibă loc la începutul anului 1956. Nu este organizată pe scară industrială nici fabricarea agregatelor minerale ușoare (termozit, keramzit etc.) și nici a betoanelor celulare, care trebuie să aibă o proporție considerabilă în planul general al construcțiilor din cîncinalul în curs.

Punerea în funcțiune a fabricilor și bazelor noi de construcție întîrzie, în general, cu mai bine de doi ani, din cauza

nerezolvării problemelor tehnologice. Tocmai aceste dificultăți în stabilirea bazei industriale noi ar trebui să-i supere pe proiectanți, deoarece participarea lor la soluționarea acestor probleme ar putea înlătura multe piedici; acest lucru l-am și spus la a doua ședință plenară a comitetului de conducere al Uniunii Arhitecților.

Drept exemplu pozitiv poate fi considerată organizarea temeinică a lucrărilor de construcție a unei case din panouri mari în orașul Cerepoveț de către inginerul L. Iuzbașev de la Gorstroiproiekt din Leningrad. Dacă el nu s-ar fi ocupat personal de această problemă și n-ar fi lucrat pe șantier, n-am fi cunoscut această experiență interesantă. În prezent, experiența construcției unei asemenea case a dat posibilitatea de a trece în orașul Cerepoveț la construcția unui complex întreg de case din panouri mari, pentru care, conform calculelor lui Iuzbașev, un metru pătrat de suprafață locuibilă va costa cel mult 1200 de ruble, în timp ce la Scemilovka, la Leningrad, un metru pătrat de suprafață locuibilă în casele din panouri mari costă peste 1700 de ruble.

O asemenea participare a arhitecților și a altor proiectanți la dezvoltarea metodelor industriale de construcție trebuie să fie încurajată. Să ne amintim, de exemplu, rolul mare pe care l-a jucat participarea lui A. Mordvinov la dezvoltarea construcțiilor în lanț la Moscova, în perioada antebelică. Dar Masleaeu încearcă să nege influența proiectanților asupra operei de construcție. El afirmă că «forțele care împing înainte arhitectura se află în afara acestor tovarăși și chiar în afara arhitecturii ca atare».

Comitetul Central al P.C.U.S., care s-a adresat cu un apel arhitecților la cel de al doilea Congres, a crezut că aceștia, bine orientați pentru soluționarea problemelor puse de viață, pot face multe lucruri utile pentru poporul sovietic. După Masleaeu reiese însă că participarea noastră la dezvoltarea arhitecturii și a operei de construcție nu este necesară. Ar fi mai just de a lua în considerație că dacă mulți dintre noi au știut să facă greșeli, trebuie să știe și cum ar putea fi corectate. Cel mai ușor lucru este de a scăpa de răspundere, referindu-ne la împrejurări independente de noi. Istoria e făcută de oameni și de aceea este util a privi activitatea unora dintre arhitecți. V. Masleaeu, care conduce organizația de proiectare din Stalingrad, cu siguranță că ar putea influența esențial ameliorarea operei de construcție din acest oraș, concentrarea construcțiilor pe terenuri libere, reducerea prețului de cost al construcțiilor și, indiscutabil, înlăturarea exceselor arhitecturale.

Dar ce se întâmplă la Stalingrad? Alături de realizările mari în domeniul reconstrucției orașului-erou, trebuie să menționăm și un șir de deficiențe serioase de care sînt vinovați arhitecții din Stalingrad. Astfel, de exemplu, pînă în prezent lucrările de construcție din oraș sînt dispersate pe cinci sute de parcele, ceea ce duce la blocarea mijloacelor investite. Cu toate că la începutul anului 1956, la revizuirea proiectelor și devizelor, au fost reduse prevederi exagerate în valoare de 18 milioane de ruble, costul construcțiilor de locuințe a rămas inadmisibil de ridicat. Astfel, costul unui metru pătrat de suprafață locuibilă în clădirile construite după proiectele Stalingradgorproiekt a fost de 1800 de ruble, ajungînd la unele pînă la 2500 de ruble. Faptele arată că după hotărîrea C.C. al P.C.U.S. și a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. din 4 noiembrie 1955, unii dintre arhitecții din Stalingrad nu și-au reconsiderat munca și admit excese și în prezent.

Există cazuri de cheltuiuri neeconomice ale mijloacelor pentru lucrările urbanistice. De exemplu, pe un loc greșit ales se construiește «fîntîna artelor», care costă 18 milioane de ruble. La amenajarea cheiului se admite un monumentalism fals, care cere un volum mare de lucrări de terasament. Pentru parapetele cheiului se întrebuițează granit lustruit, care costă peste 2000 de ruble metrul pătrat. În același timp, relieful terenului este greșit utilizat.

Alături de un asemenea lux aparent, se neglijează complet lucrările urbanistice la cvartalele caselor de locuit în construcție. În timp de unsprezece ani au fost construite 433 de cvartale, dar lucrările urbanistice au fost complet terminate numai la 70 de cvartale. Mulți dintre locuitorii Stalingradului n-au locuințe, dar din 195 milioane de ruble alocate în 1956 pentru construcții de locuințe au fost cheltuite numai 155,4 milioane de ruble. Aceasta arată că conducătorii activității

de arhitectură și construcții din Stalingrad au fost antrenați de monumentalizarea centrului orașului, dar au uitat opera de construcție masivă de locuințe.

Nimeni nu poate contesta faptul că știința construcțiilor trebuie să rezolve problema micșorării greutateii caselor noastre și, prin urmare, și problema ieftinirii lor. Nu se poate contesta necesitatea utilizării experienței tehnice din Anglia și din alte țări străine. Să înlăturăm mai bine întii toate deficiențele existente la noi în lucrările de construcție, și atunci se vor descoperi rezerve noi. Deocamdată însă, există la Masleaeu, cu regret, o mare nepotrivire între discuțiile privitoare la simplitate, raționalitate și practica risipei, neînlăturate pînă în prezent.

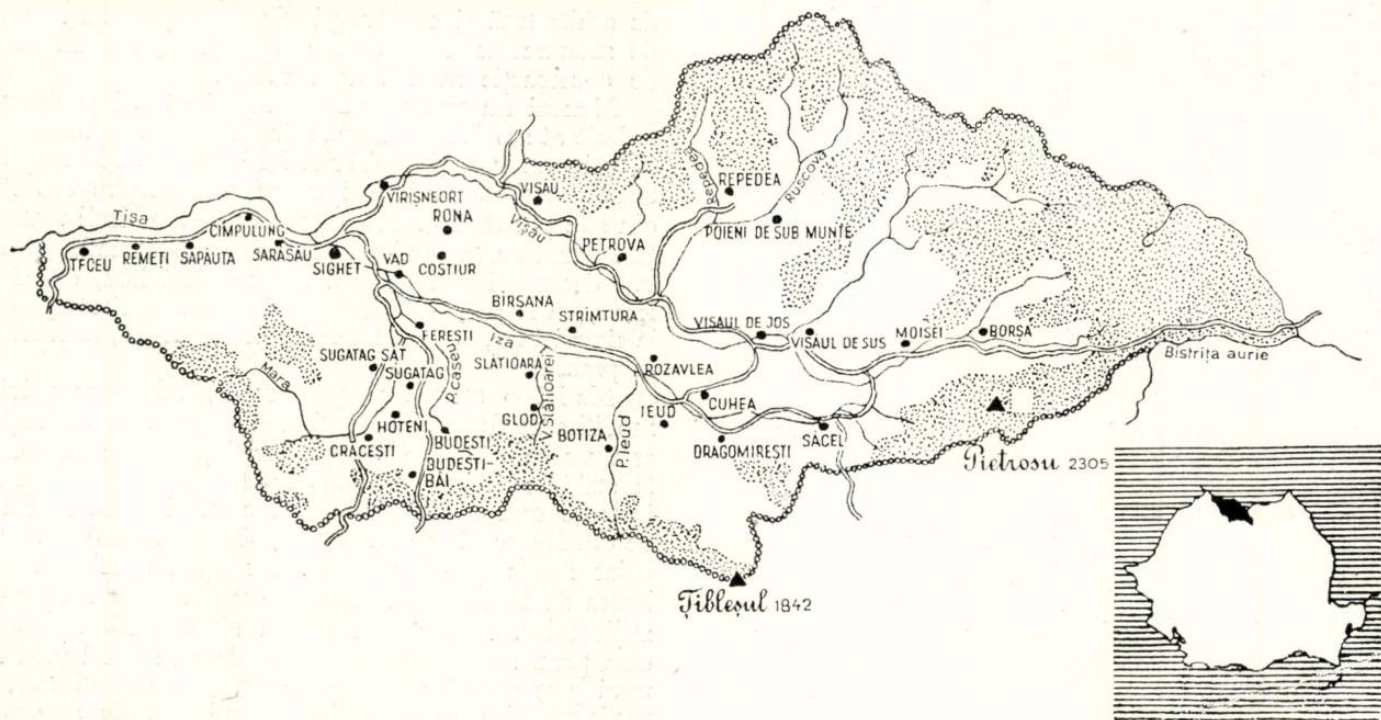
Merită o atenție propunerea lui Masleaeu privitoare la modificarea formării prețurilor obiectelor de construcție. Nu este vorba că peste tot domnește lipsa de responsabilitate la stabilirea costului lucrărilor de construcție. Există multe instanțe care controlează acest cost, și toată lumea știe cit de dificil este să se obțină o aprobare a unui deviz cu un cost chiar foarte puțin exagerat. Iar după aprobarea devizului, banca de investiții exercită un control sever asupra cheltuirii mijloacelor. Este vorba despre altceva. Este necesar de a crea pentru constructor un stimulent material prin stabilirea unui preț complex pentru obiect, care l-ar stimula, nu spre umflarea, ci spre reducerea cheltuielilor de muncă și, prin urmare, spre raționalizarea întregului proces de construcție. După părerea noastră, acest stimulent este foarte necesar, în primul rînd pentru dezvoltarea metodelor industriale de construcții. Oricît de ciudat s-ar părea, pînă în prezent, la noi, costul lucrărilor executate prin metode industriale este mai mare decît costul muncii manuale semimeșteșugărești. Inginerii noștri spun că în cazul înlocuirii planșelor prefabricate industriale cu construcții monolite de beton armat se poate economisi pînă la 8% din costul unui metru pătrat de suprafață locuibilă. Dacă aceasta este adevărat, atunci poate exista îndoiala și asupra necesității metodelor industriale de lucru. Practica progresului tehnic arată însă că produsele meșteșugărești au fost peste tot și totdeauna mai scumpe, din cauza divizării mari a producției manuale. Prin urmare, trebuie să fie scoase în evidență cauzele care stimulează economice dezvoltarea metodelor industriale ale lucrărilor de construcții.

Este evident că stabilirea unui preț complex, etalonat pentru diferite tipuri de construcții, în diferite regiuni, și garantarea rămîinerii «beneficiului» la organizațiile de construcții (se poate stabili și modul de utilizare a acestor beneficii) ar forța să se gîndească mai mult la raționalizarea procesului de construcție. Aceasta ar forța să se gîndească mai mult și la ieftinirea finală a lucrărilor de construcții în comparație cu prețul etalon, decît la tendința de a îndeplini planul «valoric», pentru care se găsesc de obicei diferite lucrări suplimentare. Goststroï U.R.S.S. și Ministerul Finanțelor trebuie să se gîndească la această problemă.

În cazul introducerii unui stimulent material corespunzător s-ar îmbunătăți considerabil și factorul organizatoric. Nici un sistem de planificare și nici un sistem de grafice de aprovizionare cu materiale nu ajută atunci cînd lipsește o bună organizare. Evident că atunci cînd lipsesc materiale este greu să organizezi procesul de construcție. Dar nu se întâmplă oare și contrariul, ca șantierul să fie aglomerat cu toate materialele, iar planul să nu fie îndeplinit? De exemplu, noi nu ne-am putut plînge că la construcția clădirii înalte din piața Smolensk ne-au lipsit materiale, dar a fost oare totul bine organizat, mai ales în prima etapă a executării lucrărilor?

Cele spuse nu înseamnă că la noi nu există organizatori buni ai lucrărilor de construcții. Desigur că există organizatori cu experiență, inteligenți și energici. Dar sistemul economic al activității de construcție sustrage pe mulți organizatori de la organizarea directă a procesului tehnologic, orientîndu-i spre justificarea administrativă a activității lor. Ei trebuie să fie scutiți de aceasta. Stimulentul economic trebuie să fie transmis în miinile lor. Aceasta va fi chezașia succesului.

Iată unele observații critice pe care am vrut să le fac cu privire la articolul lui V. Masleaeu, publicat în revistă, pentru a fi discutat.

Vedere generală a satului Cuhea

